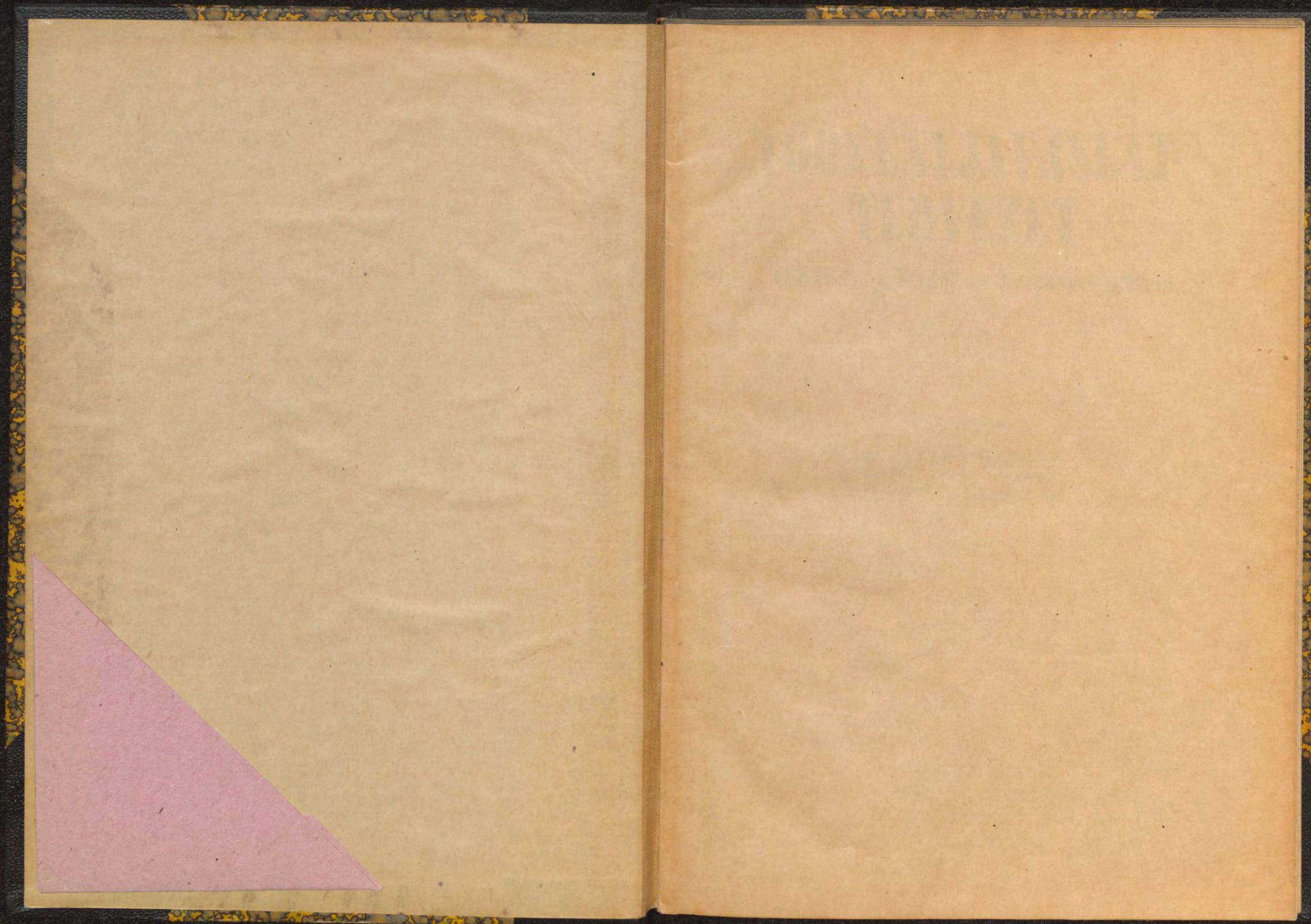

7

138
6727: 1. fld.

TÖRVÉNYJAVASLAT TERVEZET

A PÉNZÜGYI KÖZIGAZGATÁS SZERVEZETÉRŐL

KÉSZÍTETTE:

Dr. SZABÓ SÁNDOR
A PÉNZÜGYI JOG RENDES TANÁRA,
KÉPESÍTETT EGYETEMI M.-TANÁR.

TISZTELET-PÉLDÁNY.

1995

2003

A SÁROSPATAKI
REFORMÁTUS FŐISKOLA KÖNYVKERESKEDÉSÉNEK
BIZOMÁNYA.

Az Országgyűlési Könyvtár
állományából kivéve

Bevezetés.

Régen figyelemmel kísérem a pénzügyi közigazgatás menetét, megfigyelésem eredményeként megállapítottam, hogy már régen nem felel meg hivatásának, sem az államháztartás, sem pedig a közönség érdekeit nem volt képes megelégedésre kielégíteni. Már jó pár éve, hogy adókivetésünk a rendes, törvényszerű időre nincs készen; adózóközönségünk, de sokszor a kivetésre hivatott tényezők sincsenek tisztába az általunk fizetendő közszolgáltatás nagyságával. Ezek a jelenségek s még az a körülmény, hogy az ügyei iránt érdeklődő adózó sokszor a pénzügyi hatóság hivatalaiban kilincselve sem tudott felvilágosítást, ügyeire megnyugtatót találni: *nagymérvű bizalmatlanságot keltettek az adózó közönségben.*

Kerestem, kutattam a bajok okait s azt találtam, hogy pénzügyi közigazgatásunkban a bizonytalanság, a tétovázás, tájékozatlanság ütött tanyát, ennek pedig oka a pénzügyi törvények és rendeletek tömeges termelése s az a körülmény, hogy ezeknek a pénzügyi törvényeknek és tömegesen megjelenő rendeleteknek a megemésztésére a pénzügyi tisztviselőknek nem adtak elég időt. A pénzügyi és közigazgatási tisztviselők sokszor a felek, tárgyaló bizottságok előtt bujják a törvényt, keresik az utasítást, hogy támpontot találjanak gyöngé alapon felépült munkálataiknak alátámasztására: *ezek a jelenségek egyáltalában nem voltak alkalmasak kifelé a bizalom felkeltésére, még kevésbé annak megerősítésére.*

A tétovázó — és lázas — munkát feltűntető tevékenységnek az eredménye, hogy pénzügyi közigazgatásunk hitelvesztetté lett.

A pénzügyi közigazgatást már a háboru előtt kellett volna átszervezni, ha ez megtörtént volna, akkor *ma* másképen nézne ki háztartásunk s jobban érezné magát adózó közönségünk is. De kellő időben nem tettük meg a szükséges intézkedést s így a mulasztásnak a súlyos következményeit — fájdalom — még sokáig fogjuk érezni.

Allamháztartásunk külső megjelenésében a jó módu, gazdag állam és boldog nemzet kereteit tünteti fel, különösen ha látjuk Budapesten és vidéken is azokat a pénzügyi palotákat, melyekben — legtöbb helyen, — pénzügyi közigazgatásunk elhelyezkedik. Ha bemegyünk, látjuk a sok fő és ügyosztályokat, az egyes fő- és

ügyosztályok élén a vezetőket, főosztály-vezetőket s ezeknek élén a hatóság főnökét — legtöbbször — olyan rangban, aminőt a boldog Nagymagyarországban csak a kiváltságos egyéneknek nagy munkával sikerült elérnie.

Régebben is megvolt, legalább a különböző fő bevételi csoportoknak megfelelő munkamegosztás, de ezen kívül a pénzügyi tisztviselőkben meg volt az *egyetemes pénzügyi tudás*. Ma ez hiányzik, a szélsőségig vitt munkamegosztás nehézkessé és bonyolulttá tette pénzügyigazgatásunkat, anélkül azonban, hogy a pénzügyi közigazgatás a munkamegosztással vele járó *előnyöket a maga részére biztosította volna*.

A munkamegosztás nagyon megszorította az ügyosztályokat, felduzzasztotta a tisztviselői kar számát, de nem fokozta a pénzügyi közigazgatás jóságát, az ügyek elintézését nem gyorsította meg és a szakszerűség sem tündökölt a végzett munka eredményében. E természetellenes, logikátlan eredménynek az oka nem más, mint tájékozatlanság az ügyek intézésénél. Ennek okát ismét megtaláljuk abban, hogy az egyetemeken, jogi főiskolákon alig van pénzügyi jogi oktatás, a pénzügyi közigazgatásban pedig nincs tisztviselőképzés. Sajátságos jelenség, hogy van egy jog, mely a bölcsőtől, a koporsóig végig kíséri a halandó embert, mely mélyen belenyúl személyi jogainkba: ennek dacára alig nyújtanak alkalmat az egyéneknek annak megismerésére és nem fordítanak kiváló gondot e jog tudományos művelésére. Az egyetemeken, jogi főiskolákon a pénzügyi jognak, államszámvitelnek nemcsak külön tanszéke nincsen, de e tudományok, még a jogi vizsgálatokon sem szerepelnek *önálló* tárgyként. Ugyanez áll egy másik fontos tudományágra a közigazgatási jogra, arra a jogra, mely az embert minden életviszonyában érinti.

A külön tanszék szükséges volna azért, mert a pénzügyi jog művelőire, a pénzügyi jog dogmatikájának, a pénzügyi jogi tudománynak a megalapítása vár, — s ez a feladat egész embert kíván. A jogi vizsgákon a pénzügyi jognak önálló tárgyként kellene szerepelni azért, mert a pénzügyi jog oly studium, mely sok jogásznak, sőt azt mondhatjuk minden jogásznak egész életére a legfőbb, t. i. azon igen számosaknak, kik cselekvőleg a pénzügyi közigazgatás terén működnek. De különben is a közigazgatási és pénzügyi jog, szomszédságuk és rokon tulajdonságaik mellett is oly nagy, oly nehezen áttekinthető, a területén élő emberek sokasága oly jelentékeny s hivatásuk oly nevezetes, hogy egyrészt a legkiválóbb elme is alig lehet képes e területet, melyen ép ma nagy változások készülnek, teljes alaposítással és kimerítő részletességgel átfogni, kívánatos mélységgel művelni s még kevésbé a magyar pénzügyi jogot népszerűsíteni s kielégítő módon tanítani. Másrészt a legfőbb jogász sem fogja, de nem is kívánjuk tőle, a mai rend-

szerben sem a közigazgatási, sem a pénzügyi jogot azzal az alaposítással tanulni, mint egy önálló vizsgatárgyat, mint egy kenyérstudiumot. A közigazgatási-, és pénzügyi jognak ez a degradálása a mi szemünkben abszolút helytelen és érthetetlen.

Még inkább az, ha relative nézzük a dolgok állását s a közigazgatási — és pénzügyi — jognak az egyetemi studiumokhoz való viszonyát. A büntetőjog nem nagyobb, nem nevezetesebb tudomány, mint a közigazgatási- és pénzügyi jog. Az ezt élethivatásul választó jogászok a közigazgatási és pénzügyi tisztviselők számát alig mulják felül. A büntetőjog könnyebb, mint a közigazgatási- és pénzügyi jog, ezeknek dacára — mi magasan áll a büntetőjog az egyetemi oktatási rendszerben a közigazgatási és pénzügyi jog felett.

Az intézmények jósága nagyrészt azok alkalmazásától függ. A törvények betűi, a való életben elevenednek meg. És nálunk, ahol a közigazgatás jelentősége nagyobb, mint bárhol, és ahol annyira elégedetlenek vagyunk a közigazgatás eredményeivel, ime a közigazgatás tudományát oly mostoha elbánásban részesítjük, s egy lépést sem teszünk, hogy legyenek a közigazgatás nagy érdekeinek méltó képviselői, feladatainak hivatott munkásai.

Vezérpolitikuskaink, de maga Schmiedt Jeremiás népszövetségi főbiztos több ízben megállapították „az egyenes adók nagy aránytalanságát a közvetett adókkal szemben“, reá mutattak „tarthatatlan adózási rendszerünkre“, több ízben reá mutattak „adózási rendszerünk lehetetlenségére anélkül azonban, hogy a bajok orvoslása tekintetében a szükséges lépések megtörténtek volna. Most, a nyilvánosság kizárásával az 1924. évi IV. t.-c. alapján egymásután jelennek meg a törvényerejű rendeletek és az ezekkel kapcsolatos utasítások, melyek alkalmasak arra, hogy az eddigi zavaros állapotokból az érdekelteket kivezessék, de ez nem az a várt szerves adóreform, melyet a nagyközönség hangosan üdvözölhetne s mely a szervezetben bennrejlő bajok okait megszüntetné.

Megállapítjuk a politikai és pénzügyi közigazgatásról, közigazgatási intézményeinkről, hogy rossz, *de nem adjuk meg a módját, hogy jó, szakképzett tisztviselőkkel hivatását betölthesse*. Részünkről azt a körülményt, hogy közigazgatásunk, mint Sennyei Pál báró kifejezte „ázsiai állapotban van“, első sorban annak tulajdonítjuk, hogy az alacsony képesítés kívánata s a közigazgatási- és pénzügyi jog alárendelt művelése folytán nem neveltünk magas színvonalon álló közigazgatási tisztviselőket.

Ezek után mindenki őszinte sajnálkozással veheti tudomásul azt a pénzügyi közigazgatási reformot, mely a m. kir. pénzügyminiszternek a 600/1925. P. M. sz. rendeletében jut kifejezésre, mely eljárás merőben ellentétes jogfejlődésünkkel s azokkal az elvekkel, melyeknek eddig kifejezést adtunk. Nem ismerjük a pénzügyi kormány kísérletezésének az okát, de minden esetre keserű

tapasztalatai lehetnek, hogy ilyen visszafejlődést igazoló tervezet végrehajtására határozta el magát.

Ez ellen a terv ellen állást foglalni, hivatásomból folyó kötelességemnek tartottam, de késztetett erre adózó polgártársaimnak vigasztalan helyzete és nemzeti államunknak megerősödése iránti reménység, melynek egy erős államháztartás s megszilárdult államhatalom képezi az alapját, ezt pedig csak úgy érhetjük el, ha a magyar pénzügyi jog művelését és ezzel együtt a magyar pénzügyi közigazgatást kiemeljük alárendelt helyzetéből.

A pénzügyi jog annyira bele markol társadalmi viszonyainkba, a magyar jogba, hogy annak alapos ismerete nélkül helyes adóztatást, illetékkiszabást elképzelni csak az tud, aki az adóztatást papíron képzei el. Én a való életben robotolok, az adókiutak során elegendő tapasztalatot szereztem s mint volt pénzügyi tisztviselő is, arra a meggyőződésre jutottam, hogy még jogi képesítéssel bíró pénzügyi tisztviselők is, csak tudásuk és tapasztalatuk mérve szerint végeztek jó és jobb munkát s így *fel sem tételezhető*, hogy az állampénztári tisztviselők, az ő középiskolai képesítésükkel a pénzügyi fogalmazási tisztviselőket pótolhatják. Ezzel a kísérletezéssel nem volt szabad megsérteni, nyugalmukban megzavarni azt a pénzügyi tisztviselői kart, mely a közel multban erejének teljes megfeszítésével megmentette az egész pénzügyi igazgatást a teljes elakadástól.

Miután azt mondhatják: „bírálni és rombolni könnyű“, de miután én építeni akarok, megkíséréltem, *„minden hivatalos megbízás nélkül“* olyan törvényjavaslat tervezetet készíteni, mely a multban elfogadott elveken nyugszik, mely a pénzügyigazgatóságokat nem gyengíti, hanem — újabb hatáskör nyújtásával — erősíteni fogja.

Az állampénztári tisztviselőket pedig azon a munkatéren óhajtom elhelyezni, melyen értékes munkát végezhetnek a pénzügyi közigazgatás számára.

Fontosságában nyer a mellékelt törvényjavaslat tervezet az által, hogy pár évig még alig lehet beszélni arról, hogy egyes bevételi források megszűnjenek, legfeljebb csak az adók kisebb-mérvű mérsékléséről lehet szó, ennél fogva fontos, hogy a mai terhek akként osztassanak meg, amint kinek-kinek teherviselési képessége diktálja, ez pedig másképen, mint e törvényjavaslat törvényerőre emelése által — nem lehetséges.

A nemzeti jövedelem eloszlására az állam a maga intézményeivel, adóztatási jogával kétségtelen befolyást gyakorolhat, a mai rendkívüli drágasági viszonyok között, nagyon fontos, hogy az állam ezt a befolyását ott érvényesítse, ahol azt érvényesíteni az arányos adóztatás megvalósítása céljából szükséges. E célból az adóalanyok viszonyainak, jövedelmi forrásainak gondos, lelkiismeretes

megismerése a helyes adóztatásnak nélkülözhetetlen feltétele, ez pedig ismét csak törvényjavaslat-tervezetem törvényre emelése által érhető el.

Az autonom közigazgatásnak a pénzügyi közigazgatásba való bekapcsolódása, eddig megbénította a pénzügyi közigazgatás működését, a felületesen végzett munka éreztette hatását az állami pénzügyi tisztviselők működésében. Ez az állapot a pénzügyi közigazgatás államosításával megszűnik.

Az államosítás által lehetségessé lesz, hogy a pénzügyi közigazgatásban a meglazult fegyelem helyébe, a legszigorúbb fegyelem létesíttessék a teendők ellátása tekintetében, mely úgy a kincstár, az adózó polgárság, — de a kötelességtudó tisztviselők érdekében egy nagyon fontos eredmény.

Ismerem azt a feszültséget, mely ma a pénzügyi közigazgatási tisztviselők között az említett tervezet és az elbocsátások miatt van, ezt a feszültséget kívántam megszüntetni annak az elvnek a megvalósításával, hogy a *mai viszonyok között, minden ember oda állíttassék, ahol a községi (városi) és az államháztartás érdekében a legértékesebb munkát végezheti.*

A pénzügyi közigazgatás terén nincs szükség arra, hogy értékes, kipróbált, munkaképes pénzügyi tisztviselők szolgálataik alól felmentessenek, és pedig azért nincs, mert viszonyaink között szükség van minél több, lelkiismeretes, gondos pénzügyi tisztviselőre, szükség van nyugodt és körültekintéssel végzett adóztatásra. Ma minden adóalanyt, egyéenként kell kezelni, viszonyait mérlegelni s teherviselési képességének megfelelőleg akként adóztatni, hogy az adózó anyagilag ne romoljék.

Az ilyen munka végzéséhez a meglévő, hivatásuk magaslatán álló, tisztviselői karra szükség van, szükség van minden vonatkozásban, mert valóban itt az ideje, *hogy pénzügyi közigazgatásunk óraszerkezetként működjék s az adókezelés és igazgatásnak minden teendője kellő időben elvégeztessék.*

Pénzügyi közigazgatásunk átszervezése az állam részéről minden áldozatot megér, mert az államháztartás egyensúlyának fenntartása, s ezzel együtt a rendezett állami élet, valamint az államhitelezés szilárdsága elsősorban nem a bevételi források sokaságától, hanem a megbízható, gyors, pontos adóigazgatástól függ, melyet államháztartásunk fel nem becsülhető kárára az utolsó évtizedben fájdalmasan nélkülözlünk.

Ezek után arra kérem mindazokat, akik velem együttgondolkoznak, akik jó pénzügyi közigazgatást akarnak és szeretnék megszüntetni a naponként elhangzó panaszokat hogy törvényjavaslat-tervezetemet tegyék magukévá és kövessenek el minden lehető annak törvényerőre emelése iránt.

Végül szívemszerinti kötelességet teljesítek akkor, amikor *Szell József* úrnak, Zemplénvármegye főispánjának, *Bernáth Aladár* úrnak, Zemplénvármegye alispánjának és Zemplénvármegye Törvényhatósági Bizottságának hálás köszönetet mondok azért, hogy közérdekből lehetővé tették munkálatomnak a nyilvánosság előtt való megjelenését.

Sárospatak, 1925 november hó.

Dr. Szabó Sándor.

Törvényjavaslat-tervezet

a pénzügyi közigazgatás szervezetéről.

ELSŐ FEJEZET.

Általános határozatok.

1. §.

(¹) Az állami egyenes adókat, a forgalmi adókat és az illetékeket a törvényhatóságok és a községi - városi - m. kir. adóhivatalok közreműködésével, a fogyasztási adókat a m. kir. műszaki ellenőrzés és a pénzügyőrség, illetőleg a cukoradónál ezeken kívül a m. kir. cukorgyári ellenőrzés közreműködésével, — a *pénzügyigazgatóságok*, —

az állami jövedéket pedig a vonatkozó jövedéki törvényekben illetőleg törvényes rendelkezésekben és szabályokban megállapított hatóságok és hivatalok kezelik.

(²) A pénzügyigazgatóságok, valamint a községi,- városi- m. kir. adóhivatalok hatáskörét a jelen törvényjavaslat-tervezet szabályozza.

(³) A jogorvoslati hatóságokat, ezek hatáskörét a jelen törvényjavaslat-tervezet szabályozza.

2. §.

(¹) A pénzügyigazgatóságoknak egyenes adóügyi összes teendőit Budapest székesfőváros területén a *kir. adófelügyelő s ker. adófelügyelő helyettesek* végzik.

(²) A pénzügyigazgatóságoknak illetékügyi összes teendőit Budapest székesfőváros területén a *központi díj- és illetékkiszabási hivatal* végzi.

3. §.

(¹) Lehetőleg minden vármegyei törvényhatóság részére külön pénzügyi igazgatóság állíttatik fel, melynek hatásköre a vármegye területén levő városi törvényhatóságra is kiterjed.

(2) Felhatalmaztatik azonban a pénzügyminiszter, hogy a belügyminiszterrel egyetértőleg, egy pénzügyi igazgatóság hatáskörét több vármegye területére kiterjeszthesse.

4. §.

(1) A pénzügyi igazgatóság főnökét a pénzügyminiszter előterjesztésére az államfő nevezi ki.

(2) A segéd- és kezelőszemélyzet kinevezése és kirendelése iránt a pénzügyi igazgatóságok belső szervezetének, ügybeosztásának és ügykezelésének szabályozásáról a pénzügyigazgatóságok ügykörébe utalt teendők szakszerű természetére s az igazgatóság működési körének nagyságára, nem különben arra való tekintettel, hogy a főbb ágazatok alaposan szakképzett tisztviselők által legyenek képviselve, a pénzügyminiszter rendeleti úton intézkedik.

5. §.

(1) A pénzügyi igazgatóság főnöke a működési köréhez tartozó törvényhatóságok közigazgatási bizottságának szavazattal bíró tagja s a pénzügyigazgatóság ügykörébe tartozó összes ügyekben előadója is.

(2) A pénzügyigazgatóság főnökének akadályoztatása esetében ennek jogai helyettesét illetik.

(3) Szavazati jogát azonban a pénzügyigazgatóság főnöke, vagy annak helyettese akkor, amikor a saját ügye vagy a pénzügyigazgatóság végzései képezik a bizottsági tanácskozás tárgyát, nem gyakorolhatja.

6. §.

(1) Az alsóbb fokú pénzügyi közigazgatás államosíttatik. Minden község, illetve körjegyzőség, jegyzőség és városi tanács mellé kir. adóhivatalok szerveztetnek, melyek állami hivatalok s közvetlenül a kir. pénzügyigazgatóságnak, Budapesten az adófelügyelőnek, a fő és székvárosi kir. pénzügyigazgatóságnak s a központi díj és illetékkiszabási hivatalnak vannak alárendelve.

(2) A szervezésnél a most működő városi és községi, adóügyi teendőket végző, továbbá a m. kir. adóhivatallá átalakult volt m. kir. állampénztáristisztviselők elsőbbségben részesítendők.

7. §.

(1) Minden adóügyi teendőt végző községi, városi- közigazgatási alkalmazott, akit állására a községi képviselőtestület, vagy a törvényhatósági bizottság választott, e törvény életbe lépte napjával rendelkezési állapotba kerül.

(2) A rendelkezési állapotban lévő közigazgatási alkalmazottnak azokra az illetményekre van igénye, amelyet részére az e törvény hatálybaléptekor érvényben álló jogszabályok megállapítanak.

(3) Azt a rendelkezési állapotba került községi, városi- közigazgatási alkalmazottat, akit e törvény hatálybalépte napjától számítva legkésőbb egy év alatt állami alkalmazottá nem neveznek ki, sem végellátásban nem részesítenek, továbbá azt, akinek állását — az egy éven belül — mással véglegesen

betöltötték, végül aki kinevezését nem fogadja el: az egy évnek utolsó napjával, vagy — az egy éven belül is — az állás mással történt betöltésének, vagy a kinevezés el nem fogadásának napjával, illetőleg az esküre jelentkezés határidejének utolsó napjával állásától felmentettnek kell tekinteni és szabályszerű elbánás alá kell vonni.

8. §.

(1) A pénzügyigazgatóságok az 1876. évi VI t.-c. alapján a törvényhatóságok kebelében alakított közigazgatási bizottságok közreműködése és ellenőrzése mellett működnek s működésük a pénzügyi közigazgatás minden ágazatára kiterjed, kivéven:

a) helyszínelő kataszteri felügyelőség és

b) a háromszögméretű számító hivatalok, a határleirési osztályok és a felmérési felügyelőségek ügykörét,

c) a fémjelzést és beváltást,

d) a dohánytermelést és gyártás illető ügyeket,

e) a határvámügyekbe tartozó szakkérdéseket,

(2) Ezen hatáskörükbe nem utalt ügyekben a pénzügyi igazgatóságok csak annyiban járnak el, amennyiben ezek ellátására a pénzügyminisztertől külön rendeletet vesznek.

9. §.

(1) A pénzügyigazgatóságok működési köre az egyenes adók kivétele, az adómentességek és az adóelengedések megállapítása körül a következő:

Általában:

1. irányítják és ellenőrzik a községi, városi- m. kir. adóhivatalokat a 14—19. §§-ban felsorolt teendők ellátása körül, fennakadás vagy mulasztás esetében intézkednek annak megszüntetése és esetleges megtorlása iránt,

2. elrendelik a tanúk és szakértők meghallgatását, illetőleg a könyvvizsgálatot, helyszíni szemlét és becslést, valamint az üzleti könyvek lefoglalását a törvényekben, illetőleg törvényes rendelkezésekben felsorolt esetekben.

Az egyenes adókra nézve:

1. megindítják évenként a törvényekben, illetőleg törvényes rendelkezésekben, vagy az ezek alapján kiadott rendeletekben megállapított határidők figyelembe vételével az egyenes adók kivételére vonatkozó előmunkálatokat, az adókötelezettek és adótárgyak összeírását, továbbá felszólítják az adózókat az egyes adónemek kivételéhez szükséges adóbevallások beadására, intézkednek a bevallások gyűjtése és az egyéb kivetési adatok beszerzése iránt és közlik a beszerzett adatokat az adókivételre jogosult hivatalokkal;

2. kivetik évenként:

a) községenként (sommásan) a földadót,

b) kiszabják a földadótárgy vagy művelési ág változás bejelentésének elmulasztása miatt járó bírságokat,

c) kivetik egyéenként az 1000 holdnál nagyobb földbirtokok által leadandó váltásföldök után járó haszonbéreket. (600/1925. P. M. sz. rend. 6. §. 8. pont),

d) a társulati- és a tantem adót,

e) az általános személyes jövedelmi adót és vagyonadót,

f) az adókivetéssel egyidejűleg a bevallások be nem adása, illetőleg elkészt beadása miatt a vonatkozó törvények, illetőleg törvényes rendelkezések értelmében járó bírságokat,

g) az adókötelesek bevallásai, a községi- és városi m. kir. adóhivatalok összeirásai adatai, valamint a rendelkezésre álló egyéb adatok felhasználásával megállapítja az általános kereseti adó kivetési alapját.

3. Megállapítják:

a) a fennálló törvények értelmében a föld-, ház-, az általános kereseti-adóra, valamint a jövedelmiadóra nézve járó adómentességeket, amennyiben azoknak megállapítását a törvény a pénzügyminiszternek fenn nem tartja;

b) az adóelengedéseket az elemi csapások által okozott károk eseteiben;

c) a megadóztatás helyét abban az esetben, ha a jövedelem- és vagyonadó fizetésére kötelezett a pénzügyigazgatóság területén több lakóhellyel bír és a választás jogával nem élt. Ha az adózó több pénzügyigazgatóság területén bír lakóhellyel és a választás jogával nem élt, a megadóztatás helyének kijelölése iránt a pénzügyminiszterhez javaslatot tesznek. (H. ö. 5. §. 6-ik pont);

d) intézkednek az érdekelt község (város) kérelmére az alkalmazottak kereseti adójának átutalása iránt, ha valamely munkadónak legalább 50 egy és ugyanabban az idegen községben lakó, oda naponként visszatérő alkalmazott van;

e) előkészítik az adófelszólamlási bizottság, a közigazgatási bizottság, valamint a közigazgatási bizottság, adóügyi bizottsága által tárgyalandó ügyeket és ellátják ezeknél a bizottságoknál az előadói teendőket;

f) eljárnak a fegyveradó és a vadászati adó, az általános kereseti adó, a házadó kivetésének ellenőrzésében s az ezen adónemekre vonatkozó felszólamlások és észrevételek elintézésében.

4. Elmarasztalják:

a) azokat a biztosító intézeteket és más vállalatokat pénzbírságban, amelyek a megelőző évben kifizetett ügynöki díjakat az előírt határidőn belül a pénzügyigazgatóságoknak ki nem mutatják;

b) az elemi kárról szóló alaptalan bejelentést tevőket az eljárási költségek megtérítésében.

5. Ellenőrzik:

a községi (városi) m. kir. adóhivatalokat, vajjon:

a) az adóösszeírást, az adókövetések előmunkálatait, a bevallások gyűjtését és az általuk egyéenként kivetendő adók kivetését helyesen és az előírt határidőben látják-e el;

b) az alkalmazottak kereseti adóját, tovább az állandó üzlethely nélkül működő házalók, valamint a külföldi utazók által fizetendő kereseti adót a törvényben előírt módon szedik-e be.

6. Érvényesítik:

évenként a községi (városi) m. kir. adóhivatalok által egyéenként kivetett földadót, házadót, kincstári házhaszonrészesedést és rokkantellátási adót.

7. Egyéenként felszólítják a társulati, — általános kereseti, — valamint a jövedelem- és vagyonadó fizetésére kötelezetteket bevallásuknak rövid, záros határidőn belül leendő benyújtására, ha azokat az előírt határidőn belül nem adták be.

8. ellátják, illetőleg ellenőrzik a bejelentett lakásüresedésekre nézve tartandó helyszíni szemléket.

9. Helyesbítik a vonatkozó törvényekben és utasításokban felsorolt esetekben a kivetett vagyonváltás tartozásokat.

10. §.

(¹) A pénzügyigazgatóságok a közvetett adók-, jövedék-, valamint a díjak körül a pénzügyminiszter által rendeleti úton megállapítandó hatás körükhöz képest:

1. végrehajlják a fogyasztási adókra vonatkozó törvényeket, törvényes intézkedéseket,

2. intézkednek jövedéki ügyekben, még pedig:

a) a dohányelárúsításra,

b) általában a jövedéki ellenőrzésre,

c) a jövedéki büntető eljárásra és ennek alapján és eredményéhez képest fizetendő adók és pénzbüntetések biztosítására nézve a fennálló törvények és szabályok szerint,

d) azon határvámügyekre nézve, amelyek a pénzügyminiszter által rendeletileg hatáskörükbe utaltatnak,

e) javaslatot tesznek a pénzügyminiszterhez az állami fogyasztási adóknak a vonatkozó törvények, illetőleg törvényes rendelkezések értelmében az adótárgy megsemmisülése címén kért leírása esetében.

11. §.

(¹) A pénzügyigazgatóságok működési köre az egyenes-, forgalmi- és közvetett adók és az egyenes adók módjára beszedendő kincstári követelések kezelése (könyvelése, nyilvántartása, befizetése, beszállítása, leírása, elengedése, biztosítása és végrehajtás útján való biztosítása) körül

1. elrendelik:

a) az egyenes adótartozás összegének helyesbítését, illetőleg leírását s amennyiben az adótartozás már befizettetett volna, az illetéktelenül befizetett összegnek visszafizetését, az adó hibás kiszámítása, az adótárgy hiánya, megszűnése vagy az ugyanazon adótárgy többszörös megadóztatása, továbbá az adónak nem a valódi adókötelezettre történt kivetése, illetve az adókötelezettség megszűnése esetén.

Amennyiben az adó bármilyen számműveleti vagy leírási tévedés folytán akár az adózó, akár a kincstár kárára hibásan számított és vettett

ki, a pénzügyigazgatóság a hibásan kiszámított és kivetett adó helyesbítését, az elévülési határidőn belül, hivatalból elrendelni köteles.

b) a közadók és az azok módjára beszedendő kincstári követelések törlesztésének telekkönyvi bekebelezését, ha a bekebelezett követelés bármely okból megszűnik,

c) az elévült együttesen kezelt közadók és az azok módjára beszedendő elévült kincstári követelések leírását,

d) a közadók és egyéb kincstári követelések helytelen kimutatása folytán az elárverezett ingatlan vételárából vagy a csődtömegből illetéktelenül felvett összegek visszafizetését,

e) az elévült közvetett adók leírását,

f) az egyéb esetekben illetéktelenül felvett közvetett adók visszafizetését,

g) az adózók tartozásainak egyénenkénti leszámolását,

h) a hatósági szakértői becslést a vagyontárgyak értékére vonatkozó egyezség meghiusulása esetében;

i) az együttesen kezelt közadóknak, a fogyasztási adóknak inségkölcsonöknök és állami előlegnek kivételével, minden egyéb kincstári követelésnek behajthatatlanság címén leendő törlesztését, ha a hátralék az 500 aranykorona értéket nem haladja meg. A nagyobb összegű hátralékoknak, valamint a fogyasztási adóknak, inségkölcsonöknök és állami előlegeknek, továbbá az ingatlan végrehajtás mellőzésével törlendő közadóknak törlesztésére nézve a pénzügyminiszterhez, az együttesen kezelt közadóknak törlesztésére nézve pedig a közigazgatási bizottsághoz tesznek javaslatot.

2. Engedélyeznek:

a) az együttesen kezelt közadókra egy évig, illetékekre pedig öt évig terjedhető részletfizetési kedvezményt, illetőleg fizetési halasztást;

b) a fogyasztási adók és vámok kivételével az egyéb közadóknak, a költségtérítvényeknek, bírságoknak és pénzbüntetéseknek lefizetésére méltányos esetekben részletfizetési kedvezményt, illetőleg fizetési halasztást az esedékesség napjától számítandó legfeljebb egy évi időtartamra;

c) a pénzügyminiszter által megállapított korlátok között a külön törvényekben, illetőleg törvényes rendelkezésekben meghatározott mérvben és feltételek mellett adóhívelt;

d) indokolt esetekben halasztást az érdekelt kérelmére a bejelentések, adatszolgáltatások és az adóbevallások, illetőleg az illetékkiszabás végett való bemutatások benyújtására.

3. Határoznak:

a) azon igazolási kérelmek felett, amelyek az ideiglenes házadómentességek bejelentésére egyéb közadók kivetésére szükséges vallomások és egyéb kivetési adatok benyújtására, valamint adókedvezményi igények bejelentésére törvény vagy rendelet által kitűzött határidő elmulasztásának elnézése végett adatnak be; (600—1925. P. M. sz. rend. 115. §)

b) a közadók és egyéb kincstári követelések behajtásával megbízott közegeknek a zálogolás és árverés körül előforduló törvény ellenes vagy szabályellenes eljárása ellen benyújtott panaszok felett;

c) a végrehajtási eljárás felfüggesztése tárgyában előterjesztett kérelmek felett.

d) a jövedelem és vagyonadó elengedése, illetőleg leszállítása iránt beadott kérelmek tárgyában, ha

α) a jövedelem vagy vagyon az adóévben az adóalanytól függetlenül bekövetkezett rendkívüli körülmények folytán oly módon csökkent, hogy az adó behajtása az adózó anyagi helyzetét lényegesen megrontaná,

β) ha a kivetett összes adók az összjövedelem 75 százalékát meghaladják. (H. ö. 156. §.)

e) a köztartozások miatt vezetett foglaláskor lefoglalt zálogtárgyaknak a foglalás alól való felmentése iránti kérelmek felett (600—1925. P. M. sz. szan. rend. 59. §.),

f) az oly ingóságoknak soronkívül leendő elárvereztetése iránti előterjesztések felett, amelyek az értékükkel arányban nem álló költségek nélkül el nem tarthatók, vagy a romlás veszélyének vannak kitéve (600—1925. P. M. szan. rend. 68. §.),

g) jövedéki kihágás esetében a rendes eljárás mellőzése és a bírság mérséklése iránt előterjesztett kérelmek felett (600—1925. P. M. sz. szan. rend. 135. 3.).

4. elmarasztalják:

a) a személyes megjelenésre kötelezetteket pénzbírságban, ha a szabályszerű idézés dacára eme kötelezettségüknek nem tesznek eleget, avagy a kért felvilágosítást megtagadják,

b) az adózókat a tanúk és szakértők, valamint a könyvvizsgálatok, helyszíni szemlék és becslések költségeinek a megtérítésében, amennyiben azok költségei a törvények, illetőleg törvényes rendelkezések értelmében nem a kincstárt terhelik,

c) az adózókat a kisebb szabálytalanságok elkövetése miatt a vonatkozó törvények, illetőleg törvényes rendelkezések alapján kiszabható pénzbírságban.

5. megállapítják:

a) a községi,- városi- m. kir. adóhivatali közegek ellen a pénzbírság összegét, az adókötelezettek és az adótárgyak összeírása, a közadók könyvelése, nyilvántartása, beszedése, beszállítása, biztosítása és behajtása körül észlelt mulasztások eseteiben,

b) a községi,- városi- m. kir. adóhivatali közegek ellen a kártérítés kötelezettségét és összegét: a beszedett vagy az árverésből befolyt közadó-pénzeknek be nem szállításából, a közadóknak vétkes mulasztás bekövetkezett behajthatatlanságából, végre az adótartozások bekebelezéséhez szükséges adatok be nem adásából vagy hiányos beadásából az államkincstárra hármlott károokra nézve,

c) ugyancsak a községi,- városi- m. kir. adóhivatali közegek ellen a kártérítés kötelezettségét és összegét, az ingatlan birtokot terhelő közadók és kincstári követelések helytelen kimutatásából magánfelekre hármlott károokra nézve,

d) megállapítják az együttes kezelésbe vont közszolgáltatásokra teljesített befizetések megosztási kulcsait és ezek betartását ellenőrzik.

6. *elmarasztalják az alájuk rendelt állami közlegeket:*

a) a közadók könyvelése és nyilvántartása, beszédése, behajtása, biztosítása körül elkövetett mulasztásuk vagy törvényellenes eljárásuk eseteiben rendbíróságban (600/1925. P. M. szan. rend. 6. §. 12. a) pont és 122. §.),

b) a közadók könyvelése, nyilvántartása, be nem szállítása, biztosítása, behajtása, illetőleg kimutatása körül elkövetett mulasztásból az államkincstárra és helyhatóságra háramlott költségek és károk megtérítésében (600/1925. P. M. sz. szan. rend. 129. és 131. §.),

c) a magánosoknak okozott költségek és károk megtérítésében (600/1925. P. M. sz. szan. rend. 131. §.)

7. *intézkednek:*

a) mindazokban az egyenes adóügyekben, melyeket valamely törvény, vagy törvényes intézkedés hatáskörébe utal,

b) az általános kereseti adónak, valamint a társulati adónak a vállalat székhelye és a telep helye szerint érdekelt községek között leendő megosztása iránt,

c) a jövedelemadó helyesbítése iránt, ha az annak alapjául szolgáló jövedelem összege az általános kereseti adó ellen érvényesített jogorvoslat folytán vagy bármely más oknál fogva változást szenvedett,

d) az adók összegeinek bármely okból bekövetkező törvényes változása vagy törlése esetében az ezek alapján járó és pótlékok jellegével bíró közszolgáltatásoknak és bírságoknak hivatalból leendő helyesbítése iránt,

e) az ingatlanokra, illetőleg azok hasznélvezetére elrendelt árverések fogatosítása iránt,

f) a közadók telekkönyvi törlése iránt, ha ez nem az előírt összegnek befizetése vagy törlése miatt, hanem más okból vált szükségessé,

g) ügygondnok kirendelése iránt, ha valamely határozat (fizetési meghagyás, végzés) a félnek ismeretlen helyen való tartózkodása miatt vagy más okból sem a kézbesítő közlegek, sem posta útján nem kézbesíthetők,

h) az egyes földrésztelkeknek új osztályba leendő sorozása iránt és teljesítik a földadó nyilvántartási teendőket,

i) a község, illetőleg az érdekelt birtokosok terhére készített új földadó kataszteri munkálatok költségeinek befizetése, illetőleg behajtása iránt,

k) a fegyelmi eljárásnak hivatali közlegek ellen leendő elrendelése iránt mindazokban az esetekben, amidőn a mulasztás a vonatkozó törvények, illetőleg törvényes rendelkezések értelmében fegyelmi úton torlandó meg,

l) az italmérési- és forgalmi illetékek biztosítása és beszédése iránt,

m) a feljelentői és tettenérői jutalékok kiutalása iránt.

8. *ellenőrzik:*

a) a községi,- városi- m. kir. adóhivatalokat mindazon teendőkben, miket azok egyes adónemek kivétele, a kivételei adatok gyűjtése, az egyenes adók könyvelése, nyilvántartása, beszédése és behajtása, valamint az egyenes adók módjára beszedendő közvetett adók, illetékek, kincstári és egyéb tartozások

behajtása körül törvény, szabály és ezek alapján kiadott rendeletek szerint teljesíteni tartoznak.

9. *Nyilvántartják:*

a) községenként, az együttesen kezelt közadókat;

b) a kiszabott forgalmi adókat, a forgalmiadók esedékességét, lerovását valamint a forgalmi adókötelesek ellenőrzésére szolgáló adatokat;

c) a kiszabott költségtérítményeket, bírságokat és pénzbüntetéseket;

d) a pénzügyőri biztosi kerület vezetője által a cukorrépa forgalmiadóra vonatkozóan beküldött hivatalos értesítéseket;

e) egyéneknél az ezer holdnál nagyobb földbirtokok után (gazdasági fásítások) buzamenységben leadandó vagyonszállítást;

f) egyéneknél az ezerholdnál nagyobb földbirtokok által leadandó váltásfölddek után járó haszonbéréket;

g) községenként, az országos földbirtok rendező bizottság útján földbirtokpolitikai célokra kiosztott vagyonszállítás földdek után fizetendő haszonbéréket (járadékokat).

h) egyéneknél az 1000 holdnál nagyobb földbirtokok után földben leadandó vagyonszállítást;

10. *Képviselek, vidéken képviselétről gondoskodik a kincstár:*

a) az elsőbbségi sorrendi és felszámolási tárgyalásokon;

b) a hagyatékok leltározásánál.

11. *Irányítják a községi (városi) m. kir. adóhivatalokat az általános forgalmi adóra vonatkozólag, működésüket felülvizsgálják;*

12. *Határoznak:*

a) abban a kérdésben, hogy az általános forgalmi adó, a fényűzési forgalmi adó és az értékpapír forgalmiadó a feljegyzési könyvek alapján avagy általános összegben rovassék le;

b) az általános időszaknak az általános szabályoktól eltérő megállapítására irányuló kérelmek felett;

c) igazolási kérelem esetében az adópótlék kiszabásának mellőzése vagy törlése tárgyában;

d) a felemelt adónak, vagy adópótléknak felénél nem kisebb összegre való mérséklésére irányuló kérelmek felett;

e) valamely vállalatnak fényűzési vállalattá, vagy különleges fényűzési vállalattá való minősítése tárgyában;

f) fényűzési forgalmiadó alól mentes vásárlásra jogosító engedélyek kiadása iránt beadott kérelem felett;

g) a forgalmi adók befizetésével, lerovásával, ellenőrzésével kapcsolatban beadott minden kérelem felett, melyre nézve a döntés joga a pénzügyminisztérium vagy a közigazgatási bíróság részére fentartva nincs.

13. *megteszik a bűnvádi feljelentést:*

a) jövedéki kihágások illetőleg adócsalások esetében (600—1925. P. M. sz. r. 119. 133—154. §.),

b) hamis tanúvallomás, vagy hamis szakvélemény adása esetében (600—1925. P. M. r. 121. §.),

c) abban az esetben, ha hatósági közegek, az adókvetési munkálatokba hamis adatokat vettek fel, vagy azokból adózókat vagy adóköteles tárgyakat kihagytak (600—1925. P. M. r. 120. §),

d) a lefoglalt zálogtárgyaknak a zárlat feloldása előtt történt elidegenítése vagy elsikkasztása esetében (600—1925. P. M. sz. szan. rend. 121. §.),

e) mindazokban az esetben, amidőn valamely cselekmény vagy mulasztás a vonatkozó törvények, illetőleg törvényes rendelkezések értelmében bünyenítő úton torlandó meg (600—1925. P. M. sz. sz. rend. 127., 128. §. stb.).

12. §.

(¹) A pénzügyi igazgatóságok:

1. gyakorolják a fegyelmi hatóságot a jelen törvény IV-ik fejezetében megállapított hatáskörrel és eljárás szerint, mi végből a pénzügyigazgatóság főnöke előadóként működik az alája rendelt állami közegek fegyelmi ügyeiben a közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya előtt.

2. eljárnak mindazokban, a miket külön törvény vagy törvényes intézkedés működési körükbe utasít,

3. egész működésüket feltüntető jelentéseket terjesztenek havonként a közigazgatási bizottság elé.

13. §.

Az előző §-okban megállapított ügyekben s általában mindazon ügyekben, amelyeket a törvény a közigazgatási bizottsághoz nem utasít, a pénzügyi igazgatóság főnöke s illetőleg annak helyettese saját felelőssége alatt intézkedik.

14. §.

(¹) A községi (városi) m. kir. adóhivatalok működési köre az egyenes adók *kivetése*, — az egyenes adók és az egyenes adók módjára beszedendő kincstári követelések kezelése, könyvelése, behajtása körül a következő:

1. megindítják évenként a pénzügyigazgatóságtól vett rendelet alapján az egyenes adók kivetésére vonatkozó összes előmunkálatokat, a vonatkozó törvények rendelkezéséhez képest, az adókötelezettek és az adótárgyak összeírását, az egyenes adónemek kirovásához szükséges bevallások gyűjtését és egyéb a kivetéshez szükséges adatok beszerzését.

A községi (városi) m. kir. adóhivatalok felelősek azért, hogy a kivetési munkálatok, a törvényben és törvényes rendelkezésekben megállapított határidőre elkészíttessenek.

2. elkészítik az adókiszámítási javaslatokat.

3. *kivetik évenként:*

a) a földadót egyénenként a földadó kivetési lajstromban és pedig minden év február havának végéig be kell fejezni. Indokolt esetekben a pénzügyigazgatóság halasztást adhat.

A földadónyilvántartási biztos által közigazgatásilag felülvizsgált föld-

adókvetési lajstromot, a községben (városban) szokásos módon előre kihirdetendő 15 napra közszemlére kitenni kötelesek.

b) a házadót és kincstári házhaszonrészesedést és pedig minden év január havának végéig.

A pénzügyigazgatóság által felülvizsgált és érvényesített lajstromokban megállapított adóösszegekről az adófizetésre kötelezetteket, a lajstrom vételétől számított 15 nap alatt fizetési meghagyással értesítik.

Kiszabják az adókvetéssel egyidejűleg a házadó bevallás be nem adása illetőleg elkésett beadása miatt a vonatkozó törvények illetőleg törvényes rendelkezések értelmében járó bírságokat.

c) megállapítják az alkalmazottak kereseti adójának átalányösszegeit és osztályba sorozzák azokat az alkalmazottakat, akiknek kereseti adója átalányba fizethető.

d) a rokkantellátási adót,

e) a kereskedelmi és iparkamarai illetéket,

f) a mezőgazdasági kamarai illetéket,

g) a helyhatósági adókat és pótdadókat és mindazokat a közszolgáltatásokat, amelyeknek kivetését a törvények, illetve törvényes rendelkezések, avagy az azok alapján kiadott miniszteri rendeletek és szabályrendeletek hatáskörükbe utalnak.

4. *teljesítik* a községi földadókataszteri nyilvántartás teendőit,

5. *megadják:*

az adózóknak az adóügyekben szükséges útbaigazításokat és felvilágosításokat,

6. *javaslatot tessnek* az általános kereseti adónak, jövedelem- és vagyonszármazás adónak soron kívül leendő kivetése és biztosítása iránt, ha annak beszedése — megítélésük szerint — valamely adózónál veszélynek van kitéve,

7. *könyvelik, nyilvántartják, beszedik és beszélik* az együttesen kezelt közadókat és mindazokat a közszolgáltatásokat, amelyeket a törvények, illetőleg törvényes rendelkezések, avagy az ezek alapján kiadott miniszteri rendeletek és szabályrendeletek értelmében a m. kir. községi (városi) m. kir. adóhivatalok kezelni kötelesek,

8. *behajtják és biztosítják* a közadókat és az azok módjára behajtandó összes köztartozásokat,

9. *foganatosítják* a befizetett, együttesen kezelt közadókból elrendelt visszatérítéseket,

10. *intézkednek:*

a) a náluk nyilvántartott közadók telekkönyvi törlése iránt, ha a tartozás befizetett, avagy egyéb címen megszűnt, illetőleg részbeni törlés iránt, ha a 10,000 aranykorona értéket meghaladó hátraléknak legalább egyharmadrésze befizetett, avagy egyéb címen megszűnt,

b) a szabályrendelettel megállapított határidőkben be nem fizetett községi fogyasztási adóknak és adópótlékoknak biztosítása és behajtása, ugyszintén az elévült bor- és húsfogyasztási adóknak, valamint sör- és szesz-

fogyasztási adópótlékoknak leírása és az esetleg túlfizetett fogyasztási adóknak és adópótlékoknak visszafizetése iránt,

11. végzik a kézbesítéseket,

12. elmarasztalják pénzbírságban:

a) azokat a munkaadókat, akik alkalmazottak illetményjegyzékeit nem vezetik, illetőleg a megállapított határidőn belül be nem terjesztik;

b) azokat az állandó üzlethely nélkül működő házalókat és külföldi utazókat, akik az adó lefizetése nélkül folytatják a házalást, illetőleg üzletüket.

13. közreműködnek és eljárnak a törvények, illetőleg törvényes rendelkezések kijátszásának és a kincstári jövedelmek megrövidítésének megakadályozása körül és általában ellátják mindazokat a teendőket, amelyeknek ellátására a törvények, illetőleg törvényes rendelkezések avagy az ezek alapján kiadott miniszteri rendeletek és szabályrendeletek a községi (városi) m. kir. adóhivatali közegeket kötelezik.

14. Jelentést tesznek a pénzügyigazgatóságnak, ha eljárásuk során: adócsalást vagy jövedéki kihágást fedeznek fel,

15. Általában végzik mindazokat a teendőket, melyeket e törvény életbe léptéig a vonatkozó törvények, vagy törvényes intézkedések a községi előjáróságok és városi adóhivatalok hatáskörébe utaltak.

15. §.

A vármegyei székhelyen levő m. kir. adóhivatal — rendes hatáskörében végzendő teendőknél kivül, — teljesítik a központi igazgatással kapcsolatos teendőket.

16. §.

(¹) A községi-, városi- m. kir. adóhivatal bárkit személyes megjelenésre kötelezhet avégből, hogy a saját vagy másnak adóügyében felvilágosítást vagy bevallást adjon.

(²) Azt, aki szabályszerű idézés dacára sem tesz eleget kötelezettségének, 50.000 K-ig terjedhető pénzbírsággal büntetheti.

(³) Ismétlés esetében ez a pénzbírság a jelzett összeg tizszereséig emelhető.

(⁴) A községi, városi adóhivatalnak ezen határozata ellen a kir. pénzügyigazgatósághoz, Budapesten a kir. adófelügyelőhöz lehet felelkezni.

17. §.

A m. kir. adóhivatalok, — a kir. pénzügyigazgatóságok jóváhagyásának fenntartásával, — egyezséget kötnek a vagyontárgyaknak és az egyelőre bizonytalan terjedelmű és értékű szolgáltatásoknak az illetékkiszabásnál alapul veendő értékére nézve.

18. §.

A m. kir. adóhivatalok javaslatot tesznek a pénzügyigazgatósághoz a tartozás helyesbitése, illetőleg törlése folytán mutatkozó túlfizetéseknek a visszatérítése iránt.

19. §.

(¹) A m. kir. községi (városi) adóhivatalok működési köre a forgalmi adóra vonatkozólag a következő:

1. Kiszabják:

a) a m. kir. pénzügyigazgatóságok intézkedései alapján az állatforgalmi adót, azt beszedik és beszállítják;

b) kiszabják a bélyegben adózók könyvében bejegyzett adóköteles bevételek után az ellenőrzés alkalmával lerovatlanul talált forgalmi adót és felemelt adót,

c) kiszabják a m. kir. pénzügyigazgatóság jóváhagyásával az adó lerovása céljából be nem vallott vagy a forgalmi adó könyvbe be nem jegyzett és az ellenőrzések alkalmával megállapított adóköteles bevételek után járó forgalmi adót, felemelt adót, adópótlékokat.

d) a forgalmi adók befizetése, lerovása, vagy biztosítása körül megállapított mulasztások miatt az adópótlékokat, felemelt adót, pénzbírságot,

e) az értékpapír forgalmi adóval szemben elkövetett mulasztások miatt a pénzbírságot és rendbírságot.

2. Ellenőrzik a) az általános forgalmi adót bélyegjeggyel leróó vagy általánosságban fizető adózókat általában, továbbá külön megbízás alapján az általános forgalmi adót bevallás alapján készpénzben fizető adózókat, a fényüzési forgalmi adó fizetésére kötelező adózókat és a malmokat,

b) elkészítik az általános elömlőmunkálatait és megkötik az általánosságra vonatkozó egyezséget vagy kiszabják a kényszer-átalányt a m. kir. pénzügyigazgatóság jóváhagyásának fenntartásával,

c) nyilvántartják a kivetett forgalmi adókat, a forgalmi adók esedékeségét, lerovást, valamint a forgalmi adókötelesek ellenőrzésére szolgáló adatokat és ellátják a forgalmi adó kezelésével kapcsolatos számviteli teendőket,

d) foganatosítják a befizetett forgalmi adókból, felemelt adókból és adópótlékokból elrendelt visszatérítéseket,

3. Javaslatot tesznek a forgalmi adók befizetése, lerovása, vagy biztosítása körül megállapított mulasztások miatt a büntető feljelentés megtétele, vagy pénzbírság kiszabása iránt.

4. Határoznak:

a) a nem fizetési meghagyás alapján befizetett, vagy a bélyegjeggyel leróó általános forgalmi adónak helyesbitése iránti kérelmek felett, ha azok a befizetéstől, vagy lerovástól számított hat hónapon belül adatnak be,

b) az adóbevallás alapján túlfizetett általános forgalmi adónak a következő adófizetési időszakban való beszámítására irányuló kérelmek felett,

MÁSODIK FEJEZET.

A pénzügyigazgatóságok általános hívatása és működési köre az illetékek tekintetében.

20. §.

(¹) A pénzügyigazgatóságoknak feladata, hogy

a) az államjövdelemnek a pénzügyigazgatóság területén reá bízott ágát, a bélyeg, jog és egyenértéki illetékeket, valamint a fogyasztási bélyegilletéket a fennálló törvények és azok alapján kiadott útasítások és rendeletek értelmében igazságosan kezelje és gondozza, az azok kezelésében lehető költségkímélés és takarékossgal pontosan és gyorsan járjon el;

b) általában a már jelzett illetékeknek a fennálló törvények és szabályok szerint történő gyors kivétele mellett azokat a maga idején kellően biztosítsa s azok behajtása iránt gondoskodjék, valamint a szabályszerű elszámolás tekintetében intézkedjék; a kincstár megkárosítását elhárítsa és a netán történt megrövidítéseknek gyors felfedezése, s az ezeket elkövetőknek törvényszerű megfenyítése iránt ugyancsak intézkedjék, esetleg az ez iránti intézkedés megtétele végett a felettes hatósághoz jelentést tegyen;

c) az időszaki kimutatásokat a pénzügyminiszteriumhoz, illetve kijelölt helyre a kellő időben felterjessze, s minden fontos vagy rendkívüli esetben és ügyben jelentést tegyen.

21. §.

A m. kir. pénzügyigazgatóságok a közvetlenül fizetendő jog- és bélyegilletékeket, valamint a fogyasztási bélyegilletékeket és illetékegyenértéket a fennálló bélyeg és illetékek iránti törvények és szabályok, az azok alapján kiadott törvényes intézkedések értelmében *egészen saját hatáskörükben szabják ki*, illetve állapítják meg.

22 §

A közvetlenül fizetendő bélyeg-, jogilletékek és illetékegyenértékeket illetőleg:

1. megállapítják:

a) azokat az illetékeket, amelyeket a felek saját kimutatások alapján — fizetés meghagyás bevétele nélkül, a törvényben, illetőleg törvényes rendelkezésekben meghatározott határidőben — készpénzben tartoznak befizetni,

b) az a) pontban említett illetékek késedelmes befizetése miatt fizetendő bírságot,

c) azokat a felemelt illetékeket és bírságokat, amelyeket az illetékeknek bélyegekkel (bélyeges úrlappal) való lerovása körül elkövetett mulasztások miatt készpénzben kell fizetni,

d) azokat a bírságokat, amelyek a feleket és a kir. közjegyzőket az illetékkiszabás végett való bejelentés késedelmes teljesítése vagy elmulasztása miatt terhelik,

e) az olyan bírságokat, amelyek a felekkel szemben az illetékkiszabáshoz szükséges adatszolgáltatások és közlések elmulasztása miatt alkalmazhatók,

f) az engedély nélkül való bélyegárúsítás miatt továbbá bélyegezetlen kártyák használata esetében, valamint a kártyabélyegilletékekkel szemben elkövetett kisebb kihágásokra alkalmazható bírságokat,

g) érvényesítik az illetékekre vonatkozólag az egyetemleges fizetési kötelezettséget és kezességet,

h) kiszámítják — amennyiben ez a pénzügyi hatóság feladata — azokat az illetékeket, amelyeknél a készpénzben való befizetés a bélyegekkel való lerovással egy tekintet alá esik,

i) megállapítják egyénenként az illetékeket, azok esedékességét, lerovását, valamint az illeték alá eső tárgyak ellenőrzéséhez szükséges adatokat,

k) teljesítik az illetékek telekkönyvi törlesztését, ha a bekebelezett követelés bármely okból megszűnik.

23. §.

Jóváhagyják a községi,- (városi)- m. kir. adóhivatalok részéről a vagyontárgyaknak és az egyelőre bizonytalan terjedelmű és értékű szolgáltatásoknak az illetékkiszabásnál alapul veendő értékére nézve kötött egyezséget, esetleg közvetlenül kötnek ilyen egyezséget a felekkel azokban az esetekben, amelyeket a községi,- városi m. kir. adóhivatal eléjük terjesztett.

24. §.

(¹) A kir. pénzügyigazgatóság az illetéket kiszabja s azonnal fizetési meghagyást állít ki s azt a kir. községi, (városi) adóhivatal útján vétbizonyítvány ellenében kézbesítetteti az illetékköteles félnek.

(²) A fizetési meghagyásban feltüntetendő az illetékkiszabás alapja s indokolandó a kiszabásnak minden mozzanata oly módon, hogy az illetékköteles fél teljesen tájékozott legyen a fizetési meghagyás tekintetében.

(³) Végül figyelmeztetendő az illetékköteles fél, hogy a fizetési meghagyás ellen, annak kézbesítésétől számított 30 napon belül, birtokon belül, panasszal élhet a m. kir. közigazgatási bírósághoz.

25. §.

(¹) Az illetékköteles jogügyletek és okiratok bejelentése kivétel nélkül a kir. pénzügyigazgatóságoknál nyújtandók be.

(²) A kir. pénzügyigazgatóságok illetékességének megállapítása tekintetében, az adóhivatalok illetékességére vonatkozólag megállapított szabályok az irányadók.

26. §.

Az 1881. évi XXXIV. t.-c. 11. § a oda módosították, hogy az ugyanazon törvény 10. § ának a) és b) pontjain alapuló bírságokat a pénzügyigazgatóság állapítja meg.

27. §.

Az illetékek és bírságok jogossága és helyessége ellen irányuló panaszok és igazolások a kir. pénzügyigazgatóságnál nyújtandók be.

A panaszok és igazolások felett a m. kir. közigazgatási bíróság dönt.

28. §.

Az illetékkötelezett feleknek a fizetési meghagyás kézbesítését követő 30. napon belül beadott előterjesztése folytán, a már kiszabott és előírt illeték és bírság módosításával az illeték és bírság többletet vagy az előírt illeték összegét egészben, — és pedig az összegre való tekintet nélkül — törülheti:

a) ha a fél előterjesztése támogatásul oly bizonyítékot hoz fel, mely ha az illetékkiszabáskor ismert lett volna, az illeték és bírság már az eredeti kiszabásnál az előterjesztés értelmében lett volna megállapítandó, — s az előterjesztésnek egészben helyadható.

b) ha a fél előterjesztéséből vagy bármily módoni hivatalos tárgyalásból az illetéknek ismételt előírása egész határozottsággal megállapítható. Ily esetben azonban a nem egyenlő összegben kiszabott és előírt illeték-tételek közül — a kiszabás helyességének megvizsgálása mellett, — mindig a helyesen kiszabott illetéktétel tartandó fenn; ha pedig a vonatkozó kiszabási okiratok szerint mind két tétel helyesen kiszabottnak tűnik ki, akkor az a tétel törölendő, mely alatt a kisebbik illeték összeg iratott elő.

c) ha a bélyeg és illetékek iránti szabályok 99, 100. és 101. §§-aiban felsorolt esetekben az ott körül írt feltételek minden kétséget kizárólag és kivétel nélkül igazoltak és a felek előterjesztésében foglalt kérelem egészben teljesíthető.

29. §.

A pénzügy igazgatóság illetékügyi számvevő osztálya teljesíti:

1. A közvetlenül fizetendő jog- és bélyegilletékek, bírságok alapját képező okiratok, jogügyletek, hivatalos és bírói kiadmányok, esetleges szóbeli bejelentések és a bélyegcsonkítások felett felvett hivatalos leletek bejelentése, azoknak elkönyvelése, a halálesetek nyilvántartása, a pénzügyigazgatóságok hatáskörébe utalt illetékek és bírságok előírása és nyilvántartása, számfejtése továbbá behajtása céljából leendő szabályszerű kimutatása körül előforduló összes teendőket, a fennálló törvények és a vonatkozó illetékkezelési utasítás és szabályok értelmében.

Tartozik továbbá további intézkedés végett a pénzügyigazgatóság illetékes ügyosztályának előterjeszteni:

a) az általa vezetett és tárgyalt U. jegyzékbe felvett azokat a haláleseteket, amelynél egyedül nagykorúak érdekeltek s így bírói vagy gyámhatósági beavatkozásnak helye nincs, ha a nagykorú örökösök fel nem találhatók, ha az örökösök meg nem állapíthatók, vagy egyedül nagykorú örökösök léteben,

— a törvényes 90 napi határidő leteltével azok által, — felhívás dacára sem terjesztették be a hagyatéki kimutatás,

b) a kiszabott és előírt illetékekről kiadott fizetési meghagyások kézbesítéséről szóló vétbizonyítványokat a kiszabási iratokkal együtt, minden hó végével annak megvizsgálása végett, hogy a fizetési meghagyás helyesen lett-e kézbesítve,

c) kiszabási és végrehajtási iratokat, ha a fél fel nem található, vagy fizetése képtelenné vált, avagy a külföldön lakó fél a fizetést megtagadta és pedig esetről-esetre; félvényként pedig azokat a kiszabási iratokat, amelyek alapján előírt illetékek telekönyvileg biztosítandók, vagy négy év lefolyása alatt le nem fizettek; azért, hogy az egyetemleges kötelezettség érvényesíthető, a biztosítás eszközöltessék, esetleg a behajthatlan illetékek törlése iránt az intézkedés megtétethessék.

30. §.

A m. kir. pénzügyigazgatóság: a működési körébe utalt bélyeg-, jog- és egyenértéki illetékek kiszabását, a szorosán vett u. n. fogyasztási bélyegilleték megállapítását s egyéb ezekből folyó kapcsolatos ügyek érdemleges elintézését az egyes szakosztályokban, illetve ügyosztályokban látja el. Az illetékkiszabással összefüggő minden más teendő a pénzügyminisztérium e törvény végrehajtása iránt kiadandó Utasításban szabályozza.

HARMADIK FEJEZET.

A főispánok és a törvényhatósági bizottságok és tisztviselők teendői a pénzügyi igazgatás terén.

31. §.

(¹) A főispán (Budapesten a főpolgármester) a pénzügyi igazgatóság működését ellenőrzi.

(²) E végből a főispán (főpolgármester) a törvényhatóság területén létező pénzügyi igazgatóságoknál s az annak alárendelt hivataloknál vizsgálatot tarthat, a pénzügyigazgatóság főnökét az észlelt hiányokra vagy a szabályellenességekre figyelmezteti, s tőle akár általánosságban, akár egyes konkrét esetekben felvilágosításokat követel, s ha a pénzügyigazgatóság főnöke a főispánnak ezen jogköre alapján kiadott felhívása folytán a hiány pótlása, vagy a szabályellenesség megszüntetése iránt nem intézkedik, a pénzügyminiszterhez fordul.

(³) A főispáni állás üresedése alkalmával az alispán (polgármester) is jogosítva van a pénzügyigazgatóságtól úgy általában, mint egyes esetekre nézve felvilágosításokat kérni, s megjegyzéseit a pénzügyigazgatósággal közölni, esetleg pedig a pénzügyminiszterhez felírni. A hivataloknál való vizsgálat megtartásának joga azonban az alispánra (polgármesterre) nem megy át.

32. §.

A törvényhatóság közigazgatási bizottságának működési köre a pénzügyi közigazgatásban a következő:

1. felügyel arra, hogy a pénzügyigazgatóság teendőit a törvények és rendeletek értelmében teljesítse. E végből a pénzügyigazgatóság főnökétől vagy helyettesétől a pénzügyi közigazgatás minden ágára nézve akár nyílt ülésben, akár írásbeli úton felvilágosításokat követelhet, és a pénzügyigazgatóság és pénzügyi közegek működésének egyes hiányaira figyelmeztetni és a netán mutatkozó bajok orvoslására felhívni tartozik (600—1925. P. M. szan. rend. 8. §.).

2. elrendeli a pénzügyigazgatóság főnökének javaslatára a behajthatatlan együttesen kezelt közzadók törlését, amennyiben az illető tartozás egyénenként 500 aranykorona értékűnél nem nagyobb, az egyénenként 500 aranykorona értéket meghaladó törlésekre nézve pedig a pénzügyi iszter határozatát kéri ki és a behajthatatlan tartozások törlésének elrendelésével egyidejűleg intézkedik annak megállapítása iránt, vajjon a tartozás behajthatatlanságát nem mulasztás okozta-e és ha igen, az okozott kár megtérítésének biztosítását rendeli el.

3. elhatározza a felelősség alkalmazását a behajtást elmulasztó közegek ellen. (600—1925. P. M. sz. szan. rend. 8. §.)

4. elrendeli az ingatlanokra vagy azok haszonélvezetére vezetendő végrehajtást (600—1925. P. M. sz. szan. rend. 79. §.)

5. megállapítja a rendbírságot, valamint a kártérítés kötelezettségét és mértékét a pénzügyigazgatóság főnöke ellen. (600—1925. P. M. sz. szan. rend. 131. §.)

6. gyakorolja tegyelmi választmánya útján az elsőfoku fegyelmi hatóságot a jelen törvény IV. fejezetében foglalt határozmányok szerint. (600—1925. P. M. sz. san. rend. 8. §.)

33. §.

(¹) A közigazgatási bizottság adóügyi bizottsága, a közigazgatási bizottságnak többi albizottságaival egyidejűleg, évenként alakul meg. Elnöke a közigazgatási bizottság elnöke, tagjai pedig a pénzügyigazgató vagy helyettese, az alispán vagy helyettese, a törvényhatósági joggal felruházott városokban a polgármester vagy helyettese, a tisztí főügyész vagy helyettese s a közigazgatási bizottság választott tagjai közül évenként a közigazgatási bizottság által kiküldendő négy rendes és két póttag.

(²) Előadóként minden ügyben a pénzügyigazgató vagy helyettese működik, akik azonban szavazati joggal nem bírnak.

(³) Az elnök bejegyzésével jogában áll a pénzügyigazgatónak egyes ügyek előadása vagy felvilágosítása végett saját szakközegeit is berendelni.

(⁴) Az előadó, a községi (városi) szolgáltatások elleni felebbezésekre nézve a községi előjáróságnak (polgármesternek), a vármegyei szolgáltatások elleni felebbezésekre nézve pedig az alispán által kijelölt vármegyei tisztviselőnek véleményét bekíválni köteles.

(⁵) Ha a fellebbezésben előadott kérelmet az elnök és előadó egyetértőleg egész terjedelmében teljesíthetőnek találja, az elnök a határozatot az adóügyi bizottság nevében kiadhatja anélkül, hogy azt a bizottság elé terjesztené; ellenkező esetben azonban a fellebbezést eldöntés végett az adóügyi bizottság elé kell terjeszteni.

(⁶) A bizottság érdemleges határozataihoz az elnökön kívül legalább négy szavazó tagnak s ezek között legalább két választott tagnak jelenléte szükséges.

(⁷) Egyebekben tanácskozásainak rendjére nézve a közigazgatási bizottság ügyrendje vagy szokásos eljárási módja irányadó és üléseit havonként a szükséghez képest tartja.

(⁸) A közigazgatási bizottság adóügyi bizottságának határozatát, ha a fellebbezés helyhatósági szolgáltatás ellen irányul, a vármegyének, illetőleg a községnek (városnak) is kézbesíteni kell. Ha az ügy érdekében áll, vagy pedig az alispán kívánja, a határozatot a főszolgabíróval is közölni kell.

(⁹) A közigazgatási bizottság adóügyi bizottságának határozatait a bizottság elnöke, előadója, valamint az érdekelt hatóságok is megfellebbezhetik.

34. §.

A törvényhatóság tisztviselői, ugymint az alispán (polgármester), a főszolgabírák és szolgabírák, nemkülönben a községi (városi) közegek hivatalos állásuknál fogva tartoznak a pénzügyi közegeket az államjövödelmek biztosítására szolgáló eljárásokban támogatni s az e jövödelmek megrövidítésére irányuló minden cselekményt vagy mulasztást meggátolni s a pénzügyi igazgatóság által e végből kiadott megkereséseknek, felhívásoknak, illetőleg rendeleteknek megfelelni.

NEGYEDIK FEJEZET.

Fegyelmi határozatok.

35. §.

A pénzügyigazgatóság személyzete és az igazgatóságnak alárendelt pénzügyi közegek által a pénzügyi közigazgatás ügyeinek ellátásánál az államkincstárral vagy magánfelekkel szemben elkövetett és fegyelmi vétség fogalma alá eső cselekmények vagy mulasztások a beszámítás mérve szerint fegyelmi úton büntetendők.

36. §.

Az elsőfoku fegyelmi hatóságot:

1. a pénzügyi igazgatóság főnökének, a pénzügyi tanácsosoknak, titkároknak, a pénzügyőri főbiztosoknak és a számvevőség vezetőjének fegyelmi ügyeiben a közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya;

2. a pénzügyi igazgatóságnak alárendelt többi tisztviselői és a pénzügyőri biztosok fegyelmi ügyeiben a pénzügyi igazgatóság kebelében alakított, és a pénzügyi igazgatóság főnöke, mint elnökből s a pénzügyi igazgatóság két rangidősb tisztviselőjéből álló fegyelmi bizottság gyakorolja.

37. §.

(¹) A fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot elrendeli:

a) a pénzügyi igazgatóság főnöke és annak helyettese ellen a közigazgatási bizottság vagy a pénzügyminiszter;

b) a pénzügyi igazgatóság segédszemélyzete s az alája rendelt pénzügyi közegek ellen a pénzügyi igazgatóság főnöke, vagy a közigazgatási bizottság vagy a pénzügyminiszter.

(²) Az a) alatti esetben a közigazgatást bizottság által megjelölt bizottsági tag vagy tagok, vagy a pénzügyminiszter kiküldötte, a b) alatti esetben a pénzügyi igazgatóság főnöke vagy ennek megbízottja, vagy a pénzügyminiszter kiküldötte ejtik meg a vizsgálatot.

(³) Ha a pénzügyi igazgatóság működési köréhez több törvényhatóság tartozik, a fegyelmi eljárás végett szükséges vizsgálatot mindig annak a törvényhatóságnak közigazgatási bizottság ejteti meg, amely törvényhatóság a fegyelmi eljárás megindítását elrendelte, s a fegyelmi határozat hozatalára is — ha a fegyelmi ügy elbírálása a jelen törvény 36. §-a szerint hatásköréhez tartozik — ennek fegyelmi választmánya illetékes.

(⁴) Ha a pénzügyi igazgatóság egy és ugyanazon alkalmazottja ellen egyidejűleg még végleges határozattal el nem döntött, fegyelmi vétséget képező több cselekmény vagy mulasztás miatt több hatóság rendeli el a fegyelmi eljárás megindítását, az ezt elrendelő hatóságok mindegyike külön ejteti meg vagy ejti meg a jelen szakasz rendelkezéseihez képest a vizsgálatot, az érdemleges I. foku határozat hozatalára azonban

a) ha a fegyelmi eljárást egyidejűleg a pénzügyminiszter is elrendelte, az általa megjelölt törvényhatóság közigazgatási bizottságának fegyelmi választmánya, illetőleg pénzügyi igazgatóság fegyelmi bizottsága illetékes;

b) ha a fegyelmi eljárást egyidejűleg akár több törvényhatóság közigazgatási bizottsága, akár több pénzügyi igazgatóság főnöke, akár végre ezek együttesen rendelték el, s a fegyelmi ügy elsőfoku elbírálása a jelen törvény 36. §-a szerint a közigazgatási bizottság fegyelmi választmányának hatásköréhez tartozik, az I. foku határozat hozatalára azon vármegyei törvényhatóság közigazgatási bizottságának fegyelmi választmánya illetékes, amely vármegyei törvényhatóság területén a pénzügyi igazgatóság székhelyét tartja;

c) ha a b) alatti esetben a fegyelmi ügy elsőfoku elbírálása a jelen törvény 36. §-a szerint a pénzügyi igazgatóság kebelében alakított fegyelmi bizottság hatásköréhez tartozik, az elsőfoku fegyelmi határozat hozatalára azon pénzügyi igazgatóság fegyelmi bizottsága illetékes, amely pénzügyi igazgatóság személyzetéhez az illető alkalmazott a fegyelmi vizsgálat befejezésének időpontjában tartozik.

(⁵) Illetékességi összeütközések esetén, valamint oly rendkívüli esetekben a fegyelmi ügy elbírálása különös szakértelmet igényel vagy elfogultság esete forog fenn, a pénzügyminiszter, a vizsgálat megejtése és az I. foku fegyelmi határozat hozatala végett a fegyelmi eljárás alá vont tisztviselő rangjához képest más törvényhatóság közigazgatási bizottságának fegyelmi választmányát, illetőleg más pénzügyi igazgatóság kebelében alakított fegyelmi bizottságot is küldhet ki.

(⁶) A fegyelmi eljárást megelőző vizsgálat elrendeléséről a közigazgatási bizottság, illetőleg a pénzügyi igazgatóság főnöke a pénzügyminiszternek jelentést tenni tartozik.

38. §.

A közigazgatási bizottság fegyelmi választmányának azon tanácskozásaiban, amelyekben a pénzügyi igazgatóság főnökének fegyelmi ügye tárgyalatik, a pénzügyminiszter által kijelölt tisztviselő vagy fegyelmi bizottsági tag, egyéb esetekben mindig a pénzügyi igazgatóság főnöke, vagy akadályoztatása esetén, annak helyettese az előadó, ez az előadó szavazati joggal azonban csak akkor bír, ha egyszersmind a fegyelmi választmánynak is tagja.

39 §.

(¹) A fegyelmi büntetések a következők:

a) írásbeli megrovás;

b) pénzbüntetés;

c) a fokozatos előléptetés megvonása;

d) a büntetésből való áthelyezés,

e) a hivatalvesztés.

(²) A fokozatos előléptetés megvonása vagy határozott, vagy határozatlan időre szólhat és az utóbbi esetben mindaddig érvényes, míg ezen korlátozás alól az illető tisztviselőt a pénzügyminiszter fel nem oldja.

(³) A büntetésből való áthelyezés történik:

a) azonos tiszti minőségben más székhelyre ugyanazon, vagy csekélyebb fizetéssel;

b) más hivatali állomásra ugyanazon vagy csekélyebb fizetéssel.

40 §.

A fegyelmi hatóságok ítéleteikben a fegyelmi vétségek minősítését és a fegyelmi büntetéseket a fennálló törvények, rendeletek és utasításokon kívül főleg a pénzügyminiszterium ügykörére vonatkozó szolgálati szabályokra, a pénzügyőrség szolgálati szabályaira és az adóhivatalok szolgálatára vonatkozó utasítások és rendeletek gyűjteményére kötelesek alapítani.

41 §.

(¹) A közigazgatási bizottság, ennek fegyelmi választmánya, illetőleg a pénzügyi igazgatóság s az ennek kebelében alakított fegyelmi bizottság

mindazon határozata ellen, amellyel a fegyelmi vizsgálatot elrendeli, vagy annak elrendelését megtagadja, továbbá mindazon határozata ellen, amellyel a megejtett vizsgálat folytán a további fegyelmi eljárás folytatását vagy abbahagyását rendeli el, végül a kimondott fegyelmi ítélet ellen is a pénzügyminiszterhez felebbezésnek van helye, aki e határozatok fölött másod- és utolsó fokban dönt.

(²) Felebbvitellel élhet az érdekelt felek bármelyike.

(³) Ha egy és ugyanazon határozat több tisztviselő fegyelmi ügyeire nézve intézkedik, egy érdekelt tisztviselő kellő időben beadott felebbezése elégséges arra, hogy a határozat egész terjedelmében jogerőre ne emelkedjék.

(⁴) Ha a pénzügyi igazgatóság főnöke az igazgatóság kebelében megalkotott fegyelmi bizottság, vagy a közigazgatási bizottság fegyelmi választmányának határozatát az elkövetett fegyelmi vétséghez képest annyira enyhének találja, hogy a határozat jogerőre való emelkedése folytán a köztisztviselői tekintély súlyosodásától s a fegyelem meglazulásától lehet tartani, a határozat ellen felebbvitellel élni köteles.

(⁵) A fegyelmi határozat hozataláról a pénzügyminiszternek jelentés teendő.

(⁶) A közigazgatási bizottság által hozott fegyelmi határozatok azok hozatalától számított tizenöt nap lefolyása előtt a feleknek nem kézbesíthetők. — Ezen idő alatt a pénzügyminiszter kiváratára köteles a közigazgatási bizottság elnöke ezen fegyelmi határozatra vonatkozó ügyiratokat megküldeni.

(⁷) A felebbezések beadásának határideje iránt a jelen törvény 53. §-ban foglalt határozmányok irányadók.

(⁸) A közigazgatási bizottság, illetőleg ennek fegyelmi választmánya által hozott határozatok elleni minden felebbezés a főispán (főpolgármester) útján terjesztendő fel.

42. §.

A jelen fejezetben szabályozott fegyelmi eljárás az altisztekre, a pénzügyőrség legénységére és a szolgaszemélyzetre nem terjed ki s az ezekre vonatkozó fegyelmi eljárást pénzügyminiszteri rendelet szabályozza.

ÖTÖDIK FEJEZET.

Jogorvoslati hatóságok és azok hatásköre.

43. §.

(¹) Jogorvoslati hatóságok:

1. a pénzügyigazgatóság,
2. az adófelszámítási bizottság,
3. a közigazgatási bizottság adóügyi bizottsága,
4. a pénzügyminiszter,
5. a közigazgatási bíróság.

(²) Azt, hogy a közadók ellen mely esetben, mily jogorvoslat vehető igénybe és hogy azt mely hatóság intézi el, amennyiben a vonatkozó törvények, illetőleg törvényes rendelkezések máskép nem rendelkeznek, a 44—50. §-ok szabályozzák.

(³) Az adózó részére kiadott minden határozatban (végzésben, fizetési meghagyásban, adóívben) mindenkor pontosan közölni kell azt, hogy az ellen mely jogorvoslattal lehet élni és azt mikor és hol kell benyújtani.

44. §.

A pénzügyigazgatóságnak, mint jogorvoslati hatóságnak hatáskörébe tartozik:

1. végérvényesen határozni:

a) a végrehajtási eljárásnál netán előfordult törvényellenesség vagy szabályellenesség, valamint az adóbehajtási illetékek felszámítása ellen benyújtott panaszok tárgyában,

b) a m. kir. adóhivatalok által kiszabott rendbirságok ellen benyújtott felebbezések felett,

c) az adózók által elkövetett kisebb szabálytalanságok miatt a m. kir. adóhivatalok által kiszabott pénzbírságok ellen beadott felebbezések felett.

2. helyesbíteni az első fokon kivetett általános kereseti adót, a jövedelem és vagyonadót, valamint az előírt illetéket, ha a beérkezett felebbezésekből vagy észrevételekből azt állapítják meg, hogy a tartozás hibás kiszámítás vagy a tényállásban való tévedés vagy a törvény rendelkezéseinek téves alkalmazása következtében helytelenül állapított meg.

3. másodfokon határozni:

a) földadónak, a házadónak, a kincstári házhaszonrészesedésnek, az alkalmazott kereseti adójának és a rokkantellátási adójának jogossága és mérve ellen beadott felebbezések felett,

b) a házadó és társulati adóbevallás be nem adása miatt a vonatkozó törvények, illetőleg törvényes rendelkezések értelmében kiszabott bírságok ellen beadott felebbezések felett,

c) a m. kir. adóhivataloknak minden elsőfokon hozott határozata ellen beadott felebbezések felett,

d) a közigazgatási hatóságnak a vadászjegy kiállítása céljából tett bejelentés láttamozását megtagadó, továbbá a már kiadott vadászjegy visszavonását elrendelő határozata ellen beadott felebbezések felett.

45. §.

Az adófelszámítási bizottságnak, mint jogorvoslati hatóságnak hatáskörébe tartozik másodfokon határozni:

a) az általános kereseti adó, valamint a jövedelem- és vagyonadó jogossága és mérve ellen beadott felebbezések felett,

b) az általános kereseti adó, jövedelem- és vagyonadóbevallás be nem adása illetőleg elkésett beadása miatt a vonatkozó törvények, illetőleg törvé-

nyes rendelkezések értelmében kiszabott bírságok ellen beadott felebbezések felett,

c) a társulati adónak, a tantiemadónak jogossága és mérve ellen beadott felebbezések felett.

46. §.

A közigazgatási bizottság adóügyi bizottságnak, mint jogorvoslati hatóságnak hatáskörébe tartozik másodfokon határozni:

1. a m. kir. adóhivataloknak: a bor és húsfogyasztási adónak, valamint a sör és szeszfogyasztási adópótlékoknak jogossága és helyessége kérdésében, úgyszintén az elévült bor és húsfogyasztási adók, valamint sör és szeszfogyasztási adók és adópótlékok leírása és az esetleg túlfizetett fogyasztási adók és adópótlékok visszafizetése kérdésében hozott határozata ellen beadott felebbezések felett.

2. a m. kir. pénzügyigazgatóságnak:

a) a törvények illetőleg törvényes rendelkezések értelmében a házádóra nézve járó ideiglenes adómentességek tárgyában beadott felebbezések felett,

b) az adótárgy vagy adókötelezettség megszűnése, a tartozás összegének vagy az alapnak téves kiszámítása, az adónak nem a valódi adókötelezettre történt kivétele, valamint többszörös megadóztatás, továbbá a késedelmi kamatoknak és adópótlékoknak helyesbítése, illetőleg törlése és visszatérítése kérdésében hozott határozata ellen beadott felebbezések felett,

c) a forgalmi adók mérve, jogossága és helyessége továbbá az adópótlékok és felemelt adók mérve, jogossága és helyessége tárgyában hozott határozatai ellen beadott felebbezések felett,

d) a végrehajtási eljárásnál netán előfordult törvényellenesség vagy szabályellenesség, valamint az adóbehajtási illetékek felszámítása ellen benyújtott panaszok tárgyában hozott határozata ellen beadott felebbezések felett,

e) az adókivetési teendők, a közadók könyvelése és nyilvántartása körül észlelt mulasztások helyrehozása folytán felmerült költségek megtérítése tárgyában hozott határozata ellen beadott felebbezések felett,

f) az elemi kár címén igényelt adóelengedés kérdésében hozott határozata ellen beadott felebbezése felett,

g) a kivetett jövedelem- és vagyonadó elengedése, illetőleg leszállítása kérdésében hozott határozata ellen beadott felebbezések felett,

h) a közadók könyvelése, nyilvántartása, be nem szállítása, biztosítása, behajtása, illetőleg kimutatása körül elkövetett mulasztásból az államkincstárra háramlott költségek és károk megtérítése tárgyában hozott határozata ellen beadott felebbezések felett,

i) a magánosoknak okozott költségek és károk megtérítése tárgyában hozott határozata ellen beadott felebbezések felett.

47. §.

(¹) Az alapadók ellen irányuló jogorvoslatot az azok alapján kivetett pótlékok ellen irányulónak is kell tekinteni.

(²) Ha az alapadót felebbezéssel nem támadták meg, úgy az ennek alapján kivetett pótlékok, nem különben az összes helyhatósági szolgáltatások jogossága és mérve ellen a közigazgatási bizottság adóügyi bizottságához intézendő külön felebbezésnek van helye.

(³) Az együttes kezelésbe bevont, de nem az államkincstárt illető közszolgáltatásokra nézve fennálló rendelkezések továbbra is érvényben tartatnak, azzal a kiegészítéssel azonban, hogy minden a közadók módjára behajtott követelésre — nézve a jövedéki kihágások alkalmával eszközölt foglalásoknak, biztosításoknak és elkobzásoknak kivételével — annak a kérdésnek elbírálása, hogy az arra illetékes hatóság jogérvényesen állapította-e meg a követelést, a közigazgatási bizottság adóügyi bizottságának a hatáskörébe tartozik.

48. §.

(¹) A pénzügyminiszternek, mint jogorvoslati hatóságnak hatáskörébe tartozik végső fokon elbírálni:

1. a pénzügyigazgatóságnak:

a) az üzleti könyvek lefoglalása, továbbá a veszélyeztetett adók soron kívüli kivétele és biztosítása, valamint a tanúk, szakértők, könyvvizsgálatok és helyszíni szemlék költségei tárgyában hozott határozatai ellen beadott felebbezések felett,

b) az adózók által elkövetett kisebb szabálytalanságok miatt a kir. pénzügyi igazgatóságok által kiszabott pénzbírságok ellen beadott felebbezések felett,

c) minden egyéb olyan határozata ellen beadott felebbezéseket, amely határozatra nézve a vonatkozó törvény illetőleg törvényes rendelkezés más jogorvoslati hatóságot nem állapít meg, amennyiben a vonatkozó törvény illetőleg törvényes rendelkezés a jogorvoslatot nem zárja ki. A pénzügyigazgatóság közbeeső intézkedései ellen azonban felebbezésnek nincs helye.

2. a közigazgatási bizottságnak:

a) behajthatatlan köztartozások törlése,

b) az ingallanok vagy azok haszonélvezetére kért végrehajtási eljárás elrendelése tárgyában hozott határozatai ellen beadott felebbezéseket,

(²) A pénzügyminiszterhez intézett felebbezés abban az esetben akasztja meg a pénzügyigazgatósági határozat foganatosítását, ha azt a vonatkozó törvény vagy törvényes intézkedés kimondja;

(³) A közigazgatási bizottság határozatait úgy az adózók, mint a pénzügyigazgatóság illetőleg az együttes kezelésbe vont közadóknál érdekelt hatóságok felebbezhetik meg. Ezeknek a felebbezéseknek halasztó hatálya van.

49. §.

A felebbezések elbírálásánál a pénzügyigazgatóság, az adófelszámolási bizottság, valamint a közigazgatási bizottság adóügyi bizottsága fel van joga-

sítva az ügyet a pénzügyigazgatóságnak, a m. kir., községi (városi) adóhivatalnak és a fellebbezőnek vagy meghatalmazottjának meghallgatásával minden tekintetben megvizsgálni és általában mindazokat a jogokat, megfelelően alkalmazva, gyakorolni, amelyek az illető ügyben első fokon eljáró hatóságot megilletik.

50. §.

A közigazgatási bírósághoz intézendő panasznak van helye:

1. a pénzügyigazgatóságnak:

a) az adótárgy vagy mivelési ág változás bejelentésének elmulasztása, a házadó és társulati adó bevallás be nem adása, illetőleg elkésett beadása miatt a vonatkozó törvények, illetőleg törvényes rendelkezések értelmében járó bírságok tárgyában hozott határozata ellen,

b) a törvények illetőleg törvényes rendelkezések értelmében a házadóra nézve járó ideiglenes mentességek tárgyában hozott határozata ellen,

c) az adótárgy vagy adókötelezettség megszűnése, a tartozás összegének vagy az alapnak téves kiszámítása, az adónak nem a valódi adókötelezettre történt kivetése, valamint többszörös megadóztatása, továbbá a késedelmi kamatoknak és adópótlékoknak helyesbítése, törlése, illetőleg visszatérítése tárgyában hozott másodfokú határozata ellen,

d) a vadászjegy kiállítására céljából tett bejelentés láttamozását megtagadó, a már kiadott vadászjegy visszavonását elrendelő, továbbá az elveszett, elromlott vagy megsemmisült vadászjegy pótlásának, illetőleg kicserélésének, az illeték mértékének és az illetékmentességnek kérdésében hozott, valamint pénzbüntetést megállapító határozata ellen,

e) a vagyonszállások jogossága és helyessége tárgyában hozott határozata ellen,

f) a kir. pénzügyigazgatóságok által kiszabott illetékek jogossága és helyessége és mérve tárgyában kiadott fizetési meghagyás ellen.

2. az adófelszólamlási bizottságnak az általános kereseti adó, a jövedelem- és vagyonszállás, a társulati adó, a tantemadó és rokkant-ellátási adó jogossága és mérve tárgyában, illetőleg az általános kereseti adó, jövedelem- és vagyonszállás be nem adása, illetőleg elkésett beadása miatt a vonatkozó törvények, illetőleg törvényes rendelkezések értelmében járó bírságok tárgyában hozott határozata ellen,

3. a közigazgatási bizottság azon határozata ellen, amellyel a kártérítés kötelezettségét és mértékét, illetőleg a pénzbírságot a pénzügyigazgatóság főnöke ellen megállapította,

4. a közigazgatási bizottság adóügyi bizottságának:

a) a bor- és huszfogyasztási adóknak, valamint a sör- és szeszfogyasztási adópótlékoknak jogossága és helyessége kérdésében, ugyancsak az elévült bor- és huszfogyasztási adók, valamint sör- és szeszfogyasztási adópótlékok leírása és az esetleg túlfizetett fogyasztási adók és adópótlékok visszafizetése tárgyában hozott határozata ellen,

b) a végrehajtási eljárásnál netán előfordult törvényellenesség vagy szabályellenesség, valamint az adóbehajtási illetékek felszámítása ellen benyújtott panaszok tárgyában hozott határozata ellen,

c) a közadók könyvelése, nyilvántartása, be nem szállítása, biztosítása, behajtása, illetőleg kimutatása körül elkövetett mulasztásból az államkincstárra háramlott költségek és károk megtérítése tárgyában hozott határozata ellen,

d) az elemi kár címén igényelt adóelengedés kérdésében hozott határozata ellen,

e) a kivetett jövedelem és vagyonszállás elengedése, illetőleg leszállítása kérdésében hozott határozata ellen,

f) a magánosoknak okozott költségek és károk megtérítése tárgyában hozott határozata ellen,

g) a helyhatósági szolgáltatások jogossága és mérve tárgyában hozott határozata ellen,

h) a közadók módjára behajtott követelésnek az arra illetékes hatóság útján történt jogérvényes megállapítása tárgyában hozott határozata ellen,

5. a biztosító magánvállalatok m. kir. állami felügyelő hatóságának a belföldön be nem jegyzett külföldi biztosító vállalatokkal megkötött vagy közvetített biztosítás bejelentésének elmulasztása miatt rendbírságot kimondó határozata ellen.

HATODIK FEJEZET.

A jogorvoslatok hatálya, határideje és beadásának helye.

51. §.

(¹) A jogorvoslat csak abban az esetben akasztja meg a határozat fogadtatását, ha azt a törvény, illetőleg törvényes rendelkezés kimondja.

(²) Az első foku kivetés ellen kellő időben beadott fellebbezés esetében a m. kir. pénzügyigazgatóság hivatalból köteles intézkedni az iránt, hogy a követelés ama részére nézve, amely az előző évre kivetett, vagy — ha ez az összeg nagyobb — a fél bevallásában, illetőleg fellebbezésében foglaltaknak változatlan elfogadása esetében kivethető összeggel szemben ugyanazon vagyonszállás vagy jövedelem után teherfölletként állapított meg, a behajtás a beadott fellebbezés elbírálásáig függőben tartassék.

(³) A közigazgatási bírósághoz intézett panasznak halasztó hatálya nincs, a panasszal megtámadott kivetés mérve szerint kell az adót beszédeni és behajtani mindaddig, amíg a közigazgatási bíróság a panasz felett érdemlegesen nem határoz, ha pedig a közigazgatási bíróság az elsőfokú avagy másodfokú hatóságot újabb határozat hozatalára utasítja, akkor az újabb elsőfokú, illetőleg másodfokú határozat meghozataláig.

(⁴) Ha azonban az adózó az előző évre kivetett adónak megfelelő összeget, vagy ha a bevallásban, illetőleg a panaszában foglaltaknak változatlan elfogadása esetében kivethető összeg ennél nagyobb, ezt az összeget befizette: a beadott panasz elbírálásáig, de legkésőbb hat hónappal a vitás összeg miatt árverést kitűzni nem szabad.

52. §.

(¹) A pénzügyigazgatósághoz, az adófelszólamlási bizottsághoz, illetőleg a közigazgatási bizottság adóügyi bizottságához intézett felebbezést mindenkor az első fokon eljáró hatóságnál, a m. kir. községi, vagy városi adóhivatalok által kivetett adók ellen intézett felebbezést szintén a m. kir. pénzügyigazgatóságnál kell benyújtani és ugyanott kell azt iktatni.

(²) A felebbezést írásban kell benyújtani.

53. §.

(¹) A felebbezést a megfélebezett határozatnak (fizetési meghagyásnak) kézbesítését követő 15 nap alatt kell benyújtani.

(²) Az együttes kezelésbe bevont azokra a közadókra nézve, amelyekről az adózó részére határozatot (fizetési meghagyást) nem kell kiállítani, az adóív kézbesítését, azokban az esetekben pedig amelyekben az értesítés a vonatkozó lajstrom közszemlére való kitétele útján történik, a lajstrom közszemlére történt kitételének utolsó napját követő 15 nap alatt kell benyújtani.

(³) Ha az adózó adójának kivetéséről már korábban értesült, felebbezését korábban is benyújthatja.

(⁴) A felebbezési határidő, ha utolsó napja vasárnapra vagy Gergely-naptár szerinti avagy nemzeti ünnepre esik, a legközelebbi köznapon jár le.

(⁵) A felebbezések benyújtásának napjával a posta útján beérkezett felebbezéseknél a postára adás napja, a m. kir. községi vagy városi adóhivatalnál továbbítás végett benyújtott felebbezéseknél pedig a m. kir. községi vagy városi adóhivataloknál történt beiktatás napja vétetik.

(⁶) E szakaszban foglalt intézkedések az adóügyekben megállapított egyéb határidőre is kiterjednek.

54. §.

(¹) Az elsőfokon eljáró hatóság, illetőleg ha elsőfokon a m. kir., községi vagy városi adóhivatali közegek jártak el, a m. kir. adóhivatal a határidőn belül beérkezett felebbezéseket javaslattal, illetőleg felvilágosító jelentéssel a felebbezés elbírálására illetékes hatósághoz terjeszti fel, ellenben a határidő letelte után elkésve beadott felebbezéseket és egyéb beadványokat hivatalból visszautasítja. A visszautasító, kellően megindokolt végzés a félnek kézbesítendő.

(²) A visszautasító végzés ellen abban az esetben, ha az érdekelt a felebbezésnek kellő időben történt beadását igazolni tudja, a végzés kézbesítését követő 15 nap alatt az elsőfokon eljáró hatóságnál, illetőleg ha elsőfokon a m. kir., községi vagy városi adóhivatali közegek jártak el a m. kir. pénzügyigazgatóságnál felfolyamodás adható be.

(³) Az elsőfoku hatóság, illetőleg ha elsőfokon a m. kir., községi vagy városi adóhivatali közegek jártak el, a m. kir. pénzügyi igazgatóság a felfolyamodást érdemleges határozat hozatala végett a felebbezés elbírálására, illetékes hatósághoz terjeszti fel.

(⁴) A felebbezés elbírálására illetékes hatóság a felfolyamodást az ügy érdemének tárgyalása előtt bírálja el és amennyiben a felfolyamodásnak helyet nem ad, a felebbezést tárgyalás nélkül visszautasítja, ellenkező esetben pedig nyomban, érdemben letárgyalja.

55. §.

A felebbezések, valamint az adótörvényekben, illetőleg törvényes rendelkezésekben vagy azok alapján kiadott miniszteri rendeletekben biztosított kedvezmények iránti beadványok benyújtására kitűzött határidő elmulasztása miatt a fél, illetőleg törvényes képviselője (meghatalmazottja) igazolással élhet, ha a felebbezést, illetőleg beadványt tőle nem függő és általa el nem hárítható akadály miatt a törvényes határidő alatt be nem adhatta. A hitelt érdemlő módon indokolandó igazolási kérelmet ebben az esetben — az érdemleges felebbezéssel, illetőleg beadvánnyal együtt — az elsőfokú hatóságnál, illetőleg ha elsőfokon a községi vagy városi m. kir. adóhivatalok jártak el, a kir. pénzügyigazgatóságnál 15 nap alatt kell beadni attól a naptól számítva, amelyen a felebbezés, illetőleg beadvány legkésőbb benyújtható lett volna, vagy ha az akadály csak később szűnt meg, amikor az megszűnt. Ennek a határidőnek elmulasztása esetében további jogorvoslatnak helye nincs. A mulasztás napjától számított hat hónap eltelté után igazolást kérni többé nem lehet.

56. §.

(¹) Az elsőfokú hatóság, illetőleg ha elsőfokon a községi vagy városi m. kir. adóhivatali közegek jártak el, a kir. pénzügyigazgatóság a felebbezési határidő elmulasztása miatt beadott igazolási kérelmet, érdemleges határozat hozatala végett a felebbezés elbírálására illetékes hatósághoz terjeszti fel.

(²) A felebbezés elbírálására illetékes hatóság az igazolási kérelmet az ügy érdemének tárgyalása előtt bírálja el és amennyiben az igazolási kérelemnek helyet nem ad, a felebbezést tárgyalás nélkül visszautasítja, ellenkező esetben pedig nyomban érdemben letárgyalja.

(³) Az adótörvényben, illetőleg törvényes rendelkezésekben vagy az azok alapján kiadott miniszteri rendeletekben biztosított kedvezmények iránti beadványok benyújtására kitűzött határidő elmulasztása miatt előterjesztett igazolási kérelmet a pénzügyigazgatóság az ügy érdemének tárgyalása előtt bírálja és amennyiben az igazolást elfogadja, egyben az ügyet érdemben letárgyalva — ha pedig az igazolási kérelemnek helyet nem ad, azt tárgyalás nélkül visszautasítja.

(⁴) Az igazolásnak helyt adó határozat ellen jogorvoslatnak nincs helye.

57. §.

A pénzügyminiszterhez intézhető felebbezéseket mindenkor írásban kell benyújtani és pedig annál a hatóságnál, amelynek intézkedése ellen a felebbezés irányul. A felebbezés határidejére, valamint a felfolyamodásra és igazolásra nézve 52–56. §-okban foglalt szabályok az irányadók.

58. §.

(¹) A közigazgatási bírósághoz intézendő panaszok benyújtására és határidejére, valamint a felfolyamodásra nézve a magyar kir. közigazgatási bíróságról szóló 1896. évi XXVI. t.-c. rendelkezései, az igazolási kérelem határidejére nézve pedig az 55. §-ban foglalt szabályok az irányadók.

(²) A közigazgatási bíróság az általános kereseti adóra, a társulati adóra, valamint a jövedelem és vagyonadóra vonatkozó panaszokat mindenkor a nyilvánosság kizárásával tárgyalja.

HETEDIK FEJEZET.

Vegyes és átmeneti intézkedések.

59. §.

(¹) Budapest székesfőváros területén működő pénzügyi igazgatóság, a kir. adófelügyelő s a központi díj- és illetékkiszabási hivatal továbbra is fentartatnak.

(²) A székesfőváros törvényhatóságának közigazgatási bizottságában a pénzügyi igazgatóság főnöke s a kir. adófelügyelő közül a kinevezés elsőbbsége szerint az egyik mint rendes tag s a másik mint annak helyettese működik.

(³) A közigazgatási bizottság üléseibe előadókul úgy a pénzügyi igazgatóság, mint az adófelügyelői személyzet tisztviselői kirendelhetők.

(⁴) Egyebekben a pénzügyi igazgatóság hatáskörébe utalt ügyeket az ügy természetéhez képest vagy a pénzügyi igazgatóság, vagy a kir. adófelügyelő, vagy a központi díj- és illetékkiszabási hivatal végzi.

(⁵) A pénzügyi igazgatóság, a kir. adófelügyelő és a központi díj- és illetékkiszabási hivatal személyzetének fegyelmi ügyeiben az elsőfoku fegyelmi hatóságot gyakorolják:

a) a hivatalfőnökök, pénzügyi tanácsosok, titkárok és a pénzügyőri főbiztos, valamint a számvevőségek vezetőinek fegyelmi ügyeiben a fővárosi törvényhatóság közigazgatási bizottságának fegyelmi választmánya,

b) a pénzügyi igazgatóságnak alárendelt többi tisztviselőnek, a pénzügyőri biztosoknak, a központi díj- és illetékkiszabási hivatal többi tisztviselőinek fegyelmi ügyeiben a pénzügyi igazgatóságnál, a kir. adófelügyelőnek alárendelt többi tisztviselő fegyelmi ügyeiben pedig a kir. adófelügyelőnél a jelen törvényjavaslat-tervezet 36 §-ának megfelelőleg alakítandó fegyelmi bizottság.

60. §.

Felhatalmaztatik a vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter, hogy a m. kir. tudományegyetemek jog- és államtudományi karán, valamint a m. kir. közgazdasági egyetemen, úgy a magyar pénzügyi jog, mint a közigazgatási jog- és államszámviteltan részére külön külön tanszékek szerveztessenek, eset-

leg a párhuzamos tanszékek megszüntetésével s a legsürgősebben intézkedést tegyen a kötelező óralátogatásra vonatkozólag, hogy az egyetemek az ifjuság komoly tanuló helyei legyenek.

61. §.

A m. kir. pénzügyminiszter felhatalmaztatik arra, hogy azokat a volt állampénztári tisztviselőket, akik az illetékkiszabás terén szaktudásuk és szorgalmukkal magukat kitüntették, elismerésül a kir. pénzügyigazgatósághoz az illetékügyi teendők végzése céljából beoszthassa.

62. §.

A községek, városok, azokat a hivatalos helyiségeket, s azoknak felszereléseit, melyeket eddig az adóügyi jegyzők, forgalmi adóhivatalok és városi adóhivatalok foglaltak el, tartoznak a m. kir. adóhivataloknak átengedni. Ott pedig, ahol ilyen helyiségek nem volnának, megfelelő helyiségekről gondoskodni tartoznak.

A helyiségek elosztásáról és a felszerelések átvételéről az alispán és a pénzügyigazgató kölcsönös megértéssel együttesen intézkednek, netáni nehézségek esetében az előterjesztett tényállás alapján az illetékes törvényhatóság közigazgatási bizottsága dönt.

63. §.

A községi (városi) m. kir. adóhivatal főnöke, a községi képviselőtestületnek, városi közgyűlésnek hivatalból tagja. A gyűléseken felszólalási és szavazati jog illeti meg.

64. §.

A jelen törvény életbeléptetésével minden vele ellenkező törvény és törvényes határozomány hatályon kívül helyeztetvén: mindenütt, ahol a hatályon kívül helyezett törvényekre történik hivatkozás, a jelen törvény határozományai alkalmazandók.

65. §.

Jelen törvény végrehajtásával a pénzügyminiszter, a belügyminiszter és a vallás- és közoktatásügyi miniszter bízottak meg.

Indokolás

„a pénzügyi közigazgatás szervezetéről“ szóló törvényjavaslat-tervezethez.

Általános indokolás.

A tragikus békeszerződések következtében Magyarország elvesztette régi területének, államháztartása bevételi forrásainak nagyobb részét. Megmaradt régi területére — az idők folyamán — kifejlesztett központi igazgatása.

Nagy-Magyarország terhét nem bírta Csonka-Magyarország s így meg kellett kezdenünk az újjáépítés munkáját úgy, hogy csonka-országunk egészséges fejlődése s államháztartásunk megerősödése — a nagy vérvesztés dacára is — valami módon biztosíttassék.

Az újjáépítés munkájára felügyelni, abban kinek-kinek tehetségéhez képest résztvenni minden magyar embernek — különösen pedig azoknak — kötelességük, akiket hivatásuk eme kötelesség teljesítésére valóban is kötelez. Eme kötelességemet kívántam teljesíteni, e törvényjavaslat-tervezet elkészítése által.

Államháztartásunk megroppanásával szükségessé vált pénzügyi közigazgatásunknak bizonyos, a változott viszonyoknak megfelelő átszervezése. E nagy munkánál tekintetbe kell vönnünk azt a történelmi pillanatot, hogy a magyar állam, nemzeti alapon csak most kezd kibontakozni, önálló, független államiságának alapköveit csak most kezdi lerakni s ennek megfelelő államháztartását is most kezdi kiépíteni. Ennek a szép, de nehéz munkának a *feltételét* képezi a *jó pénzügyi közigazgatás*, ennek megszervezését szolgálja ez a törvényjavaslat-tervezet, melynek általános indokolásául szolgáljanak a következők:

Pénzügyi közigazgatásunk *ma* részint állami, részint autonóm szervek által látja el teendőit. A *teljes állami adókezelés* megvalósítását saját-szerű állami helyzetünk gátolta s az autonóm közegeknek az állami adók kezelésében való részvétele egyik fontos *alkotmánybiztosítéka* volt az 1867. évi X. t.-c.-ben foglalt azon rendelkezésnek, hogy az országgyűlés megajánlása nélkül adót kivetni és behajtani nem lehet.

Ez az álláspont eddig gátolta pénzügyi közigazgatásunknak teljes államivá tételét; megengedjük, hogy Ausztriával való közös helyzetünkben talán jogos is volt magyar törvényhozásunknak fenti álláspontja s talán helyesen járt el akkor is, mikor az elmúlt időkben törvényhatóságainknak az adókezelés és igazgatás államosítását sürgető felterjesztéseit mindannyiszor figyelmen kívül hagyta.

Ma azonban, mint említettem, földig lerombolva, megváltozott helyzetbe jutottunk. Az 1867. évi XII. t.-c. által létesített közösség megszűnt, önálló államiságunk most bontakozik kifelé, államháztartásunkat is ennek megfelelőleg egészen új alapokra kell helyeznünk, hogy biztosítsuk a fejlődéshez, megerősödéshez szükséges gazdasági és pénzügyi erőt, mely nélkül az önálló, független és életerős új Magyarországot felépíteni nem tudjuk.

Ma tehát egy jobb jövőbe vetett reménységgel megvalósíthatjuk régi tervünket, az *adókezelés és igazgatás teljes államosítását*, melyet legnagyobb pénzügyminiszterünk dr. Wekerle Sándor is csak fenti hazafias aggodalmak miatt nem valósított meg, de kimondotta, hogy *„az adóztatás alaki eljárásának, vagyis az adókezelésnek rendszerváltozással egybekötött gyökeres reformját csak annak államosítása jelenthetné“*.

A közigazgatás államosításának kérdése évtizedek óta úgyszólván állandóan napirenden van.

Úgy az elméletben, mint a gyakorlatban régebbi idő óta tért hódított az az álláspont, hogy a *„közigazgatás feladatait állami közegeknek kell ellátni“*.

Az 1848. év óta alkotott törvények egyre több teendőt vontak el az autonómszervek hatásköréből. Az 1869. évi IV. t.-c. az igazságszolgáltatást a közigazgatástól külön választotta és kinevezett bírákra, — az 1876. évi XXVIII. t.-c. a népoktatásügyi közigazgatás jelentékeny részét a kinevezett tanfelügyelőre bízta, az 1877. évi XXIV. t.-c. a vármegyei műszaki közegek tenni valót az államépítészeti hivatalok, — az 1879. évi XXXI. t.-c. az erdők feletti felügyeletet állami tisztviselők, — hatáskörébe utalta, az 1881. évi III. t.-c. pedig a közbiztonsági szolgálat ellátását a csendőrségre bízta.

A kulturális és közgazdasági haladás, a szociális intézmények fejlődése, a történelmi idők, megváltozott viszonyok egyre több és több vonatkozásban követelik meg a közhatalom támogatását, a közigazgatás tevékenységét. Az e részben tapasztalt hiányok nyomán mind gyakrabban és általánosabban nyilvánul meg az a vélemény, hogy jelenlegi közigazgatásunk korunk igényeivel lépést tartani nem tud és sem a közszolgálat kívánalmait, sem a közönség érdekeit kielégíteni nem képes.

A közigazgatás rendezését tehát — nagyfontosságú állami és közérdekeink veszélyeztetése nélkül — tovább halasztani nem lehet. A mostani nehéz viszonyok között, ha ez nem is valósítható meg az egész közigazgatásra vonatkozólag, de felfogásom szerint nem halasztható tovább az alsófokú pénzügyi közigazgatás államosítására nézve.

Nemzeti érdekek, valamint jogbiztonság, a teherviselés arányosságának megvalósítása, az általános adóztatás gondolatának az életbe való átvitele,

valamint az öntudatos adóztatás megvalósítása: feltétlenül megkívánják, hogy a pénzügyi közigazgatási szervezet az állam minden polgárával szemben, az ország egész területén *egységesen, egyöntetűen lássa el feladatait*. Ezt egyedül az egész pénzügyi közigazgatás államosítása által elérhető egységes vezetés mellett kialakult egységes szellem térfoglalása biztosíthatja. A kinevezett tisztviselőkkel működő pénzügyi közigazgatásban megvannak mindazok a feltételek, amelyek a helyes és egységes pénzügyi közigazgatási gyakorlat kialakulásához szükségesek.

Az államosítás megvalósításának egyik akadályá volt a múltban az a soha nem igazolt felfogás, hogy keresztül vitele, nagy áldozatot igényelt volna.

A helyzet e tekintetben ma megváltozott, annak idején államháztartásunk csodás vezetőjének legproduktívabb, — határainkon túl is bámulatnak örvendő, — pénzügyminiszterünknek dr. Wekerle Sándornak alkotásait kellett volna megbontani, új szerveket létesíteni, ami megengedjük, abban az időben igen nagy áldozatokat követelt volna. Ma azonban, a pusztulás következtében abba a helyzetbe jutottunk, hogy akarva nem akarva, a romok eltakarításával építkeznünk kell, nemcsak azért, hogy magunkat képessé tegyük a szanálással járó, sorvasztó terhek elviselésére, hanem ezenkívül erőnk visszaszerzése céljából a termelékeny munka elvégzésére is. E célból létre kell hoznunk azt a tökéletesebb adókezelés és igazgatási szervezetet, mely nem új bevételi források szaporításával, vagy a meglevő közterhek fokozásával, hanem a meglevő bevételi források figyelmes, gondos kihasználása, az állampolgárok érdekeinek, az államháztartás érdekeivel való összhangzásba hozatala által kíván szomorú helyzetünkön segíteni.

A pénzügyi közigazgatás nem felelhet meg említett feladatának, továbbá az arányos adóztatás feltételeinek, míg egész pénzügyi igazgatásunk úgy megszerkezve nincs, hogy érvényt szerezhessen úgy az adózók, mint az államháztartás nagy fontosságú érdekeinek. Ez csak az egész pénzügyi igazgatás államosításával érhető el, mert ennek keretében lehetségessé válik a tisztviselők helyes kiválasztása s céltudatos elhelyezése s a közszükségletnek gyors, pontos és szakszerű kielégítése.

Az egész pénzügyi közigazgatás fokozatos kiépítése, az alsóbb foku pénzügyi igazgatás államosítása kétféle módon lehetséges, vagy az egész közigazgatást államosítsuk, mely által egész közigazgatásunk nagyon sokat nyerne, vagy pedig egyedül az alsóbb foku pénzügyi közigazgatás államosításával.

Ma abban a helyzetben vagyunk, hogy ha az egész közigazgatás államosítását, — politikai és más okokból, — megvalósítani nem tudjuk, az alsóbb foku pénzügyi közigazgatás államosítását megvalósíthatjuk, sőt a szanálás biztosítása s az adóztatással kapcsolatosan felcsapott elégedetlenségek levezetése s az adóterhek igazságosabb elosztása céljából, azt megvalósítanunk kell.

Az 1889. évi XXVIII. t.-c. megmutatja azt az utat, melyen haladva elérjük azt a célt, melyet a régi törvényhozás kitűzött, de melyet az említett politikai okok miatt el nem érhetett; ma egy lépést teszünk és teljessé tesszük a törvényben kifejezésre jutott nagy elvet: a pénzügyi közigazgatást közelebb

hozni a politikai közigazgatáshoz s a pénzügyi közigazgatást céljai elérésében politika mentessé tenni. A viszonyok teljesen megváltoztak, a tiszteletra méltó akadályok, — melyek miatt az 1889. évi törvényhozás céljai elérésében, az út közepén megállott, — eltűntek s így az államháztartás legfőbb érdeke s az arányos adóztatás megvalósítása követelik, hogy nemzetgyűlésünk megtegye az utolsó lépést a kitűzött célok elérhetése céljából: hogy az alsóbb fokú pénzügyi igazgatást, a politikai közigazgatástól elválasztva, az állami és az autonóm háztartás érdekében államosítsa.

Az 1889. évi XXVIII. t.-c. a magyar pénzügyi közigazgatásban korszakalkotó volt s alapgondolata az *egész pénzügyigazgatásban az egység megteremtése volt*, erre az egységre törekszünk a tovább építés munkájával.

Arra az esetleges ellenvetésre, hogy ez az utolsó lépés, — a pénzügyi közigazgatás államosításának befejezése felé, — sokba kerül s ezt talán a mai viszonyok között alig lehetséges megtenni, legyen szabad felhoznom a következőket:

A pénzügyi közigazgatás, teljes államosítása, amint feltártam a helyzetet, a jogfejlődésnek, a törvényhozás egyes intézkedéseinek, az állampénztárak megszüntetésének, legfőképpen pedig az arányos adóztatás megvalósításának, az állami bevételek biztosításának: *a szükségképeni következménye és a gazdaságos pénzügyi politikának a feltétele*. Az az áldozat tehát, amelyet a pénzügyi közigazgatás államosítása céljából az államnak hoznia kell. a mai viszonyok között nem jöhet figyelembe, mert itt, az elmondottakon kívül, nagyon fontos *szociális kérdések megoldásáról* is van szó. A községi,- és városi m. kir. adóhivatalok szervezése által nemcsak a volt állampénztári tisztviselők nyernek képzettségüknek megfelelő elhelyezést, hanem nagyon sok B. listára helyezett nyugdíjas tisztviselő is alkalmazást nyerhet, amely lehetőséget nem lehet lebecsülni.

A helyi viszonyoknak azt az ismeretét, melyre az adókievételek teljesítésénél oly nagy szükség van, biztosítani kívánom az által, hogy minden község és város autonóm közigazgatása mellé szervezni óhajtom a községi, városi m. kir. adóhivatalokat, melybe bekívánom vinni a ma működő községi és városi adóhivatalok meghasználható, a helyi viszonyokkal ismerős autonóm tisztviselőket is.

A másik fontos nyereség, melyet a politikai közigazgatás könnyelhet el a maga számlájára, hogy *vissza kapja a saját tisztviselő karát*, nagyon sok kis- és nagyközség *a maga jegyzőjét* s ezáltal abba a helyzetbe jut, hogy végezheti azokat a fontos közigazgatási teendőket, melyeket eddig nem végezhetett, melyek miatt a községek fejlődése megakadt, a jegyző és nép között nagyon sokszor megszünt a jó viszony, eltűnt a megbecsülése azért, mert a község jegyzője tulajdonképeni teendője, a közigazgatás helyett, az állam adóügyeit intézte. Minél lelkiismeretesebben látta el adóügyi teendőit, annál több ellenséget szerzett magának a faluban. *Ha egyéb ok nem volna, mint a politikai és pénzügyi közigazgatási szervek közötti surlódsoknak a megszüntetése, úgy már ez teljes mértékben indokolná a pénzügyi közigazgatás elválasztását és államosítását.*

Nem szabad szem elől téveszteni, hogy az autonóm közigazgatási szervek

teendői a megváltozott viszonyok folytán annyira megszorodtak, hogy fizikai idő és erő hiányában sokféle teendőket ellátni alig képesek s így nem állhatnak a pénzügyi igazgatás rendelkezésére és szolgálatára, a régi erővel és szaktudással, megfelelő munkaerők hiányában. Az új törvények végrehajtásához megfelelő tudás is szükséges, ezt megszerezni sem ált módjukban s ezenkívül az autonóm szervek tisztviselőivel a pénzügyi közigazgatás közegei nem is rendelkezhetnek azzal az eréllyel, mellyel saját tisztviselőikkel eljárhatnak. Fegyelmi eljárás, felfüggesztés ilyen viszonyok között nem sokat ér, mert az nem pótolja a mulasztást és nem teszi jóvá az adóigazgatást.

Az adótlárgyak és adókötelezettek összeírása az adókievetésnek legfontosabb előkészítő mozzanata. Ennek a munkának lelkiismeretes végzésétől, jóságától függ, azt mondhatjuk a kivetés jósága, arányossága, ez az alapja a további adókievetési teendőknek. Ha az összeírás rossz, úgy rossz mindaz, ami ebből következik. Az eddigi hevenyészve, az utolsó órákban összeállított összeírásokból nagyon sok adóalany és ezen kívül nagyon sok bevételi forrás kimaradt s így természetesen kimaradtak nagyon sokan az adóztatás alól; el lehet képzelni, hogy ezek a jelenségek minő felháborodást keltettek azokban, akik nem kerülhették ki a kincstár adóztatási jogát. Az adózó polgárok súlyos megadóztatása s a kincstár adóbevételeinek fokozása követeli, hogy az adókievetést előkészítő munkálatokat, külön állami szervek végezzék, kiknek nem lesz más teendőjük, mint lelkiismeretes munka, mint az, hogy megfigyelő szemmel kísérik az adóalanyokat, tanulmány tárgyává tegyék a hatáskörükbe utalt vidék termelési viszonyait és mind azt, melyek az adóalany teherviselő képességére befolyással vannak. Egy község, város gazdasági viszonyait közelről könnyebb áttekinteni, az egyes adóalanyok teherviselési képességét s jövedelmi forrásait könnyebb megismerni, miní távolról. Ez az intenzív és lelkiismeretes munka biztosítja az államháztartás részére azt a folyton emelkedő bevételt, mely lehetségessé teszi a közterhek további fokozásának megszüntetését, sőt lehetségessé teszi azt is, hogy bizonyos mértékben a közterhek mérsékeltesse. Az adózó polgárokkal való folytonos érintkezése és megismerése a pénzügyi tisztviselőknek pedig létrehozza a felvilágosítás, megnyugtató, meggyőzés lehetőségét, mely az adózó polgárokat lassacskán az öntudatos adófizetésre neveli. Ez megint olyan érték, melyet megbecsülni nem lehet. A községi,- városi m. kir. adóhivatalok lesznek hivatva a független, magyar állam háztartása fundamentumának kiépítésére, amelyen azután az erős államháztartás felépülhet. Fontos természetesen, hogy ezeknek a szerveknek az élére megbízható, tisztességes tisztviselők állítsanak, akik átérzik feladatuknak jelentőségét és fontosságát.

Az államháztartás mellett, nem kisebb jelentőséggel bír, *a községek és városok háztartásának rendezettsége*, hiszen ebben rejlik az egyes municipiumok fejlődési lehetősége, a falvak, városok boldogsága. Különösen fontos ez ma, mikor az állam gondnoksága alól felszabadultak s közigazgatási szükségleteik kielégítéséről maguknak kell gondoskodniuk.

A községeknek, városoknak ez idő szerint a saját vagyonuk jövedelméből, továbbá a nekik átengedett általános kereseti adóból, az általános

forgalmiadó kezeléséért járó részesedéshöz, a városi fogyasztási adókból, az italmérési illetékekből, a város által szedett külön adókból és illetékekből, végül a földadó, házadó és társulati adó után kivett póladóból kell háztartásuk költségeit fedezniök, ami igen sok esetben, miután e nem régen kapott bevételi források kezelésére nincsenek berendezve, nem sikerül s költségvetésük jeletékeny hiánnyal zárul.

Ha azt akarjuk, hogy az egyes községek s városok boldogulhassanak, úgy gondoskodnunk kell részükre olyan szervekről is, melyek háztartásukat rendben tartják, bevételi borrásaikat gondozzák és kezelik s végzik mindazt, ami a nyugodt, surlódás nélküli kormányzásnak, közigazgatásnak a feltétele. Az a rövid idő, amely a községek és városok új bevételi forrásainak átvétele óta eltelt, meggyőzhetett mindenkit arról, hogy e tekintetben nagyon is sürgős a szükséges intézkedések megtétele. E tekintetben az ujjonnan szervezendő községi és városi m. kir. adóhivatalok nagyon meghasználhatók lesznek, miután a községi, városi háztartással kapcsolatos teendőket átvehetik s így gondoskodnak arról, hogy község, város a maga életében fennakadást ne szenvedjen.

Ez az államosítása a községi, városi háztartásnak már azért is szükséges, mert ezeknek ellenőrzése, felügyelete már ma is állami szervek által történik s ezen a téren olyan sok nehézségek vannak, melyek csakis az államosítás által hárihatóak el.

Az adóügyi közigazgatás államosítását követeli az adminisztráció egyszerűsítése, a takarékoság elvének az alkalmazása és a közvetlenség elvének az adóigazgatásba való bevitelére, de követelik mint már említettem fontos szociális szempontok is.

Az építés, különösen a hosszabb időre vonatkozó jó építés, mindég sokba kerül, az a felfogás és indokolás tehát, hogy a pénzügyigazgatás átszervezése e miatt nem vihető keresztül, nagyon téves és pedig azért, mert ez építés költségei nem tisztán a jelen nemzedék, hanem a jövő nemzedékek vállaira hárítandók át. Ez egy olyan befektetés, mely bőségesen fog gyümölcsözni. A rossz adókezelésnél és igazgatásnál nincs drágább. Ezt bizonyították nekünk az elmúlt évek, amikor az adókezelés lassúsága és pontatlansága miatt az államháztartás megszámlálhatatlan milliárdokat veszített, s az egyes adótörvények, mikorára végrehajtás alá kerültek, alkalmazhatóságukat elvesztették s a megadóztatni vélt milliók a törvény alkalmazásánál már nem voltak meg.

A mostani bajoknak egyik legfőbb, sőt azt mondhatnók egyedüli oka a közvetlenséget nélkülöző pénzügyi közigazgatás hiánya, ha tehát komolyan akarjuk a bajok megszüntetését, úgy nem térhetünk ki az elől, hogy azt bárminő áldozattal létrehozzuk. Ezt a célt sohasem valósíthatjuk meg olcsóbban mint ma, mikor annyi tisztviselő áll az állam rendelkezésére, akiket amúgy is fizetni kell.

A kir. községi- és városi adóhivatalok megszervezésével létre hoztuk azt a biztos alapot, melyen pénzügyi közigazgatásunk vára felépülhet s az adóztatást a helyes adóztatás feltételeinek figyelembe vételével megvalósíthatjuk.

Az adóztatás jósága s kevésbé kifogásolhatósága az adóforrásokra vonatkozó tájékozottságtól függ, ezt pedig csak lent, azok az egyének szerezhetik meg, akik az adózóhoz közelebb állnak, annak életviszonyait ismerik s akiknek hivatásuk az állam,- és a polgárok érdekeinek egyformán való megvédése s az általános adózási kötelezettségnek mindenkire való kiterjesztése.

Mint a jó népoktatásnak, a jól szervezett és kitűnő munkakerőkkel ellátott népiskola a feltétele, úgy a jó pénzügyigazgatásnak, a biztos alapokon való adóztatásnak egyedüli feltétele: a m. kir. községi,- és városi adóhivatalok, melyek végeznék mindazokat a pénzügyi közigazgatási teendőket, melyet eddig a községi előljáróságok,- illetve városi adóhivatalok, mint autonom szervek végeztek.

A mai pénzügyi közigazgatás megváltoztatását a községek és városok már amúgy is régen sürgetik, mert ez rájuk nézve alig elviselhető terhet ró munkában és pénzben egyaránt. Ennek a közönségnek az adózó polgárok és az állam adták meg az árát s nyomában — mint az lenni szokott — minden oldalról csak a sokféle elégedetlenség származott.

A községek és városok, — azt hiszem, — készséggel engedik át használható tisztviselőiket, meglevő mai költségvetési hitelükkel a szervezendő községi,- és városi kir. adóhivatalok részére csupán azért, hogy ennek fejében megszabaduljanak a községi,- városi háztartás kezelésétől. Ez az állam érdekében is kell, hogy így történjék, mert helyes pénzügyi politikát addig vinni és arányos adóztatást végezni nem lehetséges, míg az állami,- községi,- városi háztartás egymástól szétválasztva, különböző elvek szerint sulytják ugyanazt az egy adózó közönséget. Különösen áll ez ma, mikor az állam polgárainak adózóképességét teljes mértékben kívánja igénybe venni.

A pénzügyi kormány mennyire érezte azt, hogy az alsófoku pénzügyi igazgatás minő fontossággal bír, az kitűnik az 1923. évi VII. t.-c. 101. §-ából s annak indokolásából, mely a következőket tartalmazza:

„Azokban a községekben, amelyekben adóügyi jegyző van, a község vagy körjegyzőnek az adókezelési törvényekben megállapított teendőit az adóügyi jegyző önállóan látja el és a jegyzőnek az adókezelési törvényekből folyó felelőssége az adóügyi jegyzőt terheli.

Az adóügyi jegyző egyéb közigazgatási teendők ellátására csak abban az esetben vehető igénybe, amidőn azt az adóügyi teendők pontos ellátása megengedi. Vitás esetekben a pénzügyigazgatóság dönt.

Mindazokban a községekben, illetőleg körjegyzőségekben, amelyekben adóügyi állás még szervezve nincs, de a jegyzői álláson kívül másod,- segéd,- vagy aljegyzői állás szervezve van, ezek egyike az adóügyi jegyzői teendők ellátásával bizandó meg.”

A jogfejlődés tehát egyrészt egész ügyköröket bizott kinevezett állami tisztviselőkre, másrészt az autonóm hatáskörön belől is biztosította az államnak a befolyását.

Ha továbbá figyelemmel kísérjük a magyar kormányának a háború alatt s utána kibocsátott rendeleteit, melyek nem nagyon respektálják az autonóm szervek jogait, különösen áll ez a pénzügyi igazgatás terén: úgy bárki is

beláthatja azt, hogy elkövetkezett valóságban a pénzügyi közigazgatás államosításának az ideje, mert hiszen meg van, de a mostani helyzet olyan zavaros, a közigazgatási közegek olyan félszeg helyzetben vannak, hogy ezeknek megszüntetése az érdekelt tényezők, de az adózó polgárok legfőbb érdeke is.

A mai viszonyok között, mikor a pénzügyi közigazgatásban résztvevő autonóm tisztviselőkkel, olyan sokan rendelkeznek, hogy köteleességét alig tudja ellátni s alig tud időt szentelni azoknak az ügyeknek, melyek elvégzésére közvetlen előjárósága, község, város elválasztotta, s melynek fegyelmi hatósága alatt áll, nem várhat senki lelkiismeretes és határidőre végzett munkát, mert a zavaros viszonyok között a legjobb tisztviselő sem tudja sokszor, hogy kinek engedelmességgel, kinek a megbízását teljesítse s a törvény intézkedéseinek hogyan tegyen eleget?

Azt hiszem, az adókezelés államosítását tovább indokolnom nem szükséges, hiszen a törvényhozás már e tekintetben féltépést megtett és pedig az autonómia erős megsértésével. Ennek dacára, koránt sem érte el a kitűzött célt, mert nem sok köszönet volt az eddig végzett községi adóügyi munkálatokban, azt csak az tudja, aki e munkálatokat figyelemmel kísérte s ennek úgy az állam, mint az adózó polgárok egyformán adták meg az árát. Épen ezért itt a huszonnegyedik óra, hogy a törvényhozás az utolsó féltépést is megtegye és úgy a községek, városok, mint az állambáztartás ügyeit intéző szerveket államosítsa.

Az autonóm — közigazgatási szervezetben, ezek tisztviselőiben egészen más szellem van, mint az állami tisztviselőkben, kisebb a köteleesség és fegyelem iránti érzék, ezek a tisztviselők nem is a felettes állami hatóság fegyelme alatt állanak s így előtűnik a hasonló vagy kisebb képesítéssel bíró, pénzügyi közegeknek valami kívánatos tekintélyük nincs s így természetesen az összeütközéseknek is meg van a lehetősége. Ezenkívül ezek a jegyzők nem hivatásszerű pénzügyi tisztviselők, megfelelő kiképzésben nem részesültek, pedig az általuk végzendő munkához kell a legnagyobb, szakszerűséggel párosult lelkiismeretes köteleességtudás, mert hiszen az adózó polgároknak a vagyonáról s az állam és a község fontos érdekeiről van szó. Ide tehát megfelelő tudással bíró emberekre van szükség, ezek a volt állampénztárak megszűnése s a sok tisztviselői elbocsátások következtében elegendő mennyiségben állanak az állam rendelkezésére.

Az adókezelési munkálatok késedelmisségét igen sok esetben az a körülmény okozta, hogy az adókezelési előmunkálatok végzésére hivatott autonóm tényezők: a sokféle teendővel túlhalmozott községi jegyzők, városi adóhivatalok kevés tudással, sokszor kevés köteleességérzettel és lelkiismeretességgel végezték adóügyi teendőiket, a sok ellenőrzés és levelezés a pénzügyigazgatóságoknak jelentékeny idejét, az államnak sok pénzt emésztette fel és sok tisztviselőnek munkaerejét kötötte le.

A politikai közigazgatás szervei által végzett ez a legfontosabb az adókezelést előkészítő munka, sokszor megkéskéve, az utolsó órákban végeztettek, legelőször kevésbé megbízható emberek által, ezért mondja már az 1920.

évi XXIII. t.-c. indokolása is, hogy „legjobb összeírás az, amelyet a pénzügyi közegek végeznek.“

„A pénzügyi igazgatás ugyanis széles körénél és az általános közigazgatástól még szerveiben is különvált szakszerűségénél fogva annyira önálló igazgatási ággá fejlődött és annyira különleges szabályok szerint megy végbe, hogy nemcsak az általános közigazgatástól, hanem még a többi szakigazgatástól is teljesen külön álló eszkézként jelentkezik.“¹

Reátérve a kormányhoz azon intézkedésére, mellyel a volt állampénztárból elkeresztelt m. kir. adóhivatalokat tette a pénzügyigazgatás közponijává: nagyon megfontolandónak tartom azt a kérdést, hogy *minő szerveket bizzunk meg az egyes adónemek kivetésével?* Régebben az egyenes adók kivetését teljesítették: 1. a községi közegek (városi adóhivatalok, községi jegyzők), 2. a kir. pénzügyigazgatóságok (a fővárosban a kir. adófelügyelők) és 3. az adókezelő bizottságok.

A háborús viszonyok hatása alatt, legfőképpen pedig az *adókezelések összetörődése miatt*, a pénzügyi kormány megszüntette az önadóztatás rendszerét s az adókezelő bizottságok által kivetett adók kivetését a pénzügyigazgatóságokra bízta, most pedig az 1925. évi január 1-én életbelépett 600/1925. P. M. számú szanálási rendelettel a *kir. adóhivatalokat bízta meg az egyenes adók kivetésével.*

A múltban, a vonatkozó adótörvények megalkotásánál, az adókezelési tényezők megválasztásánál mindenkor komoly mérlegelés tárgyává tették, hogy az „*adóalap*“ hogyan, mi módon állapítható meg? Ezen kérdés letárgyalása után, a községi közegek és a kir. pénzügyigazgatóságok (Budapesten a kir. adófelügyelők) hatáskörébe csakis olyan adók kivetése utaltattak, melyek ugyyszólván egészen hivatalos adatokon nyugodtak, az *adóalap* tisztázva, adva volt s hogy azokra a törvényben megállapított százalék, vagy adótétel csak alkalmazandó volt, tehát önkéntes becslésnek s felfogásnak egyáltalában nem volt tere.

Ezeknek a múltban, a törvényhozás által elfogadott általános elveknek ma is érvényesülniök kell és pedig azért, mert mint a kormány több ízben megállapította, az általános adóztatás terén elmentünk a magyar nemzet teherviselésének határáig s így most már különösen fontos a megieví bevételei források gondos lelkiismeretes kihasználása, az adótárgyak és az adóalanyok összeírása, az *adóalap*oknak nagyon lelkiismeretes megállapítása, miután az adóterhek további, legkisebb emelése az öngyilkos pénzügyi politikához: az adóalanyok tönkretételéhez, az adóforrások megsemmisítéséhez vezet. Nagyon megfontolandónak tartom tehát, hogy az arányos és méltányos adókezelés alapjául szolgáló fenn érintett munkálatoknak a lelkiismeretes és felelősséggel járó teljesítését kikre bizzuk?

Tárgyilagossággal bírálva a pénzügyi kormányhoz a már hivatkozott 600/1925. P. M. számú szanálási rendeletét, megállapítottam, hogy az

¹ Lásd: 1064. szám „Törvényjavaslat a vármegyei közigazgatásról“ szóló munkálatnak 6. §-ához fűzött indokolást.

nemcsak államgazdaságtani szempontból, hanem a békés viszonyok között kormányzó, pénzügyi kormányok által elfogadott általános elvek alapján sem állja meg a bírálót. Nem tehető tehát a hivatkozott szanálási rendelet a pénzügyi kormányzás alapjául. Egész gazdasági életünket tönkretévő háboru, kommunizmus és teljes kirablás állapotában áll magyar nemzetünk, ennek következtében fájdalom meggyengült az emberek fizikai, testi és szellemi ereje, a kereseti lehetőségek megcsökkennek stb. stb., vagyis megállapíthatjuk, hogy Csonkamagyarország a maga egész szervezetében és tagjaiban beteg ország. Ezt a szomorú állapotot azt hiszem nem szükséges bizonyítanom, ezt mindenki tudja, mindenki érzi. Ilyen viszonyok között nem lehet közömbös a kormányra, a törvényhozásra, nem különösen a sorsát olyan hősiességgel viselő magyar nemzetre, hogy azt a nagy pénzügyi hatalmat, melyet a háborus viszonyok az adóalanyokkal szemben csaknem abszolút-joggá fejlesztettek, kire vagy kikre és minő szervekre bizzuk? Nem lehet közömbös egy letört nemzet adózó alanyaira, hogy beteges állapotában minő orvosokra bizzuk? Különösen ez utóbbi okokból esik a hivatkozott szanálási rendelet kifogás alá, mert a mai viszonyaink között nem engedhető meg, hogy azoknak az adóknak a kivetését, amelyek az adóalanyok *személyes viszonyaival kapcsolatosak*, melyeknél átérzés, megértés, szeretetteljes elbánás szükséges, s ahol szociális szempontoknak is érvényesülnie kell, hogy ezeknek az adóknak a kivetését olyan tisztviselőkre bízzák, akiknek sem tapasztalatuk, sem alapképzettségük nincs meg semmiféle vonatkozásban az adókiivetés teljesítéséhez. Az eddigi adóztatásoknak is az volt a legfőbb hibájuk, hogy érzés nélkül, gazdasági és szociális tudás nélkül végezték bár sokkal nagyobb képzettséggel bíró pénzügyi tisztviselők, de akiket nem készítettek elő, nehéz felelősségteljes munkájukra. Ezt az eljárást a megváltozott gazdasági viszonyok között tovább folytatni nem lehet. Az eddigi adóztatások annyira beteggé tették gazdasági életünket, hogy gyógyításához jó hírű egyetemi orvos tanároknak volna szükségünk, tehát nem állíthatunk a betegek mellé elsőéves orvos növendékeket, mert akkor minden betegünk elpusztul. Mikor, háboru és pedig egy veszített háboru után vagyunk, mikor a nemzetnek minden tagja anyagilag és lelkileg tönkre ment, mikor arról van szó, hogy megcsonkított vagyonának, keservesen szerzett jövedelmének egyrészt különböző címeken a vergődő magyar állam részére engedje át: az adókiivetést csak olyan tekintélynek örvendő, az adózó viszonyait átérző pénzügyi közegekre bízhatjuk, kiket elismert tulajdonságaik erre képesítenek. A pénzügyigazgatósági tisztviselők fiatalabb része a mai hiányos jogászképzés miatt, ha nem is voltak mindnyájan képesítve nehéz teendőik ellására, a háboru előtt nevelt, idősebb pénzügyi tisztviselők a nehéz gazdasági és ideges társadalmi viszonyok között is megállották a helyüket. A kormánynak gondoskodni kell az iránt, hogy a fiatal pénzügyi tisztviselők hiányos ismereteiket pótolhassák. A pénzügyi kormány vigyázzon minden lépésére, minden teendő intézkedésére, mert mai viszonyaink között, minden élni akaró adóalanyra és minden bevételi forrásra szüksége van a magyar államnak s így a magyar pénzügyi közigazgatás szervezetéből ki kell irtani azt a felfogást, mely minden adóalanyban a kincstár, az államháztartás ellenségét látja. Ez a

szellem, nem alkalmas arra, hogy az adózó polgárok öntudatosan, megnyugodva vigyék áldozataikat a haza oltárára. A magyar nép pedig megérdemli, hogy vele, viszonyaival szeretetteljesen foglalkozzanak, mert áldozatos hazaszeretetének a vérzivataros időkben legszebb bizonyosságát adta. Erről egyik legnagyobb államférfunk gróf Apponyi Albert a Genfben legközelebb tartott népszövetségi ülésben tett bizonyosságot: „Az a jóakarát, áldozatkészség és alkalmazkodás, amellyel a magyar adófizetők a súlyos terheknek alávetették magukat, dicsőséges cselekménye a magyar népnek, amely ezzel ízzó hazafiságát és az élethez való szilárd akarát nyilvánította. Valóban helyén volna, ha az ismeretlen adófizetőknek, — emléket emelnének.“ A pénzügyi tisztviselőnek egyformán kellene képviselnie nehéz hivatásában úgy az adózó, mint az állampolgár érdekeit s ha így jár el, akkor bizonyára megszűnnek a panaszok s helyre áll a bizalom a pénzügyi közigazgatás iránt.

Az elmondottakból a gondolkozó fő megérthette, hogy mily fontos hivatás vár az adókiivetést teljesítő pénzügyi tisztviselőre, megérthette azt, hogy e köteleességek teljesítéséhez hivatásának magas fokán álló tisztviselő szükséges s az, hogy tekintélyt parancsoló tudással kell bírnia, ehhez pedig hosszas tanulás és életismeret szükséges, amit az adóhivatali tisztviselőknél a legjobb akarattal sem találhatunk meg. Ez a megállapításom, ne vonjon le semmit az adóhivatali tisztviselők egyéni integritásából, mely előtt s eddigi munkakörükben végzett derék munkájukért teljes meggyőződéssel hajtom meg az elismerés zászlaját; a középiskolai végzettség és az adóhivatali szakvizsga azonban kevésbé képesíthetnek olyan teendők elvégzésére, mely teendőket államtudományi képesítéssel és pénzügyi fogalmazói szakvizsgával bíró tisztviselők is *nem kifogástalanul* végeztek el.

Az adóztatásnál a legszentebb emberi jogok érintetnek s így az annyira kényes természetű hivatali cselekmény, hogy nagyon is közérdek, hogy megfontolja a törvényhozás, hogy e közjogi cselekmény elvégzését kikre bizza? Általánosságban ennyit szükségesnek tartottam indokolásául elmondani annak a kérdésnek megvilágításául, hogy azoknak az adóknak kivetése, melyeket a múltban az önadóztatás elve alapján az adókiivető bizottságok, később pedig a kir. pénzügyigazgatóságok, Budapesten pedig a kir. adófelügyelők vetettek ki, — *nem bízhatók a volt állampénztári, most a m. kir. adóhivatali tisztviselőkre, még abban az esetben sem, ha vezetőikül pénzügyi fogalmazási tisztviselőket* alkalmaznak, mert a nevelésükre bizottak, hiányos képzettségük miatt az adóügyi tudás olyan magas fokára nem emelhetők, hogy képessé tenné őket a reábizni szándékolt adókiivetéseknek, közmegnyugvásra való teljesítésére.

Ha szét nézünk, azt látjuk, hogy minden pályán emelik a tisztviselők képesítését, hogy az életfejlődésével megszorodott teendők elvégzéséhez szükséges tudást pótolják, a szakképzettséget minél magasabb fokra emelik, csak egyedül a pénzügyi pálya volna az, melyen a képesítést leszállítanák? A pénzügyi tisztviselők tudását épen az eddigi hiányos jogászképzés, s az életviszonyok rohamos fejlődése miatt is, emelnünk kell.

Az elmondottak igazságát úgy látom érezte a pénzügyi kormány, ennek

tulajdonítom azt a nem szerencsés intézkedést, hogy az adóhivataloknak elkeresztelt állampénztárak élére *vezetőkül* pénzügyi fogalmazási tisztviselőket nevezett ki, ott pedig, ahol magasabb rangban levő állampénztári tisztviselők maghagyattak az adóhivatalok élén, melléje fogalmazási tisztviselőt osztott be. (? !)

Ezt az intézkedést teljesen elhibázottnak tartom és pedig azért, mert minden vonatkozásában alkalmas arra, hogy a nyugodt, zavartalan munkaságot megzavarja. Többféle képesítésű tisztviselői kar sohasem volt jó egy hatóságnál vagy hivatalnál, a képesítésben való eltérés surlódásokra, lenézésre, lekicsinylésre vezethet s olyan csirákat hord magában, mely megbénítja az amugy is nagyon megcsappant munkakedvet, pedig ez utóbbi felélesztésére igen nagy szükség volna. Ha még nem mondtam volna elegendő érvert javaslatom elfogadására, úgy ez is egy nagyon fontos ok annak elfogadására. Az adóhivatali tisztviselői kar, egy nagy, s a magyar becsületnek magas fokán álló státusz volt, mely a maga munkamezején megállotta helyét minden körülmények között. Ezt eddig a pénzügyi kormány teljes mértékben honorálta, értékelte is. Épen ezért nem tartom szükségesnek ezt a státust megbontani, élükre nem szükséges idegen státusból vett főnököket állítani, mert, mint a multban, úgy ezután is ki fognak emelkedni közzülök a főnöki teendők elvégzésére alkalmas férfiak. Nem szabad azonban más teendők végzésére kényszeríteni őket, mint amelyre mostani képzettségük őket képessé teszi. Az adóhivatali tisztviselők nem feleslegesek, sőt reájuk nagyon is nagy szükség van azon a munkatéren, melyen munkájukat kijelöltem

Az elmondottak alapján községi, (városi) m. kir. adóhivatalok, ellentétben az 1925. évi január hó 1 én életbelépett 600—1925. P. M. számú rendelet intézkedéseivel szemben *csakis azon adók kivetésére hatalmaztattak fel, melyeket eddig a községi elöljáróságok és városi adóhivatalok vetettek ki s melyeknek alapja állandó kataszteren, (földadó) nyugodott és melyek meghatározott alapokon vehetők ki* Megbizattak továbbá az összes egyenes adók behajtásával, könyvelésével, kezelésével, miáltal az adókivetés s az adóbeszedés gyorsabbá lett.

Meg kell emlékezni a törvényjavaslat-tervezetnek azon intézkedéséről, mely az illetékek kiszabását kivette a kir. adóhivatalok hatásköréből s a kir. pénzügyigazgatóságok hatáskörébe utalta, ez által kívánván pótolni az eddigi hiányokat, az egységes eljárást biztosítani az illeték kiszabás terén. A gyorsabb és nagyobb szakértelemmel végzett munka által az államháztartásnak nagyobb, fejlődő bevételt kívánván biztosítani. Ha vissza tekintünk a múltba, akkor azt látjuk, hogy az illeték kiszabását 1875. előtt az adóhivatalok teljesítették. Az adóhivatalok működése részint sokféle teendőik miatt, részint kicsiny számuk miatt, az illetékek kiszabása körül számos kifogásra és panaszra adott okot.

E panaszok megszüntetése elodázhatatlanná vált és e bajok megszüntetésére hozatott meg az 1875. XXV. t.-c. mely az illeték kiszabását, amelyet eddig a kir. adóhivatalok teljesítettek, e célra külön felállított illetékkiszabási hivatalokra ruházta, melyek az *illeték kiszabásához megkívánt jogi szak-*

képzettséggel bíró tisztviselői karral teljesítették az illetékek kiszabását. Az illeték kiszabási hivatalok azonban nem feleltek meg a felállításukhoz kötött várakozásnak s így az illeték kezelését ismét reformálni kellett. E szükség hatása alatt jött létre a közvetlenül lerovandó illetékkezeléséről szóló 1881. évi XXXIV. t.-c.

Az 1889. évi XXVIII. t.-c. megszüntette az illetékkiszabási hivatalokat és ezeknek teendőit megosztotta a kir. adóhivatalok s az új pénzügyigazgatóságok között.

Az eddigi eljárás sok nehézségre és surlódásra adott alkalmat, ezen kívül nagyon sok hibás kiszabás történt. Ezeknek alapoka a rendszerben és a képesítésben volt. E bajok megszüntetése s az államháztartás érdekeinek megvédelmezése céljából kellett az illeték kiszabást a pénzügyigazgatóságok hatáskörébe utalni.

Ha valaki ismeri illetékügyi törvényeinket, az illetéknek napról-napra növekedő területét, akkor felment engemet attól, hogy kimerítően indokoljam azt, hogy az illeték kiszabást miért kell jogászai képesítéssel bíró tisztviselőkre bízni? Szükségessé tette ezt az a körülmény is, hogy tervezetem szerint a kiszabásról nemcsak egyszerű fizetési meghagyást kell készíteni, hanem a jogilletékre vonatkozó fizetési meghagyást alaposan meg is kell indokolni, hogy az illetékfizetésre kötelezett megismerje az illetékkiszabás jogalapját és indokát. Szükséges azért is, mert a netalán sérelmes fizetési meghagyás ellen csak panasszal lehet lesz élni a közigazgatási bírósághoz.

Javaslatom ellen valaki felhozhatná, hogy az illetékkiszabást eddig nagyobb kifogás nélkül a kir. adóhivatalok végezték s kár volna a régi hatáskört felbolygatni, költéséges intézkedést tenni. Ez érvelésre megjegyzem, hogy a kir. adóhivatalok eddig sem végezték az illetékkiszabást a saját hatáskörükben, hanem a kir. pénzügyigazgatóságok által kirendelt illetékkiszabást felülvizsgáló biztos ellenőrzése mellett, ami pedig a kiszabást meglassította, nehezítette. A kir. adóhivataloknak az önálló hatásköre, az illetékkiszabása terén nagyon szűk körre szorított. Ezen kívül az illeték sem szerepelt eddig az államháztartás elsődrendű bevételi forrásai között; ez a bevételi forrás a multban nagyon kúllerjesen kezeltetett s az illeték-törvények és szabályok is messze estek a magyar viszonyoktól, azok leginkább az absolut-korszakból átvett szabályok voltak. Csak az utóbbi időben kezd — nagyon helyesen — a magyar kormány súlyt helyezni az illetékekre és díjakra, igyekszik kiemelni az elmaradottságából, melyre különben államháztartásunk nehéz helyzete a pénzügyi kormányt reá is kényszeríti. Ez a körülmény pedig elsősorban tolja előtérbe azt a kérdést, hogy a fejlődő bevételi forrásunkkal kapcsolatosan nincs-e szükség valamelyes szervezeti változtatásra? Ha ismerjük az illeték-törvényeket és szabályokat, ismerjük a mostani illetékkiszabást teljesítőképesítését s ha akarjuk e bevételi forrás bevételeinek fokozását, ha megtakarításra, az igazgatásban egyszerűsítésre, gyorsaságra törekszünk: úgy megállapíthatjuk, hogy nagyon is szükséges az illetékkiszabás terén a megfelelő szervezeti változtatásnak megteremtése.

Ha bárki átnézi az illetéktörvényeket és szabályokat, a tarifális intéz-

kedésektől, egyszerű, minden napi jogügyletektől eltekintve, mindenütt jogszabályokról, jogügyletekről, közigazgatási és perbeli cselekményekről, határozatokról, általában jogszabályok értelmezéséről, magyarázatáról, vitás kérdések elbírálásáról van szó, ilyen teendőknek az elvégzését csakis jogászilag képzett tisztviselőkre lehet bízni, ezt a munkát középiskolát végzett tisztviselők, kiknek halvány fogalmuk sem lehet a jogról, felelősség mellett nem teljesíthetik. Felfogásom szerint bizonyos hivatalos teendőt csakis olyan egyénekre bízhatunk, akiknek meg van a megfelelő képesítésük, az illető teendők elvégzésére, ellenkező esetben nem kívánhatjuk meg a tisztviselőtől a lelkiismeretes munkát és felelősséget vele szemben alkalmazni nem lehet.

A sok törvény közül csak az 1920. évi XXXIV. t. c.-re hivatkozom, mely csak a vagyónátruházási jogügyletekre: az öröklési, ajándékozási, az ingatlanok ingyenes átruházása, ingatlanok visszterhes átruházása után járó illetékszabályokat tartalmazza. Belemarkol ez a törvény egy nagy joganyagba, kérdem, hogy ezeknek a szabályoknak alkalmazását lehet e megnyugvással jogi képesítéssel nem bíró tisztviselőkre bízni? Felsorolhatnám az illetéktörvényeknek és szabályoknak kétharmadát, melyeknek megértéséhez és alkalmazásához jogi tudás szükséges. Abból, hogy egyesek, úgy, ahogy az illetékkiszabásnál nem öntudatos, hanem csak megszozott munkát végeztek, nem szabad rendszert csinálni, mert az ilyen munka sohasem lesz tanult munka s az ily módon végzett munkának mindig megfizette valaki az árát. Államháztartásunk mai viszonyai között, továbbá az állampolgárok mai túlterheltsége mellett, a régi rendszer tovább fenntartható nem volt. Ezzel szemben alig

¹ Illeték, ingó és ingatlan dolog, vagyonjog, érték örökösödés, jogügylet, ajándékozás, ingyenes és visszterhes átruházás, okirat, telekkönyv, telekkönyvi bejegyzések, természetes és jogi személyek, tulajdon, haszonélvezet, hagyaték, átruházás, adásvétel, általános polgári törvénykönyv, ipar, gép, felszerelés, haszonélvezeti vagy használati szolgálat, pénzértékkel bíró jogok, követelések ingatlanhoz kapcsolt jogok, jogosítványok, kiváltságok, szerződés, tartozék, növedék, alkatrész, magánjog, közjog, átszállás, átruházás, törvényes pénzérték, tőzsde tőzsdei jegyzés, pénz, pénznemek, árfolyam, bank, bankjegy, okirat, végrendelet, ingatlan árverés, ajánlat, haláleseti vagyónátruházás, lerovás, törvény, magánjog kereskedelmi jog, jogviszony, szokásjog, jogterület, törvényes jogszabály, szállományok, örökségek, hagyományok, ajándékok, közintézetek, alapok, közalapok, viszonyosság, diplomáciai képviselők, közös háztartás, nemzetközi jog, nemzetközi egyezmények, terület-kivüliség, községi illetőség, állampolgárság, jólét, nemzetiség, törpe-hagyaték, rokon, lemenő, házastárs, egyetemlegesség, területi hatály, örökös, hagyományos, területiség elve stb. stb. és így tovább. Ezeket az illetéktörvények és szabályok pár szakaszából jegyeztem ki annak bizonyítására, hogy ezeknek a szavaknak megértéséhez jogi képzettség és tudás szükséges, még inkább azután magának a törvénynek megértéséhez és alkalmazásához. A pár szakaszból kiírt kifejezések mind jogi,- társadalmi gazdaságtani,- és pénzügytani,- kifejezések, melyek csak megfelelő jogász tudás birtokában érthetők meg. Ezeket állításaim igazolásául hoztam fel. Hol van Magyarországon az a középiskola, ahol fenn felsorolt a jog elemeit képező kifejezéseket tanítják, magyarázzák? Azt hiszem, hogy ilyen iskola Magyarországon nincs. Az adóhivatali tisztviselők pedig csak középiskolai képzettséggel bírnak s így nem tudják és nem is tudhatják az illetéktörvényeket helyesen megérteni és alkalmazni.

jöhet komoly elbírálás alá az a híresztelt, sőt papíron is megjelent indokolás, hogy a mai jogi oktatás mellett végzett u. n. papír vagy mezei jogászok sem sokkal többet tudnak, mint az adóhivatali tisztviselők. Ebben van egy kis igazságuk javaslatom ellenzőinek, ez azonban egy beteges állapot, melyből következtetéseket levonni nem szabad. Ezen kívül ezek a jogászok többszöri jogi vizsgákon mennek keresztül s mai tanulmányi rendszer mellett szerzik meg jogi képesítésüket. Legfeljebb arról lehet szó, hogy a jogi képzés mélyítették s hogy a hallgatók az előadások látogatására szorítottassanak, erre pedig jelen törvényjavaslat-tervezet megfelelő intézkedéseket tartalmaz. Ha a kir. adóhivatali tisztviselők jogi képesítés nélkül képeseknek nyilvánítottatnának a jogilletékek kiszabására, a pénzügyi jognak az alkalmazására és magyarázására: akkor úgy a jogi egyetemek és jogi főiskolák egész nyugodtan megszüntethetők, mert akkor minden igazgatási ágazatban a középiskolai képesítés elegendő lesz, a jogi képesítés megszerzése teljesen feleslegessé válik. Szomorú dolog, hogy jogi oktatásunk annyira alá hanyatlott, hogy ez a felfogás a köztudatba ennyire meggyökösödhetett, hogy fontos szervezési kérdés elbírálásánál e tarthatatlan felfogás indokolásként szerepelhet.

A jogilletékekre vonatkozó törvényeknek minden szava, mondata jogi tudást igényelnek, enélkül az illető tisztviselő hiába olvassa a törvény intézkedéseit, azt épen úgy nem érti, mint az, aki németül megtanult olvasni, de nem ismeri a szavakat, a mondat szerkezetét. Abból, hogy valaki középiskolát végzett és tud magyarul írni és olvasni, még nem következik, hogy tudja a pénzügyi, illetékügyi törvényeket és szabályokat.

Azt hiszem azonban, nem is szükséges a felvetett kérdéssel tovább foglalkoznom, restelkedve mondtam ennyit is, amit a kérdés megvilágításaként elmondanom kellett.

A reformmal egyidejűleg gondoskodás teendő az öntudatos adófizetés, az adómorál és a pénzügyi ismeretek terjesztése iránt. A köztudatban, a nép között csak annyit tudnak, hogy mindent elvesz az állam adóba s azt, hogy ha nem fizet, úgy fizetni kell magas kamatot és végrehajtási költséget. Az adózó polgár fizet, tehát nem azért, mert tudja, hogy ez fontos állampolgári kötelesség s hogy annak fejében megbecsülhetetlen értékes jószágokat kap, hanem fizet a kényszer hatása alatt. Az adózó legtöbbször nem vizsgálja meg azt sem, hogy a reá kivetett adó helyesen van-e megállapítva s hogy az vajjon nem több-e, mint amennyit a törvény megállapít. Nem tudja, hogy a kincstár megkárosítása, megrövidítése bűn. Hogy a magyar ember nem vizsgálja az adóketest, illetékkiszabást, azt mindenki tudhatja és láthatja, aki az életben nyitott szemmel jár és kel. Ez a felfogás mindinkább bele rögződik a nép lelkébe s ezért szükségesnek tartottam, hogy e bajok megszüntetése iránt a törvényben megfelelő intézkedések vétessenek fel. Az államszükségletek ma már olyan óriási magasságra emelkedtek, hogy az állambevételeket csak a polgári kötelesség-teljesítés magaslátán álló polgárok által és útján lehetséges előteremteni.

Már régebben az iskolák különböző fajaiban gondoskodni kellett volna arról, hogy az életbe besodródó állampolgár a közigazgatási és pénzügyi

jog öt érdeklő elemeit megismerje s megtanulja, hogy tisztában lenne az állam fogalmával s azzal, hogy annak megkárosítása megbocsáthatlan bűn. Ha mindez kellő időben megtörténik, úgy ma sokkal könnyebb volna az államháztartás helyzete, más volna a társadalom felfogása, nem került volna sor a pénzügyi detektívekre és nem kellene állandóan fokozni az erőszakos, büntető intézkedéseket. Mindkét eljárás megtermi a maga gyümölcsét, egyik jó — másik rossz — irányban s így könnyű a választás.

E javaslat elkészítésénél az szolgáltszinórmértékül, hogy a régi keretek fenntartása mellett a pénzügyi közigazgatás a lehetőségig megfeleljen azoknak a kívánságoknak, melyeket a nehéz viszonyok között is, egy jó pénzügyi közigazgatástól megkívánnak.

A javaslat a lehetőségeket tartotta szem előtt s azt, hogy a pénzügyi közigazgatást alapjában megerősítse. A reform célja nem az, hogy a pénzügyi közigazgatás terén mindent felforgasson hanem épen ellenkezőleg, hogy lehetőleg megkímélje mindazt az intézményt, — és érvényben tartson minden olyan rendelkezést, — amely eddig a változott viszonyok között is megfelelőnek bizonyult.

A ma életben levő pénzügyi közigazgatáson csak ott vittünk keresztül változást, ahol az újabb intézkedések nem régi, kipróbált pénzügyi igazgatásunk talajából nőttek ki, vagy ahol azt a megváltozott viszonyok s az állampénztárak megszűnése szükségessé tették. Ezt a változtatást igyekeztünk úgy keresztül vinni, hogy általa a pénzügyi közigazgatás erősödjék. Ott végeztünk változtatást, ahol azt a tapasztalat szerint mutatkozó hiányok pótlása és hibák kiküszöbölése szükségessé és indokoltá tették.

Ez a javaslat tehát lényegesebb változás nélkül átveszi az eddig életben levő törvényeinknek ama rendelkezéseit, amelyek módosításra nem szorultak. Új rendelkezéssel csak ott találkozunk benne, ahol ilyenekre az általam felmentett szempontokból feltétlenül szükség volt.

Javaslatom elkészítésénél tekintettel voltam az 1924. évi IV. t.-c. Intézkedéseire. E szerint felhatalmazást kapott a pénzügyi kormány arra, hogy a pénzügyi közigazgatás szervezetét, az egyes szervek hatáskörét és elnevezését, továbbá az eljárási szabályokat rendelettel újonnan szabályozhatja. Az állampénztárakat, a pénzkezelés alól való felmentésük mellett, elsőfoku pénzügyi hatóságokká átalakítsa. Hivatalokból hatóságokat szervezni, kissé furcsán hangzik, szinte a kitűzött cél megvalósíthatatlannak látszik s legyünk őszinték, a terv végrehajtásának kezdete azt bizonyítja, hogy a kitűzött cél el nem érhető, hivatalokból — gyökeres változtatás nélkül — hatóságokat létesíteni nem lehet.

A kir. adóhivatalok, eddig az államháztartás mindenesei, végrehajtó, foganasító szervei, tisztviselői voltak, teendőik elvégzésére képesítő minősítéssel bírtak, önálló hatáskörüik alig volt, adókivetéssel nem foglalkoztak s így nagyon merész volt az a gondolat, hogy „hivatalból” minden zökkenés nélkül „hatóságokat” szervezzenek a szanálási törvénynek megfelelőleg úgy, hogy az, az államháztartás rovására ne történjék. Háborút megnyerni, megerősített állások feladásával, a hadsereg felbontásával, vezéri teendőknek kipróbátlan erőkre való reábizásával, nem lehet.

Teljesen magamévá teszem az 1924. évi IV. t.-c.-nek a pénzügyi közigazgatás átszervezésére felhozott indokokat. A kitűzött célt azonban azon az uton, melyen a 600—1925. P. M. számú szanálási rendelet megvalósítani akarja nem lehet, itt vissza kell nézni a multra s megtaláljuk azt a helyes utat, melyet a nagy pénzügyi kormányok tapodtak, s a fenn már felhozott indokok alapján ki kell építenünk államháztartásunk fundamentumát s ez által elérjük fokozottabb mértékben nemcsak az államháztartás erősítése céljából kitűzött programnak megvalósítását, hanem megerősítjük a községek és városok háztartását is, melyeket figyelmen kívül hagyni amugy sem lehetett. Javaslataink által átszerveztük a rendelkezésünkre álló pénzügyi hadsereget akként, hogy jó vezérek vezetése mellett, a kitűzött cél elérése, az államot alkotó nemzet gazdasági erejének teljes kimerítése nélkül is lehetséges. Az 1924. évi IV. t.-c. intézkedéseivel javaslatom tehát nemcsak, hogy nem ellenkezik, hanem szelleméből, cél kitűzéseiből épen a tervezett javaslatnak sürgős megvalósítása a pénzügyi kormánynak s a nemzetgyűlésnek egyik sürgős, főfeladatát kell, hogy képezze.

Az elmondottakon kívül, még nagyon sok és súlyos subjektív érveket is lehetne felhozni javaslatom mellett, ezeket azonban most még nem kívántam a nyilvánosság előtt feltárni, hiszen aki ismeri viszonyainkat s foglalkozik a felvetett kérdéssel, úgy kell, hogy igazat adjon az elmondottak tekintetében.

Ezeknek általánosságban előrebocsátása után a törvényjavaslat §-aira nézve indokolásul a következőket van szerencsém előadni:

A címből azt gondolhatja bárki, hogy itt az egész pénzügyi közigazgatás szervezetéről s ennek átalakításáról, javításáról van szó, pedig ettől jelen tervezet még nagyon messze áll. Valóban szükségünk volna egy olyan minden irányban intézkedő egységes, szerves törvényre, mely magában foglalná a pénzügyi közigazgatás egész szervezetét, az egyes pénzügyi hatóságokat, hivatalokat s az ezek hatáskörére vonatkozó törvényes intézkedéseket, reméljük, hogy a közeljövőben talán ez létre is fog jönni.

A törvényjavaslat tervezet az 1889. évi XXVIII. t.-c.-ben kifejezett általános elvek alapján olyan intézkedéseket kíván, melyet szükségessé tettek a változott viszonyok, különösen pedig az állampénztárak megszüntetése.

Az állampénztárak megszüntetése, az egységes pénzügyi közigazgatás biztosítása s a m. kir. pénzügyi kormánynak az 1924. évi IV. t.-c. alapján kiadott 600—1935. P. M. számú rendelete, mely a volt állampénztárakból elsőfokú pénzügyi hatóságokat kívánt létesíteni: voltak a törvényjavaslatnak létrehozó okai.

1. §. Ennek a szakasznak legfontosabb rendelkezése az, amely törvénybe kívánja iktatni azt az elvet, hogy jövőre a pénzügyi közigazgatást az egész vonalon kinevezett alkalmazottak látják el, ami azt jelenti, hogy a községi előljáróságoknak, városi adóhivataloknak a pénzügyi igazgatással kapcsolatos jogaik és köteleességeik megszűnnek s helyettük ezeket a teendőket újonnan szervezett községi- és városi m. kir. adóhivatalok látják el.

2. §. A főváros területén működő pénzügyi hatóságok fenn tartatnak, miután területi változás nem történt s ezek a hatóságok mostani beosztásukkal beváltak. A városi illetve kerületi számviteli hivatalok az általános elvnek megfelelőleg, de meg az egységes állami pénzügyi közigazgatás kiépítése céljából, itt is államosíttatnak.

3. §. E §. intézkedései az 1889. évi XXVIII. t.-c. 3. §-ából vétettek át. A pénzügyi közigazgatás területi beosztásánál a vármegyei beosztás vétetett alapul úgy, hogy a vármegye területén levő törvényhatósági városok is a vármegyei pénzügyigazgatósághoz tartoznak pénzügyi igazgatás tekintetében.

Az 1889. évi XXVIII. t.-c.-ben kifejezésre jutó elvet továbbra is fenn tartandónak véljük, kivéve a csonka-vármegyéket, ezeknek kis területe, az ország nehéz helyzete szükségessé teszi, hogy ahhoz a pénzügyigazgatósághoz csatoltassanak, melyekhez legközelebb állanak.

A pénzügyigazgatóságok székhelyeit törvényben kellene megállapítani és pedig azért, hogy a pénzügyminiszter ne legyen kitéve helyi érdekeltségek részéről jövő zaklatásoknak. Ezt a kérdést az ország, — nem pedig helyi érdekek figyelembevételével, — kell megoldani, tisztán reális alapon, tiz, legfeljebb tizenkét pénzügyigazgatóságot a megmaradt területen teljesen elegendőnek lehet tekinteni a vidéki pénzügyigazgatás ellátására.

Budapest székesfőváros pénzügyi közigazgatásában, miután területe nem változott, marad változatlanul.

4. §. E §. intézkedései, mai alkotmányunknak megfelelő változtatással az 1889. évi XXVIII. t.-c. 4. §-ából vétettek át.

5. §. E §. intézkedései az 1889. évi XXVIII. t.-c. 5. §-ából vétettek át. Hogy a pénzügyigazgatóság főnöke tagja legyen a közigazgatási bizottságnak, ez a bizottság intézményének szelleméből következik.

6. §. E §. egészen új intézkedést tartalmaz, amennyiben minden község és város háztartása mellé szervezi a m. kir. adóhivatalokat.

A javaslatnak az a rendelkezése, hogy a szervezett községi, városi m. kir. adóhivatalok tisztviselőit első sorban a községi, városi adóhivatalok tisztviselői köréből a pénzügyminiszter nevezi ki, természetes következménye annak, hogy ma az adóügyi teendőket a községi, városi adóhivatalok teljesítik. Minthogy a javaslat az autonóm-, s a pénzügyi közigazgatás teljes külön választását célozza, természetes, hogy a községi, városi m. kir. adóhivatal első szervezése alkalmával ennek tisztviselőit a községi, városi és a volt állampénztári tisztviselők köréből kell kiválasztani.

Figyelemmel voltam arra, hogy az állampénztáraktól felszabaduló munkakerők képzettségüknek megfelelő teendőket látassanak el, hogy oda állítsanak ahol legtöbbet tehetnek községnek, városnak és az államnak. Arra törekedtem, hogy a fennálló közigazgatási s életviszonyaikkal összeszövődött pénzügyi közigazgatás igazíttassék és javíttassék.

Fontos a §. intézkedése azért is, mert általa nyer az alsóbb fokú pénzügyigazgatás államosítást s községek, városok megszabadulnak abból a fonák helyzetből, hogy saját tisztviselőikkel alig rendelkeztek, s hogy tulajdonképeni azokat a köteleiséget nem teljesíthették, amelynek elvégzésére megválasztattak.

A m. kir. községi, városi adóhivatalok hatáskört nyertek részben ugyanazoknak a teendőknek elvégzésére, melyeket eddig a pénzügyi igazgatásban a községi előjárók és városi adóhivatalok végeztek, az államháztartással kapcsolatosan hatáskörükbe utalt teendőkön kívül, ellátják a saját községük (községeik) és városuk háztartásával kapcsolatos adó és pénzügyi teendőket.

Hatáskört nyertek azon adók egyénekénti előírására és kivetésére, melyeknek alapja állandó kataszteren nyugszik (földadó) s amelyek meghatározott adómérvek szerint rovatnak ki (házadó, fegyveradó). Teljesítik a községi és állami adók könyvelését és nyilvántartását és beszedését és behajtását. Ez által az adókezelés sokat nyert biztosságban és pontosságban.

7. §. A javaslat 7. §-a azokat a rendelkezéseket tartalmazza, amelyek a községi, városi alkalmazottak, alkalmazási módjának megváltozásával kapcsolatban a kinevezési rendszerre való áttérésnél elkerülhetetlenek.

Megállapítja a javaslat 7. §-a a községi, városi közigazgatási alkalmazottaknak rendelkezési állapotba kerülését és azokat a szabályokat, amelyek a rendelkezési állapotba került alkalmazottakkal szemben ezen állapot ideje alatt, valamint az állami állásokra ki nem nevezett alkalmazottakkal szemben érvényesülni fognak.

Az egyes rendelkezések indokai a következők:

A pénzügyi közigazgatás államosítására ennek a javaslatnak törvényvé válása nyújt majd jogalapot, azonban a törvény hatálybalépte után is szükséges lesz bizonyos idő arra, hogy a több ezerre menő alkalmazott kinevezhető legyen.

E végből elkerülhetetlen, hogy a törvény hatályba léptével ezek az alkalmazottak rendelkezési állapotba kerüljenek mindaddig, amíg a reájuk vonatkozó intézkedés megtörténik, amire a törvényjavaslat legfeljebb egy évi határidőt szab.

Nem szükséges rendelkezési állapotba helyezni a volt m. kir. állampénztári, illetve a mostani m. kir. adóhivatali tisztviselőket, mert azok már ma is kinevezett állami tisztviselők és mert rendelkezési állapotba helyezésük legnagyobb részét nem is volna lehetséges, mivel ma a m. kir. adóhivatali teendőket látják el.

8. §. A pénzügyigazgatóságok hatásköre itt negative van megállapítva.

9. §. E §-ban a m. kir. pénzügyigazgatóságok hatásköre positive vannak megállapítva az egyenes adókra vonatkozólag. Az itt említett hatáskörök azonosak a régi hatáskörrel, felsorolandók voltak azért, hogy így az utóbbi gyakori törvényes intézkedéssel s a most 1925. évi január hó 1-től életben levő 600—1925. P. M. rendelettel szemben megállapítható legyen, hogy a m. kir. pénzügyigazgatóságoknak mik a teendők.

10. §. A hatáskör kiterjedésének részletes szabályozása a miniszteri rendelet tárgyát fogja képezni. Itt az ügyek csak csoportonként vannak taxative felsorolva, még pedig azért, mert az azokkal eddig foglalkozó pénzügyigazgatóságok ügyköre törvényeinkben rendszeresen sehol sincs körülírva.

11. §. E §. részletesen felsorolja a pénzügyigazgatóságoknak az egyenes-, forgalmi- és közvetett adók kezelésére vonatkozólag megillető hatásköröket

Ezek az intézkedések legnagyobb részt átvannak véve a 600—1925. sz. P. M. szanálási rendeletnek a m. kir. adóhivatalok és pénzügyigazgatóságok működési körét szabályozó szakaszaiból.

12. §. E §. intézkedései, megfelelő változtatással az 1889. évi XXVIII. t. c. 19. §-ából vétettek át.

13. §. E §. intézkedései az 1889. évi XXVIII. t.-c. 10. §-ából vétettek át.

14. §. E §. a községi és városi m. kir. adóhivatalok hatáskörét részletesen sorolja fel, megfel azoknak az intézkedéseknek, melyeket eddig a törvények a községi elöljáróságokra és városi adóhivatalokra tartalmaztak. Ezeknek az intézkedéseknek legnagyobb része a 600—1925. P. M. rendelet vonatkozó szakaszaiból vannak átvéve, az átszervezésnek megfelelő változtatással.

A 14. §. 1. pontja alatti teendők a legfontosabbak, melynek lelkiismeretes elvégzésétől függ az adókivetésnek a jósága. Az a rengeteg panasz, mely az adókivetés miatt a múltban felhangzott, innen származott, mert ezeket a munkálatokat rosszul és lelkiismeretlenül végezték hozzá nem értő emberek. Ezután ezt a fontos munkálatokat állami tisztviselők fogják intézni, akik ismerni fogják a helyi viszonyokat s *akik munkájukért anyagi és fegyelmi felelősséggel fognak tartozni.* E munkálatnak felelősség teljesítése közelebb visz bennünket az arányos adóztatás megvalósításához.

Tudta ezt a pénzügyi kormány is, ezért már az 1920. évi XXIII. t. c. indokolásában a következőket olvashatjuk:

„Kiegészítésként azonban még felhatalmazást kérek a pénzügyminiszter részére, hogy joga lehessen az adókötelesek összeírását egyes helyeken pénzügyi közegekkel végeztetni. A tapasztalat szerint ugyanis a legjobb összeírás az, amelyet a pénzügyi közegek végeznek *A jövőben úgy is arra kell majd áttérniük, hogy az összeírást kizárólag a pénzügyi közegek végezzék.*”

Másik fontos teendője lesz a magy. kir. községi (városi) adóhivataloknak a kellő időben be nem fizetett köztartozásoknak végrehajtás útján való beszedése. Az idők folyamán ez is sok változáson ment keresztül addig, míg azt községi előjáróságok és városi adóhivatalok vették át. A javaslat szerint pedig az összes köztartozásoknak a könyvelése, nyilvántartása, beszedése és behajtása a községi (városi) m. kir. adóhivatalok hatáskörébe utaltatott. A felesleges munkának, költségkímélésnek, az egyszerűsítésnek az a legtermészetesebb megoldása, hogy a behajtást az a hivatal teljesítse, mely a könyvelést és adószedést is végzi. Mennyi felesleges levelezés és ellenőrzés takaríthatik itt meg. Emellett ez a rendszer az egész vonalon tiszta, világos, a legkönnyebben ellenőrizhető eljárást teremt. Amíg egyrészt az eddiginél jobban megvédi a kincstári érdekeket, addig másrészt az adózóra is előnyösebb, mert végrehajtás esetében a kir. adóhivatalnál minden tekintetben kimerítő felvilágosítást nyerhet, ha erre szüksége van.

Lehetővé válik javaslatom elfogadásával a „függelék-adófüggelék” vezetésének biztosabb alapra való helyezése. Azokat a kincstári tartozásokat, melyek más községi (városi) kir. adóhivatal kerületében hajtandók be, mint amelynek területén előírják, a behajtás helyére illetékes kir. adóhivatal teendői közé sorozom, a községi (városi) m. kir. adóhivatalok tehát, a megkereső kir. adóhivatalok alapján külön függelék adófüggelékvet vezetnek, melyből bármikor ellenőrizhetők, hogy a községi (városi) m. kir. adóhivatalok mennyiben tettek eleget a megkereséseknek.

15. §. Ez a hatáskör a m. kir. adóhivatal központi székhelyéből következik s így természetes, hogy azokat a teendőket, melyek ebből folynak ellátni köteles.

16. §. E §. a m. kir. adóhivatalnak biztosítja azt a jogot, hogy a hatáskörébe utalt teendőket minden fennakadás nélkül teljesíthesse. A könyv vizsgálat és az üzleti könyvek lefoglalására szolgáló jogot már nem volt szükséges részére biztosítani, ennek teljesíthetőségét a pénzügyigazgatóságnak kellett megadni.

17. §. Ezt a hatáskört, a kir. adóhivatalok, mint illetékkiszabási hivatalok most is gyakorolják s így költségek megtakarítása céljából, célszerűnek tartottam, hogy ezt a teendőt az egyes m. kir. adóhivatalok a maguk területi hatáskörében továbbra is elvégezzék, mint sem egy pénzügyigazgatósági tisztviselő menjen ki annak elvégzésére. Különben is, e hatáskör megbízás jellegű, melyet csak felhívásra teljesítenek.

18. §. Ez nem új intézkedés, eddig is meg volt. A köztartozásoknak könyvelését, nyilvántartását minden részletében, ezután a községi és városi m. kir. adóhivatalok teljesítik s így a jó rend kedvéért szükség van ezen intézkedésre.

19. §. E §. a községi, városi m. kir. adóhivatalok hatáskörébe utálja a forgalmi adók kezelését, s annak ellenőrzését. A törvény életbelépte idejéig tehát, a forgalmi adó kivetését és ellenőrzését is állami tisztviselők teljesítik s így a községeknek és városoknak jutó kezelési jutalék elesik, ezáltal jelentékeny veszteséget szenvednének, ha nem vette volna át az állam egész háztartásuknak vezetését. A községek és városok azáltal, hogy megszabadultak saját háztartásukkal járó nagy és felelősségteljes munkától, nagyon sokat takarítanak meg, mert a háztartásuk legnagyobb részét a bevételi forrásaikkal járó kiadások képezték.

Abban az esetben pedig, ha valamely község vagy város bevétele nem volna elegendő költségvetésszerű szükségleteinek fedezésére, úgy jövedelmi pótdobban és államsegélyben részesül s így nem okozhat s. m. miféle aggodalmat a forgalmi adó bevételből származó kezelési jutaléknak a megszűnése.

20. §. E szakasz intézkedései a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatal általános hivatása és működési körére vonatkozó 1521—1895. szám Utasítás 7. §-ából, megfelelő kisebb változtatással vétettek át.

E szakasz intézkedése által a m. kir. pénzügyigazgatóságok működése illetve hatásköre kiterjesztett az illetékek kiszabására. Az általános indo-

kolásban elmondottam azokat az indokokat, melyek szükségessé tették az illetékek kiszabását a pénzügyigazgatóságok hatáskörébe utalni. Ez által az illetékek kiszabása gyorsabbá válik, remélhető, hogy a szakszerűbb kezelés által a kincstárnak ebből származó bevételei is emelkedni fognak. Eddig az illetékkiszabást a pénzügyigazgatóságok felülvizsgálata mellett a m. kir. adóhivatalok végezték, mely felülvizsgálattal sok idő és munka vétetett igénybe, mely minden esetre a gyorsasság és alapos munka rovására ment.

Az által, hogy a m. kir. adóhivatalok átszerveztettek községi, városi m. kir. adóhivatalokká s ezeknek hatásköre a forgalmi adók s a városok és községek háztartásának kezelésével jelentékeny mértékben megnövekedett, a m. kir. pénzügyigazgatóságok hatásköre pedig bizonyos mértékben kisebbedett, szükségessé vált, hogy az illetékkiszabás, — természetének megfelelőleg, — m. kir. pénzügyigazgatóságok hatáskörébe utaltassék.

21. §. Az illetékkiszabást eddig a m. kir. adóhivatalok a pénzügyigazgatóságok ellenőrzése és felülvizsgálata mellett teljesítették, e §. szerint jövőben a pénzügyigazgatóságok saját hatáskörükben teljesítik.

22. §. Nem új szabályok, eddig is így történt. Bővebb indokolást nem igényel.

23. §. A 600—1925. P.M. szanálási rendelet 5 §-ának 12 ik pontjából átvéve. Bővebb indokolást nem igényel.

24. §. Az illetékköteles felek a törvény életbeléptéig is fizetési meghagyást kaptak, azonban bővebb indokolás nélkül. A fizetési meghagyás feltüntette az illetéktörvény §-t a fizetendő illetékösszeget s felhívást az illeték-befizetésre s a figyelmeztetést a felebbezésre. Tekintettel arra, hogy a fél nem ismerte az illetéktörvényeket és utasításokat, tájékoztatlan maradt az illeték-fizetése tekintetében. A m. kir. adóhivatal kiszabását legtöbbször megfeleltetve s így azután a m. kir. pénzügyigazgatóságtól, mint felebbeviteli hatóságtól, kapta meg a sérelmes kiszabáshoz a felvilágosító és magyarázó indokolást. Ezt a magyarázó és felvilágosító felvilágosítást kívánja e §. mindjárt a fizetési meghagyásban az illetékköteles fél részére megadni, annyival is inkább szükséges így eljárni, mert a fizetési meghagyás ellen csak panasszal lehet élni a m. kir. közigazgatási bírósághoz.

25. §. Bővebb indokolást nem igényel.

26. §. Bővebb indokolást nem igényel.

27. §. Lényeges intézkedése a §-nak, hogy a fizetési meghagyás ellen csak a közigazgatási bírósághoz intézendő panaszt engedélyez. Ennek magyarázata az, hogy az illetékkiszabást most a m. kir. pénzügyigazgatóság nagyobb tudással és körültekintéssel végzi, a fizetési meghagyásban a kiszabást minden vonatkozásban tartozik megindokolni s így semmiféle értelme nincs a kétszeres jogorvoslatnak.

28. §. Ezek az intézkedések a központi díj- és illetékkiszabási hivatal hatáskörére vonatkozó 1521—1895. számú utasítás 14. §-ából vétettek át. Ez intézkedésnek célja, hogy a pénzügyigazgatóság minden olyan tartalmú előterjesztést, panaszt a saját hatáskörében elintézzzen, amelyet az illetékkö-

teles fél panasza szerint elintézhet, ha nevezetesen a panasziratban olyan indokolások és bizonyítékok vannak, melyet ha a pénzügyigazgatóság ismer, úgy a fizetési meghagyást annak figyelembevételével állította volna ki. Ha a panasziratban foglalt kérelem nem egészen teljesíthető, úgy az, illetékes elbírálás céljából, az illetékkiszabási iratokkal együtt elintézés végett a m. kir. közigazgatási bírósághoz felterjesztendő.

29. §. A központi díj- és illetékkiszabási hivatal hatáskörére vonatkozó 1521—1895. számú Utasítás 35. §-ából megfelelő módosítással átvéve, mely a pénzügyigazgatóság mellé rendelt illetékügyi számvevőség teendőit tartalmazza.

30. §. Bővebb magyarázatot nem igényel.

31. §. A főispán (főpolgármester) ellenőrzési s felügyeleti joga az 1886. évi XXI. t.-c. 57. §-ának rendelkezéséből folyik és jogkörén csak annyiban tágit, hogy a hivataloknál való vizsgálatok megtartására is felhatalmazást nyert. A közigazgatási bizottság ellenőrzési s felügyeleti joga első sorban az önkormányzati közigazgatásnak befolyását biztosítja az ügyek menetére, ellenben a főispán jogköre az állami közigazgatás érdekében van megállapítva.

32. §. E § intézkedései a 600—1925. P. M. számú szanálási rendelet 8. §-ából vétettek át. Bővebb indokolást nem igényel.

33. §. E szakasz intézkedései az 1909. évi XI. t.-c. 11. §-ából vétettek át. Bővebb indokolást nem igényel.

34. §. E szakasz intézkedései az 1889. évi XXVIII. t.-c.-ből vétettek át. Bővebb indokolást nem igényel.

35. §. A fegyelmi határozatokra nézve a javaslat az 1889. évi XXVIII. t.-c. IV. fejezetét követi, az életbe átment törvény megállította a helyét s azt a könnyebb kezelés s azért, hogy a joganyag egy törvényben szerepeljen — egyszerűen kisebb változtatással átvettem.

36. §. E szakasz intézkedései az 1889. évi XXVIII. t.-c. 27. §-ából vétettek át. Bővebb indokolást nem igényel.

37. §. E § intézkedései az 1889. évi XXVIII. t.-c. 28. §-ából vétettek át. Bővebb indokolást nem igényel.

38. §. E § az 1889. évi XXVIII. t.-c. 29. §-ából vétettek át. Bővebb indokolást nem igényel.

39. §. E § intézkedései az 1889. évi XXVIII. t.-c. 30. §-ából vétettek át. Bővebb indokolást nem igényel.

40. §. E § intézkedései az 1889. évi XXVIII. t.-c. 31. §-ából vétettek át. Eszerint a fegyelmi határozatok hozatalánál az arra hivatott hatóságok először általában a tisztviselő, s másodsor a pénzügyi tisztviselői minőség figyelembe vételével kötelesek dönteni.

41. §. E § intézkedései az 1889. évi XXVIII. t.-c. 32. §-ából vétettek át. Bővebb indokolást nem igényel.

42. §. E § intézkedései az 1889. évi XXVIII. t.-c. 34. §-ából vétettek át. Bővebb indokolást nem igényel.

43. §. Ez a §. a 600/1925. sz. P. M. rendelet 97. §-ával azonos. Bővebb indokolást nem igényel.

44. §. E §. megállapítja azokat az eseteket, amelyekben másodfokban a sérelmes határozatokban beadott felebbezések felett a kir. pénzügyigazgatóság illetékes határozni.

Az itt felsorolt esetek egyrésze a 600/1925. P. M. számú szanálási rendelet 99. §-ából vétettek át.

45. §. Ezek az intézkedések, a vonatkozó adótörvények intézkedésein nyugosznak. Hasonló intézkedést tartalmaz a 600/1925. P. M. számú szanálási rendelet 100. § a.

46. §. E §. a vonatkozó adótörvények intézkedéseit tartalmazza, hasonló intézkedéseket tartalmaz a 600/1925. P. M. számú szanálási rendelet 101. §-a.

47. §. E §. intézkedései a 600/1925. P. M. számú szanálási rendelet 102. §-ából vétettek át. Bővebb indokolást nem igényel.

48. §. E §. intézkedései a 600/1925. P. M. szanálási rendelet 103. §-ából vétettek át. Bővebb indokolást nem igényel.

49. §. E §. intézkedései a 600/1925 P. M. szanálási rendelet 110. §-ából vétettek át. Bővebb indokolást nem igényel.

50. §. E szakasz rendelkezései a m. kir. pénzügyminiszter 1925. évi 600/P. M. rendeletének 104. §-ából vétettek át. Bővebb indokolást nem igényel.

51. §. E szakasz rendelkezései, megfelelő változtatással a m. kir. pénzügyminiszter 1925. évi 600/P. M. rendeletének 111. §-ból vétettek át.

52. §. E szakasz rendelkezései a m. kir. pénzügyminiszternek 1925. évi 600/P. M. számú rendelet 112. §-ából vétettek át. Bővebb indokolást nem igényel.

53. §. E szakasz rendelkezései a m. kir. pénzügyminiszternek 1925. évi 600/P. M. számú rendelet 113. §-ából vétettek át. Bővebb indokolást nem igényel.

54. §. E szakasz rendelkezései a m. kir. pénzügyminiszternek 1925. évi 600/1925. P. M. számú rendelet 114. §-ából vétettek át. Bővebb indokolást nem igényel.

55. §. E §. intézkedései a 600/P. M. számú szanálási rendelet 115. §-ából vétettek át. Bővebb indokolást nem igényel.

56. §. E szakasz rendelkezései a m. kir. pénzügyminiszternek 600/1925. P. M. rendelete 115. §-ából vétettek át. Bővebb indokolást nem igényel.

57. §. E szakasz rendelkezései a m. kir. pénzügyminiszter 1925. évi 600/P. M. számú rendelete 116. §-ából vétettek át. Bővebb indokolást nem igényel.

58. §. E szakasz rendelkezései a 600—1925. P. M. rendelet 117. §-ából vétettek át. Bővebb indokolást nem igényel.

59. §. A székesfőváros területén működő pénzügyi hatóságok továbbra is fenntartatnak, miután mostani szervezetükben jól megfelelnek a pénzügyi közigazgatás kívánalmainak. A törvény az az alapelve, hogy teljes kapcsolat létesíttessék a pénzügyi s az általános közigazgatás között, a fővárosban is megvalósult azáltal, hogy kerületi adófelügyelői osztályok létesíttettek s teljes befejezést nyer az által, ha a számviteli hivatalok államosíttatni fognak.

60. §. Az egyetemeken és jogi főiskolákon, a közigazgatási-, pénzügyi-jognak és államszámvitelnek ma nincsenek önálló tanszékei, a jogi vizsgáknak önálló tárgyait nem képezik s így még jogászok is kikerülhetnek az életbe úgy, hogy az említett tárgyakból ismeretekkel nem bírnak. Ennek következménye nem csak az, hogy a közigazgatásunk az egész vonalon aláhanyatlott s erős támadásoknak van kitéve, hanem az is, hogy állami életünknek nincs egy ága, melynek irodalma oly szegény volna, mint a közigazgatási-, pénzügyi-, jogé és az államszámvitelé. Ez az állapot visszahatót egész állami és társadalmi életünkre.

Akkor, amikor a külföldi egyetemeken e tárgyak tanítására a rendesnél is nagyobb gondot fordítanak, mi az alig felállított tanszékeket is megszüntettük. Ez eljárásból csak azt a következtetést lehetett levonni, amit az élet fájdalmasan igazolt is, hogy a magyar nemzet eszméért, rosszul értelmezett szabadságért, ideálokért lelkesedő, áldozni is szerető nemzet, de a realitásokhoz érkeke nincs, ez a megállapítás társadalmi életében is teljes mértékben visszatükröződik.

A pénzügyi jog és államszámvitel előadásának elhanyagolásából továbbá meghatározható az is, hogy elfeledjük azt, hogy az államgazdaság szolgáltatja az állami célok megvalósításához szükséges eszközöket. Anyagi eszközök nélkül az állam nem fejthet ki semmiféle tevékenységet. Minden, még oly üdvös reform-eszme pusztá vágy és tites terv marad, ha az államháztartás helyzete keresztülvitelét megtagadja.

Ezért kellett intézkedni az iránt, hogy az egyetemeken és a jogi főiskolákon a vonatkozó tanszékek sürgősen szerveztessenek.

Államszámviteli ismeretekre minden művelt embernek: törvényhozónak, államférfiaknak, vezető állásban levő tisztviselőknek szüksége van, mert nincs az állami és társadalmi életnek egyetlen egy ágazata sem, mely nem lenne az államháztartás szálaival összenöve. A bírák és ügyvédek hivatásuk teljesítésében gyakran szorulnak számviteli ismeretekre, így pl. kereskedelmi pereknél, kényszer-egyezségek és csőd eseteiben.

Az újabb adótörvények az adózó polgárokat könyvek vezetésére, a pénzügyi tisztviselőket könyvek alapján való adóztatásra, könyvek vizsgálatára stb. kötelezi, ennek dacára semmi vonatkozásban nem történt gondoskodás a szükséges számviteli tudás megszerzési lehetőségére. A szakértőkre való támaszkodás rendkívül megdrágítja az eljárást, de maga a szakértői vélemény elbírálása is szaktudást igényelne.

Nem tudjuk eléggé kiemelni azt a változást, mely úgy a közigazdaságra, mint magánháztartásunkra bekövetkeznék akkor, ha az államot alkotó magán és nyilvános gazdaságok kezelésénél az államszámvitel szabályai szerint járnának el, nem különösen akkor, midőn azt tapasztaljuk, hogy a magán-gazdaságok rendben tartására — fájdalom — a legkisebb gond sem fordítatik, úgy, hogy azt mondhatjuk, hogy az emberek többsége se nem fősvény,

¹ Dr. Mariska Vilmos a kiváló pénzügyi jogász és dr. Bochkor Károly a nagyhírű tanár államszámvitel tanszékei mai napig nem töltettek be.

se nem pazar, hanem egyszerűen nincs tisztában vagyonával, szükségleteivel s az ezek fedezésére szolgáló eszközökkel. Azon szokás, hogy számokban lássuk, mit veszünk be vagy adunk ki, visszatartana fősvényt és pazart oly ballépésektől, melyek mindég bűnben vagy nyomorban végződnek.

Fontos a számvitel ismerete különösen olyan egyéneknek, kik ellenőrzést közvetlen nem, de felügyeleti jogot gyakorolnak, mert szakismeret nélkül a felügyeleti jog illuzóriussá válik s ezen ártatlan tudatlanság gyakran lesz a felügyeleti jogot gyakorló egyének sírjává, gyakran előmenetelének gátjává.

Az ilyen eseteket mindannyiszor csak sajnáljuk, mert a felügyeletet gyakorló talán nem is hibás, mert a törvény a hivatala elnyeréséhez szükséges jog- és államtudományi vizsgákon kívül, nem kívánta meg a szak-képzettséget s azt, hogy a vagyon hogyan kezeltetik s a gazdaságban előforduló mennyiségi változások nyilvántartására minő eljárás követendő, sem nem tanulta s reá sem nem tanították.

Az államszámvitel ismerete egyaránt szükséges úgy az államszám-vevőszéki hivatalnoknak, mint a közigazgatási tisztviselőknak az igazságszolgáltatás körében alkalmazott bírák, a kir. ügyészek és ügyvédeknek, ugyancsak szükségük van bizonyos államszámvitel ismeretekre a törvényhozónak, publicistának, sőt egyes polgárnak is.

Az elmondottak következményeként szükségesnek tartom az államszámvitelnek a jogi egyetemeken tanulmányi és vizsga rendjébe való beillesztését és pedig oly módon, hogy az a pénzügyi jogi kollégiummal hozassék kapcsolatba, miután az államszámvitel a magyar pénzügyi jognak egy részét képezi. A pénzügyi jog főkéllégiumnak nyilváníttassék s két féléven át heti 5 órás főkéllégiumban adassék elő. Ezen kívül az államszámvitel két fél évi heti 3 órás kötelező kéllégiumként adassék elő. Az államszámvitel könyvviteli, költségvetési és az állami költségvetés zárószámadásra vonatkozó része szemléleti alapon, vetített képekkel volna ismertetendő.

Az államszámviteltant mindenki az 5-ik félévben hallgatná, ugyanerre az időre volna beállítandó a magyar pénzügyi jog előadása is, természetesen megfelelő praktikummal. Ugy a pénzügyi jog, mint az államszámvitel tárgyát képezné úgy a jogi, mint az államtudományi szigorlatoknak, valamint a jogtudományi és az államtudományi államvizsgának.

Abban az esetben, ha a pénzügyi jog 10 órás főkéllégiumnak nyilváníttatnék, úgy a pénzügytan külön előadása elmaradnék. Hiszen ez a tételes pénzügyi jognak a jogbölcsészete, elméleti része s a pénzügyi jog csak az államháztartástan, pénzügytan világa mellett magyarázható és érthető meg. A teher tehát nem lenne nagyobb, csak a munka könnyebb és az eredmény feltétlenül nagyobb, ez annál természetesebb, mert didaktikai szempontból sem célszerű a rokon tárgyaknak egymástól való szétválasztása. Ez a reform keresztülvihető egy miniszteri rendelet kibocsátásával addig is, míg az egész jogi oktatás reformja megvalósítható lesz.

Köztudat, hogy az egyetemeken jog- és államtudományi karán az előadásokat a beiratkozott hallgatók nagyon kis százaléka látogatja, hogy az ifjuság nem veszi komolyan a tanulási évek kötelelességeit, hogy a joghallgatók

zöme hiányos, az életben alig használható felületes ismeretekkel lép a gyakorlati pályára. Ennek a nyilvánosan tudott állapotnak rendkívül demoralizáló hatása már nagyon is érezhető társadalmi életünkben s érezhető mindenütt, ahol jogászai képesítéssel bíró tisztviselőkre van szükség. A minden napi életben annyival is inkább érezhető az állami és társadalmi életünket fent említett sorvasztó rendszer, mert jogászaink úgy kerülnek ki az életbe, hogy egyes tárgyakat sem nem hallgattak, sem azokból nem vizsgáztak. E bajok megszüntetése céljából a törvény átmeneti intézkedései között gondoskodni kellett.

Jogász ifjuságunkat a kötelelességtudásra, a munka pontos teljesítésére kell nevelnünk, mert csak a több ismeret, nagyobb tudás birtokában lesz képes az élet harcának a megvívására. Ha már jogász korában megszokta az ifju a munkát, mint férfi nem fog attól idegenkedni. A kötelelességeknek a jogakadémiákon és az egyetemeken való teljesítése is az egyik garanciája annak, hogy a férfi korban a kötelelességek pontosan és előnyösen legyenek teljesíthetők.

Nagyon fontos, hogy a pénzügyi kormány figyelemmel kísérje, hogy az ő munkáját támogatólag a különböző iskolákban mit tanítanak, mert az iskolák nemcsak az egyház, de különösen az állam veteményes kertje is s itt kell elhinteni azokat az eszméket, melyeknek gyümölcsét a pénzügyi kormány feladatának teljesítésénél értékesíteni kívánja.

61. §. Céлом az volt, hogy a pénzügyi közigazgatást minél jobbra és gyorsabbá tegyem, azért minden tisztviselőt oda szeretnék állítani, hol hazájának legjobb szolgálatot tehet. Ezért szükségesnek tartottam, hogy azok az adóhivatali tisztviselők, akik az illetékkiszabás terén szaktudásukkal és szorgalmukkal kitűntek, elismerésül a m. kir. pénzügyigazgatóságához előhaladásuk biztosítása mellett, beoszthatók legyenek.

62. §. Ez intézkedés a politikai- és pénzügyi- közigazgatás szétválasztásának a következménye. A községek, városok sokat nyernek az által, hogy a pénzügyi közigazgatás terheitől megszabadúlnak. Kivánatos azonban, hogy a községi, városi m. kir. adóhivatalok, a politikai közigazgatás helyiségeiben végezzék a maguk feladatát, nemcsak azért, mert a m. kir. adóhivatalok a községi, városi háztartás teendőit is ellájtják s így gyakran szükségessé válik az érintkezés, hanem főleg azért, mert így gyorsabbá válik az ügyek elintézése, s közvetlenség által, sok felesleges levelezés és munka kiméltetik meg s az adózó felek részére is könnyebbé válik egyes bajos dolgaiknak az elintézése. A községi, városi háztartás intézésére továbbra is megmarad az autonóm szervezeteknek intézkedési joga, az utalványozást továbbra is az előjáróság polgármester, városi tanács intézi, így miután a pénztári kezelést és kifizetést a m. kir. adóhivatal teljesíti, szükséges is, hogy a politikai és pénzügyi közigazgatás egymással, külsőleg egységet képezzenek, s a hivatalok a lehetőségig egy épületben legyenek.

63. §. A községi, városi m. kir. adóhivatalok végzik a község, város anyagi ügyeit, vezetik a községi, városi háztartást s intézik az azzal kapcsolatos

ügyeket, a régi állapottal szemben, most az állami igazgatásnak ez a fontos szerve kapcsolódik be az autonóm községek háztartásába s így szinte szükségessé vált, hogy a m. kir. adóhivatalok mindenkori főnökei hivatalból tagjai legyenek a képviselőtestületnek és a városi közgyűlésnek, hogy e törvényes szerveknek felvilágosítást adhasson szükség esetén a községi, városi háztartás s az ezzel kapcsolatosan tárgyalás alá kerülő ügyekre s esetleg felvetett kérdésekre. Ez intézkedés csak kedvező hatással lehet minden vonatkozásban mindkét község, város és állam) gazdasági és pénzügyi viszonyaira. Azok a panaszok, melyekkel most állandóan ostromolják a pénzügyigazgatóságokat, pénzügyminisztériumot és törvényhozást, felvilágosítás s megfelelő intézkedések által, már itt nyernek elintézési Természetesen mindig, olyan kiváló, képzett, adóhivatali tisztviselők állítandók a hivatalok élére, kik vezetési képességüknek megfelelő jelét adják.

64. §. Indokolást nem igényel.

65. §. Indokolást nem igényel.

713

**Dr. Szabó Sándor jogakadémiai rendes-,
egyetemi m.-tanár eddig megjelent munkái:**

- Jövedelemeloszlás.** Tanári székfoglaló értekezés. Sárospatak, 1897.
Pénzügyi Kódex. I. Illeték-egyenérték. Budapest, 1899.
Pénzügyi Kódex. II. Az állami italmérsi jövedék. Budapest, 1900.
Utmutató a fogyasztási szövetkezetek részére. Budapest, 1903.
Sárospataki fogyasztási- és értékesítő szövetkezet története. Budapest, 1904.
Sárospatak-város szabályrendeletének tervezete. Sárospatak, 1908.
Az igazság győzedelme. Reformációi emlékbeszéd Debrecen, 1908.
A drágaság okai és azok megszüntetése. Budapest, 1908.
Pénzügyi Kódex. II. Állami italmérsi jövedék. (Pótkötet). Sárospatak, 1908.
Pénzügyi Kódex. III. Az átutaló eljárás. Sárospatak, 1909.
Pénzügyi Kódex. IV. A házadó Sárospatak, 1910.
Központi szeszfőzdék, a Fructus és az állambáztartás. Budapest, 1920.
Reformáció-emlékbeszéd. Sátoraljajhely, 1921.
A házak azonnal szabaddá teendők. Sárospatak, 1922.
Gondolatok a Tokaj-Hegyalja borainak értékesítése körül. Sárospatak, 1922.
A magyar pénzügyi közigazgatás reformja. Budapest, 1922.
Gondolatok a forgalmiadó körül. Sátoraljajhely, 1925.
Adóügyi Kis Káté. I. Jövedelemadó. Sárospatak, 1925.

100 —

LELT. 1971

UKF Közigazgatástudományi Kar Könyvtára

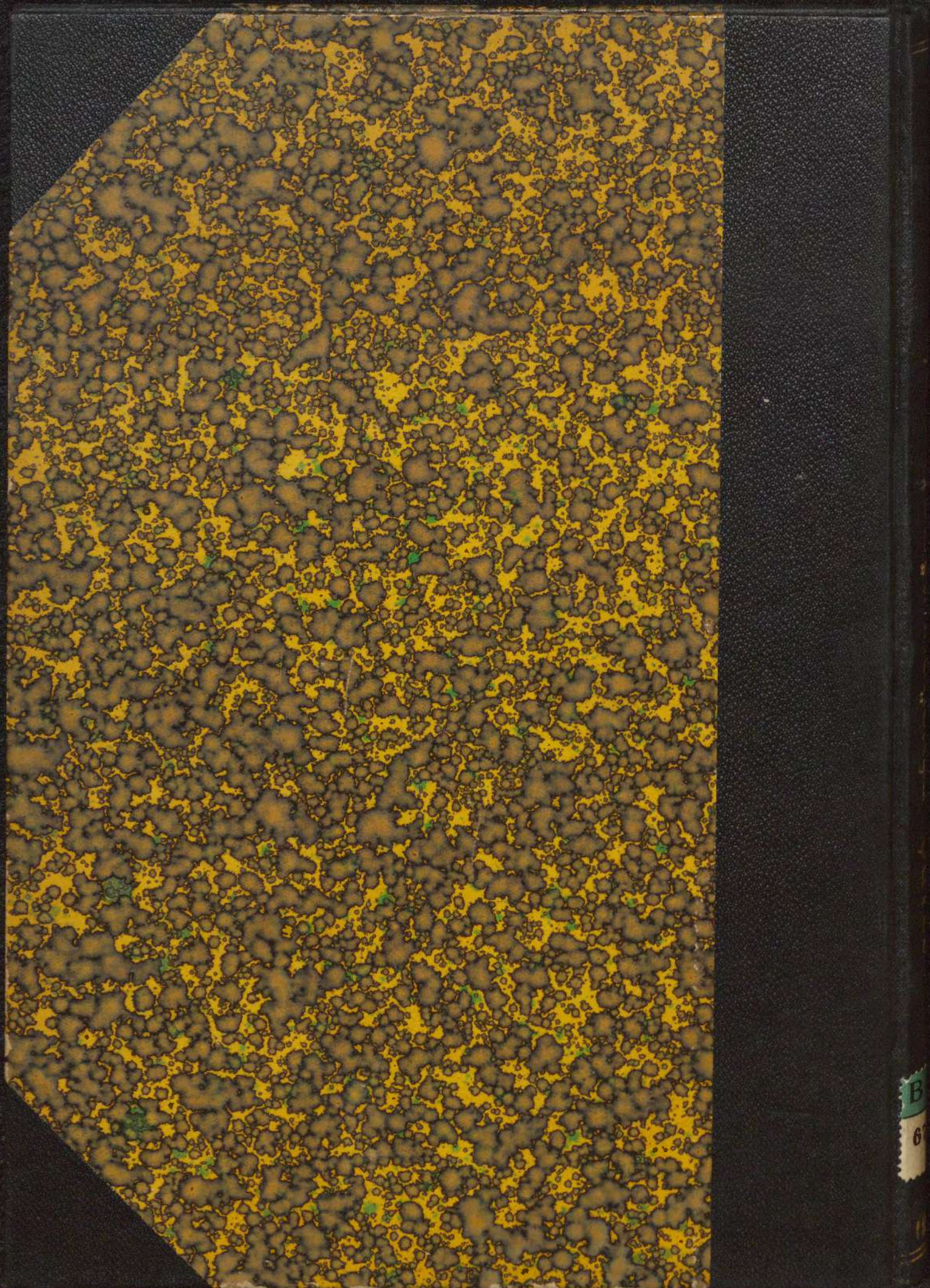

00057354

MGy

1702

Hurialis
Öbromégyesi

B
6